

॥ श्री महावीराय नमः॥

श्री ग्रेटर बोम्बे वर्धमान स्थानकपासी जैन महासंघ संचालित

भातुश्री भणिबेन भणाश्री भीमश्री छाडवा धार्मिक शिक्षण बोर्ड

Website : jaineducationboard.org

E mail : jainshikhshanboard@gmail.com

૨૮ ઓગષ્ઠ ૨૦૨૧ – મહિલા મંડળ

શ્રેષ્ઠી – ૧ જવાબ પેપર

કુલ ગુણ : ૧૦૦

(૫૦)

(૨૪)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. સક્કારેમિ સમાણેમિ કલ્લાણં મંગલં દેવયં શેઈયં
૨. પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્વિયા ઠાણાઓઠાણં સંકમિયા જીવિયાઓ
૩. ઉસભ મજિયં ચ વેદ સંભવ મભિનંદણં ચ સુમર્દ્ય ચ
૪. મણસા વયસા કાયસા તર્સ્સ બંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ
૫. જિણાણં જાવયાણં તિક્ષાણં તાર્યાણં બુદ્ધાણં બોહ્યાણં
૬. અજ્ઞત્ય ઉસસિએણં નીસસિએણં ખાસિએણં છીએણં જંભાઈએણં

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

જવાબ

૧. ઠાણોણં	એક સ્થાને સ્થિર રાખીને	૨. છીએણં	છીંડ આવવાથી
૩. નમો આચાર્યિયાણં	આચાર્ય ભગવંતોને નમસ્કાર હો	૪. મંગલં	આપ મંગલરૂપ છો
૫. સંકામિયા	સંક્ષમણ કર્યું હોય, રાખ્યા હોય	૬. અવિરાહિયો	વિરાધના રહિત, અખંડિત
૭. વંદામિ	સ્તુતિ અથવા વંદન કરું છું	૮. ગમણાગમણે	રસ્તામાં જતા આવતા

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

મૂળ પાઠ

૧. ઝાકળ – ઠાર	ઓસા	૨. નમસ્કાર કરીને	નમોક્કારેણં
૩. ધ્રાર્કો પમાડ્યો હોય	ઉદ્વિયા	૪. વિશોષ શુદ્ધિ કરવા માટે	વિસોહી કરણેણં
૫. સંભાન આપું છું	સમાણેમિ	૬. હોજો	હુજુ
૭. આગારોથી	આગારેહિં	૮. પાપથી નિવૃત્ત થાઓ	પડિક્કમિં

(ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ગુરુને વંદન કેટલીવાર કરાય ? શા માટે ?
૨. ત્રણ. વંદનીય પંચ પરમેષ્ઠિમાં રહેલા સમ્યક્ષાન, સમ્યદ્ધાન, સમ્યદ્ધારિત આ ત્રા ગુણોને વંદન-વિનય કરવા તથા આપણામાં પણ તેવા ગુણો પ્રગટ થાય તે માટે ?
૩. ગુરુને કેવા કેવા કહ્યા છે ?
૪. કલ્યાણકારી, મંગલકારી, ધર્મદિવરૂપ, જ્ઞાનવંત.
૫. તીર્થ કેટલા ? કયા કયા ? તેનું બીજું નામ શું છે ?
૬. ચાર. સાધુ-સાધી-શ્રાવક-શ્રાવિકા. ચતુર્વિધ સંઘ.
૭. અરિહંત ભગવાન અને આચાર્યના ગુણ અને કર્મ કેટલા ?
૮. અરિહંત ભગવાનના ગુણ - ૧૨, કર્મ - ૪ અને આચાર્યના ગુણ - ૩૬, કર્મ - ૮.

પ. નમરકાર સૂત્રનું સ્મરણ ક્યારે કરી શકાય?

જ. સૂત્રા, ઉઠા, જમતા, બહાર જતા, કોઈપણ કાર્યની શરૂઆત કરતા પહેલા, કોઈપણ ઘડીએ, કોઈપણ સ્થળે.

(૧૫)

પ.૨ માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.

૧. તીર્થકર - ૧૧ - શ્રી શ્રીચંસનાથ સ્વામી અને ૨૨ - શ્રી નેમનાથ સ્વામી

૨. ગણધર - ૪ - વ્યક્તાળ અને ક - મૌર્યપુરુ

૩. શાવક - ૨ - કામદેવ અને ૭ - સક્કાલ પુત્ર

૪. સતી - ૩ - ચંદનબાળ અને ૧૪ - પુષ્પચૂલા

૫. આપણા ગુરુ કોણ છે? - નિર્ગંથ ગુરુ

૬. કર્મ - ૧ - જ્ઞાનાવરણીય અને ૮ - અંતરાય

૭. તત્ત્વ - ૩ - પુણ્ય તત્ત્વ અને ૭ - નિર્જરા તત્ત્વ

૮. છકાયના ગોત્રના નામ - ૨ - અપુકાય (પાણી) અને ૪ - વાયુકાય (હવા)

(૧૫)

(૧૦)

પ.૩ (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વિનય એટલે શું?

૨. જીજાના દોષ જોવાથી શું નુકશાન થાય?

૩. માળા ગણવાથી શું લાભ થાય છે?

૪. મનને કેવી રીતે જીતાય?

૫. જૈનશાળામાં જઈને શેના ઉપાય જાણવા મળે છે? જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ દ્વારા મોક્ષ મેળવવાના ઉપાય

૬. જ્ય જિનેન્દ્ર એટલે શું?

૭. જૈનશાળામાં જઈને સૌથી પહેલા શું કરવું જોઈએ?

૮. હું હેંમેશાં કેવા વાણી બોલીશા?

૯. વિનયથી કેવા ગુણો આવે છે?

૧૦. આસન કોને કહેવાય?

જવાબ

નમતા શીખવું/નમવું

આપણામાં દોષ આવે, આપણા ગુણો જાય

મનને શાંતિ મળે, કર્મનિર્જરા થાય

જ્ઞાનાભ્યાસ કરી સમજણ કેળવવાથી

અનંત જિનેશ્વર બગવંતોનો જ્ય હો

વંદના કરી સંવર કે સામાચિક લેવી

મીઠી અને નગ્ર

વિદ્યા, ત્યાગ, વૈરાઘ્ય, વિવેક

સહેદ વક્ત્રના નાના રુક્ઢાને

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૫)

૧. માતા - પિતાને વંદન કરી કહીશ.

૨. થી ધર્મની શોભા વધે છે.

૩. દર્શિદ એટલે

૪. સામે ગાળ ન દેશો.

૫. જૈનધર્મનું ચિહ્ન છે.

જવાબ

જ્ય જિનેન્દ્ર

વિવેક

તૃષ્ણાવાળો

ગાળની

મુછપતિ

(૧૦)

પ.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. અમરકુમારના રૂપનું વણીન કરો.

(૨x૩)

૨. તર લક્ષ્ણા બાળક હતા. તેમનું રૂપ ઘણું જ જુંદર અને આકર્ષણ ઉપજવે તેવું હતું. વાણીમાં મીઠાશ ઉપજવે તેવું હતું. વાણીમાં મીઠાશ હોવાથી વહાલ ઉત્પણ થાય તેવું હતું.

૩. મહાવીર સ્વામીએ ગર્ભમાં હલનચલન કેમ બંધ કરી દીધું? ભગવાને ગર્ભમાં કઈ પ્રતિજ્ઞા કરી?

૭. ગર્ભમાં હૃતન-ચલન કરવાથી ભગવાનની માતાને કષ પડતું છું, તેથી તેમણે હૃતન-ચલન બંધ કરી દીધું.
ભગવાને ગર્ભમાં માતા-પિતાની હાજરીમાં દીક્ષા ન લેવાની પ્રતિફ્લા કરી.

૩. ગણધર ગૌતમ સ્વામીને જોઈને અતિમુક્ત કુમારે શું કર્યું?

૪. ગણધર ગૌતમ સ્વામીને જોઈને અતિમુક્ત કુમાર તેમનાથી આકર્ષિત તેમની પાસે આવ્યા. તેમની આંગળી પકડીને ગૌતમ સ્વામીને ચાજમહેલમાં ગૌચરી વહોચાવવા લઈ આવ્યા.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે?

(૪)

૧. હું પણ આપની સાથે ભગવાનના દર્શન કરવા આવું છું.

૨. અતિમુક્તક કુમાર ગૌતમ સ્વામીને કહે છે.

૩. આપ ખરેખર ખૂબ બળવાન છો, તેથી આપ મહાતીર છો.

૪. દેવ રાજકુમાર વર્દ્ધમાનને કહે છે.

૫. મને માફ કર, તું માંગો તે હું તને આપીશા.

૬. રાજ શ્રેષ્ઠ અમર કુમારને કહે છે.

૭. જીવ પોતાના કર્માથી ૪ ચાર ગતિમાં ઉત્પન્ન થાય છે.

૮. અતિમુક્તક કુમાર માતા-પિતાને કહે છે.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

(૨×૫)

૧. મહાતીરના સંતાન છે, ભાઈ મહાતીરના સંતાન છે, દેવ અમારા અર્ચિહંતોને, ગુરુ અમારા નિર્ગથો, ધર્મ દયા પ્રધાન છે.

૨. ટી.વી.થી દૂર રહીએ, મહાતીરના શાસનમાં.. વહેલા ઉઠી જઈએ, નવકારમંત્ર ગણીએ, જ્ય જિનેન્દ્ર બોલીએ.

૩. અધિલ લોકે મુનિરાજે, જગતના મોહ મારીને, ગુંથાયા આત્મશુદ્ધિમાં, નમું છું ભાવથી તેને.. અમારી આત્મ શુદ્ધિનો, વહાલો મંત્ર બોલીને.

૪. અંતરમાં શું ભર્યું છે? તે દર્શાવતી કરી લખો.

૫. શ્રદ્ધા ભરી છે અંતરમાં, ને રંગ લાઝ્યો છે રૂારગમાં, નવ તત્પોળું જ્ઞાન છે, ભાઈ મહાતીરના સંતાન છે.

૬. મોટા થઈને કોને ઝળકાતીએ? તે દર્શાવતી કરી લખો.

૭. મોટા જ્યારે થઈએ, શાસનને ઝળકાતીએ, જલદી મુક્તિ વરીએ, મહાતીરના શાસનમાં.

(૭૦)

(૨૪)

(પ્ર.૧) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. સમણે નિર્ણયે ફાસ્યુય એસણિજેણ અસાણં પાણં ખાઈમં સાઈમં
૨. કાઈઓ વાઈઓ માણસિઓ ઉસ્સુતો ઊમારો અકપો અકરણિજો
૩. જિણાણં જાવયાણં તિજાણં તારયાણં બુદ્ધાણં બોહયાણં મુતાણં મોયગાણં
૪. અન્નત્ય ઉસસિએણ નીસસિએણ ખાસિએણ છીએણ જીબાઈએણ ઊકાએણ વાયનિસગોણ
૫. એવા બીજા થૂલ મૃષાવાદ વેરમણં વ્રતના પંચ અર્દ્યાચા જાણિયવ્વા ન સમાયરિયવ્વા
૬. ઇંદ્રિ મિચળાએ મણ દુક્કડાએ વચ દુક્કડાએ કોહાએ માણાએ માયાએ
૭. સાડીકમે બાડી કમે છોડી કમે દંત વાણિજે લક્ખ વાણિજે રક્ષ વાણિજે વિસ વાણિજે
૮. ચંદ્રિવિષે અણત્યા દ્વે પજેતે તં જ્હા અવજ્ઞાણાચરિયં પમાયાચરિયં હિંસપ્પયાણ પાવકમોવઅસં

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

જવાબ

૧. એવમાઈ એહિ	ઈત્યાદિ
૩. ન સોહિયં	શુદ્ધતાપૂર્વક કર્યું ન હોય
૫. ચંદ્રેસુ	ચંદ્રમાઓથી પણ
૭. પઉમપહં	શ્રી પઙ્ગપ્રભ સ્વામી

જવાબ

૨. મયાલ
૪. નિંદામિ
૬. દગ
૮. નમો આયરિયાણં

જવાબ

- અચલ-સ્થિર સ્વરૂપ
આત્મસાક્ષીએ નિંદા કરું છું
સચિતા પાણી
આચાર્ય ભગવંતોને નમસ્કાર હો

(૮)

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

મૂળ પાઠ

૧. દર્શનના ધારક	દંસણ ધરાણં
૩. પ્રણ વાર	તિકખુતો
૫. પ્રસંગ થાઓ	પરીચયંતુ
૭. લોકના નાથ	લોગનાહાણં

મૂળ પાઠ

૨. સમ્યક્ પ્રડારે
૪. છીંડ આવવાથી
૬. સાવધ, પાપકારી
૮. બાધા-પીડા રહિત

(૮)

(ઘ) સામાયિકના દોષના આધારે લખો.

(૩)

૧. મનનો ૮ મો - રોષ દોષ - સામાયિકમાં રાગ-દ્રેષના વિચાર કરવા.
૨. વચનનો ૧૦ મો - મુખુણ દોષ - સ્પષ્ટ ઉચ્ચાર વિના ગુણગુણ બોલવું.
૩. ડાયાનો ૫ મો - આલંબન દોષ - સામાયિકમાં ટેકો લઇને બેસવું.

(ચ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

જવાબ

૧. શાલ્ય કેટલા છે? કયા કયા?
૨. દૈવતા અને કંથવાને કેટલી ઇન્જિન્યુ હોય?
૩. આપણને આઠ દાન કોણ આપે છે?
૪. સામાયિકમાં ઇ અથવા આઠ કોટિએ કોણ પરચકખાણ કરે?
૫. ગુણ સ્તુતિ અને ઉત્કીર્તનનો પાઠ કયો છે?
૬. પાવાણં કમ્માણં એટલે શું? તે કેટલા છે?
૭. સામાયિકમાં સેલવાળી ધિક્કિયાળ કે ઓટોમેટીક ધિક્કિયાળ પહેરાય?
૮. પ્રતબંગ માટે તૈયાર થવું તે પાપનું કરું પગથિયું છે? તેને શું કહેવાય?
૯. સામાયિકમાં કઈ કરી સંજ્ઞાથી દૂર રહેવું જોઈએ?
૧૦. આહાર સંજ્ઞા, ભય સંજ્ઞા, મૈથુન સંજ્ઞા, પરિગ્રહ સંજ્ઞા.

જવાબ

પ્રણ. માચા, નિદાન, મિશ્યાત્વ

પાંચ અને પ્રણ

તીર્થકર ભગવાન

શ્રાવક

નમોત્થુણં અને લોગરસ્સ

પાવાણં-પાપ ૧૮, કમ્માણં-કર્મ ૮

સેલવાળી-ના, ઓટોમેટીક-છા

ગ્રીજું, અતિચાર

૧૦. તીર્થકરો સૂર્યથી પણ આધિક પ્રકાશ કરનારા કઈ રીતે?

૧. સૂર્ય તો મર્યાદિત ક્ષેત્રને પ્રકાશિત કરે છે, જ્યારે તીર્થકરો પોતાના કેવળજ્ઞાનથી બધા દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવને પ્રકાશિત કરે છે.

(છ) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૭)

૧. સામાચિકમાં નો ત્યાગ કરવામાં આવે છે.
૨. પહેલું નમોત્યુણ ને કરવામાં આવે છે.
૩. વિરાધનાના પ્રકાર છે.
૪. એટલે શરીરને સ્થિર રાખવું.
૫. જૈન સાધુની સામાચિકને કહેવાય.
૬. એટલે કાચાથી પંચાંગ નમસ્કાર કરવા.
૭. એટલે લીધેલા પ્રતને તોડવાની ઈચ્છા કરવી.

જવાબ

સાવધયોગ

સિદ્ધ ભગવાન

૧૦

કાઉસર્ઝ

દીક્ષા

વંદિય

અતિક્રમ

પ્ર.૨ (ક) સંસ્કાર વિભાગને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૦)

(૧૨)

જવાબ

૧. આત્માને કોણ જોઈ શકે છે?	અર્થિંત ભગવાન અને સિદ્ધ ભગવાન (૧×૮)
૨. આ દુનિયા શેનાથી ભરેલી છે?	દુઃખ, રોગ, કલેશ, અશાંતિ, ચિંતા, ઉપાધિઓથી
૩. શ્રીદ્રા અને વિનય માટે કોણે યાદ કરવાના છે?	શ્રીદ્રા-અમરકુમાર અને વિનય-ગૌતમ રત્નામી
૪. ક્યાં અને શું કરવાથી આત્મા અમર બને છે?	મોક્ષભાં અને ધર્મથી
૫. કોણાથી ફૂલી ન જતું અને કોણાથી કરી ન જતું?	સુપ અને દુઃખ
૬. આપણે મોટા થઈને શું કામ કરશું?	મહાન કાગો, આત્મ ઉદ્ઘાર, જગતનું કલ્યાણ
૭. પૂસાધુ-સાધીજી ગોચરી માટે પદ્ધારે ત્યારે શું કરતું?	
૮. પદ્ધારો, પદ્ધારો કઢી ૭-૮ ડગાલા આગળ જતું તેમ જ ગોચરીના ઘર બતાવવા લઈ જતું.	
૯. બધાની કઈ વાત હું માની લઈ છું?	
૧૦. માતા, પિતા, શરીર, ધન બધું માનું છે એવું બધા કહે છેજે હું માની લઈ છું.	
૧૧. જ્ઞાનવૃદ્ધિના બોલ કેટલા છે? ૨,૪,૫ બોલ લખો.	(૨×૨)
૧૨. ૧૧, ૨ – ઊંઘ ઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે. ૪ – મૌન રાખીન અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	
૧૩. ૫ – ગુરુનો વિનય કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	
૧૪. બીજો અને ચોથો અભિગમ લખો.	
૧૫. બીજો અભિગમ – અચેતનો વિપેક – જેમાં હૃત ન હોય તેને અચેત કહે છે, તેવા છગી, લાકડી, ચંપલ આદિ અચેતનો ત્યાગ કરી ગુરુ પાસે જતું.	
૧૬. ચોથો અભિગમ – ઉત્તરાસંગ – મોઢે મુહુપતિ બાંધવીકે રૂમાલ રાખવો, ખુલ્લા મોઢે બોલવું નાહિ.	

(ખ) જોડકા જોડો.

(૫)

(ા)

૧. નંદીષેણ
૨. અંજલિકરણ
૩. મોક્ષ
૪. ડોક્ટર
૫. સંદ્યાના રંગ

(બ)

૧. રોગ
૨. અભિગમ
૩. સેવા
૪. નાશવંત
૫. આનંદ

જવાબ

૩. સેવા
૨. અભિગમ
૫. આનંદ
૧. રોગ
૪. નાશવંત

(ગ) હું કોણ છું? મને ઓળખો.

૧. હું અર્પાણ અને અમર છું.
૨. આના જેવો ત્યાગ કરવો છે.
૩. મારો વિનય કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

જવાબ
આત્મા
શાલિબદ્ર
ગુરુ

(૩)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વસ્તુમતીને ભરબજારમાં પેચાતી જોઈને કોણે ખરીદી? શા માટે?
૨. ધનાવણ શૈલીએ કારણ કે તેમણે વિચાર્યું આ કન્યા કોઈ ઉચ્ચ ખાનદાનની છે, નકામી કોઈ લંપટના હાથમાં જોશે, તેના કરતા મારી પત્ની મૂળાને એ કામગાં આવશે.
૩. પાર્શ્વકુમારે નાગને શું સંભળાવ્યું? નાગ ક્યાં ઉત્પન્ન થયો? શા માટે?
૪. નવકારનો પાઠ. ભવનપતિ નામના દેવોના ઈંડ ધરણોન્દ્ર તર્ફિં ઉત્પન્ન થયો કારણ કે નાગનું દ્વારા નવકારમાં તલ્લીન બન્યું.
૫. નંદીષેણ દીક્ષા લીધા પછી કોણી સેવા કરતા હતા? તેમના વખાણ કોણે કર્યા?
૬. ધરડા, અપંગ, રોગિઝ કોઈપણ મુનિ છોય તેમની સેવા આનંદ અને ઉમંગથી કરતા હતા. દેવલોકના ઈંડાએ.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોણે કહે છે?

૧. હું આપને મારા જભા પર જેસાડીને લઈ જઈશ.
૨. નંદીષેણ મુનિ રોગી સાધુને કહે છે.
૩. પ્રણ લોકના નાથને કષ આપીને શા માટે તું પાપકર્માથી ભારે બની રહ્યો છે?
૪. ધરણોન્દ્ર દેવ મેધમાળી દેવને કહે છે.
૫. આ તો મારી ભાણેજ વસ્તુમતી.
૬. રાણી મૃગાવતી પોતે બોલે છે.
૭. મરવાનો ઉપાય કરું છું.
૮. છોકરો (નંદીષેણ) સંત મુનિરાજને કહે છે.

(૪)

પ્ર.૪ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. મારા જીવનની નૌકા કેનું, તુજ હાથે સુકાન છે, ચાહે કુબાડે કે તું તારે, પરવશ મારા પ્રાણ છે... લોકો કહેતા આગળ ના વધશો, સાગરમાં તુફાન છે.
૨. મને વિદ્યા દેનારા ગુરુને મેં શું આપ્યું; દક્ષિણા દેવાનું, મેં ચાદ નથી રાખ્યું (૨) કદી બેટો થઈ જાતા, હું મોં સંતારું છું.
૩. જે સુખ પામ્યા કર્મ પ્રતાપે, ઝાડું ગણીને રહીશું સુખેથી, ચલન કરશું પણ ના ફળે તો, માંગણી કોઈ ના કરીશું મુખેથી, લઈ લેવાની (૨) જો દાનત જાગે, તો દાનવૃત્તિમાં અગે વાળવાના.
૪. સાધુઓ સત્તાવીશ ગુણોથી શોભતા, સદગુણોના બંડાર... સંસારના સુખો સર્વ ક્ષાણિક છે, ધર્મમાં શાંતિ અપાર... નમરકાર હો એવા પ્રભુને, તેમના વિના નહિ ઉદ્વાર.

(૧૦)

(પ્ર)

(૨૪)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. ઉભાઓકાલં બંડોવગરણસ્સ અપડિલેછણાએ દુપ્પડિલેછણાએ અપમજ્જણાએ દુપમજ્જણાએ
૨. વંતેસુ વા પિતેસુ વા પૂઅેસુ વા સોણિઅેસુ વા સુકેસુ વા
૩. લોગુતામાણં લોગનાહાણં લોગહિયાણં લોગ પર્યવાણં લોગ પજોયગરાણં અભય દચાણં
૪. સંસુદ્ધ સલ્લકતાણં સિદ્ધિ મગ્નિ મુતિ મગ્નિ નિજાણ મગ્નિ નિવાણ મગ્નિ
૫. સંજ્ઞય વિરય પડિછય પચ્યકખાય પાવકમો અનિયાણો
૬. છીએ જંબાઈએ આમોસે સસરકખામોસે આઉલમાઉલાએ સોવણવતિયાએ
૭. સરીરં ઈંહું કંતં પિયં મણુઝનું મણામં
૮. તિહિં ગુતીહિં મણ ગુતીએ વય ગુતીએ કાય ગુતીએ પડિક્કમામિ તિહિં સલેહિં
૯. મંડી પાહુડિયાએ બલિ પાહુડિયાએ ઠવણા પાહુડિયાએ સંકિઅે સહસાગારે અણેસણાએ
૧૦. ગ્રસ જીવ બેંહિદિય તેંહિદિય ચઢિચિદિય પંચેંહિદિય જીવ જાણી
૧૧. દ્રેષ કલાં અભ્યાખ્યાન પેશુંય પર પરિવાદ રઈ–અરઈ
૧૨. સાંશારિક મિથ્યાત્વ અણાબોગ મિથ્યાત્વ લૌકિક મિથ્યાત્વ લોકોતાર મિથ્યાત્વ કુપ્રાવચન મિથ્યાત્વ જીવને

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૧૨)

૧. કંદપે
૨. અકરણિજ્ઞો
૩. ચિંતવનાર્થ
૪. મંગલં
૫. ખમાસમણાણં
૬. ઘોસણીણં
૭. સર્જાંતરદ્વારો
૮. જીવ દચાણં
૯. સાવગ ધમ્મસ્સ
૧૦. પરલોગા સંસાપાંગો
૧૧. સમાણે
૧૨. વર્દ્જકમં

જવાબ
વિષય વિકાર વધે તેવા વચનો બોલવા**અકરણીય – નહિ કરવા યોગ્ય****ચિંતન કરવાને માટે****આપ મંગલરૂપ છો****ક્ષમાવંત સાધુજીઓની****શુદ્ધ ઉચ્ચાર વિના ભણાયું હોય****સંદેહ પડ્યા છતા આગળ વધાયું હોય****સંયમરૂપી જીવનના દેનારા****શ્રાવકધર્મની****પરલોકના સુખની ઈચ્છા કરે કે મરીને મોટો મહારૂપ દેવ બનું****મળ્યેથી****અપરાધ થયો હોય****(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.**

(૧૨)

૧. સર્વ ધર્મનું ઉલ્લંઘન કરનારી
૨. સમ્યકુર્શનન વિષે
૩. ધર્મની આદિ કરનારા
૪. માઠી ચિંતવણા કરી હોય
૫. આપની
૬. દાન આપી અહંકાર કર્યો હોય
૭. આપની સંયમયાત્રા સુખરૂપ છે
૮. ચક્કર આવવાથી
૯. વનના ઝડો કાપવાના કર્યો કરવા

જવાબ
સત્ત્વ ધમાઈક્કમણાએ**દંબણો****આઈગરાણં****દુવિચિંતિઓ****તુજ્જેહિં****મચણચિયાએ****જતા બે****ભમલીએ****વણ કર્મે**

૧૦. અવગ્રહમાં આવવાની
 ૧૧. ચોરને મદદકરી હોય
 ૧૨. પાંડીના મતનો પરિચય કર્યો હોય

મિલ્લાં
 તકરખપાંગો
 પરપાસંડ સંથવો

(ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. સામાચિકમાં શેળો ત્યાગ કરવામાં આવે છે ?
 ૨. સાવધયોગનો.
 ૩. ચારુભૂજાના પ્રતિક્રિયા એટલે શું ? તે ક્યારે કરાય છે ?
 ૪. ૪ મહિનામાં લાગેલા પાપોની આલોચના કરવા માટે પૂર્ણભાના દિવસે સાંજે કરાય છે. કારતક પૂર્ણભા,
 કાગણ પૂર્ણભા, અધાઢ પૂર્ણભા.
 ૫. પ્રાયશ્રિતા એટલે શું ?
 ૬. જેનાથી પાપનો નાશ થાય અથવા ચિત્ત અને પ્રતની વિશુદ્ધિ થાય.
 ૭. ગુણપ્રતા એટલે શું ? ક્યા ક્યા ?
 ૮. જે અણુપ્રતોના ગુણોમાં વધારો કરનાર છે. દિશા પરિમાણ પ્રત, ઉપભોગ-પરિભોગ પરિમાણ પ્રત, અનર્થદંડ
 વિરભણ પ્રત.
 ૯. ઈરછામણં બંતે ! પાઠમાં શેની આજ્ઞા લેવામાં આવે છે ?
 ૧૦. પ્રતિક્રિયા કરવાની અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપમાં લાગેલા અતિચારોનું ચિંતન કરવા માટે કાર્યક્રમાં
 કરવાની.
 ૧૧. શ્રાવકધર્મમાં લાગેલ અતિચારોનું મિરછામિ દુક્કડું ક્યા પાઠથી દેવામાં આવે છે ?
 ૧૨. ઈરછામિ ઠામિના પાઠથી.
 ૧૩. આત્માને લાગેલો કચરો કેવી રીતે દૂર કરી શકાય ?
 ૧૪. રોજ બે વખત પ્રતિક્રિયા કરીને પાપ ઘોવાથી .

(૨૫)

(૧૫)

પ્ર.૨ (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સાધારણ વનસ્પતિ એટલે શું ? તેનું આયુષ્ય કેટલું ?
 ૨. જે વનસ્પતિના એક શરીરે અનંતા જીવ હોય. % અંતર્મુહૂર્ત ૬. અંતર્મુહૂર્ત.
 ૩. ગર્ભજ મનુષ્યના ભેદ કેટલા ? ક્યા ક્યા ?
 ૪. ૨૦૨. ૧૫ કર્મભૂમિ, ૩૦ અકર્મભૂમિ, પછ અંતર્દ્વીપના એ ૧૦૧ મનુષ્યના અપર્યામા અને પર્યામા મળી.
 ૫. નરકના ગોત્ર કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ? તેની રીતિ લખો.
 ૬. સાત. રત્નપ્રભા, શર્કરાપ્રભા, વાલુકાપ્રભા, પંકપ્રભા, ધૂમપ્રભા, તમઃતમસ્સુપ્રભા. %. ૧૦૦૦૦
 વર્ષ ૬. ૩૩ સગરોપમ.
 ૭. અપ્દ્યાયની દયા કેવી રીતે પાળશું ?
 ૮. વરસાદમાં નહાતું નહિ, હોળી-ધૂળોટી રમવી નહિ તથા કાચા પાણી ભરેલા કુઞ્ચા છોડવા નહિ, પર્વતિથિએ
 નાહવાના પાણીની ર્યાંદા કરવી, અણગણ કે કાચું પાણી પીવું નહિ, નદી-તળાવ-તરણહોઝમાં નહાતું નહિ.
 ૯. કર્મબંધના કારણ કેટલા છે ? હું કર્મનો બોક્તા શા માટે ?
 ૧૦. રાગ અને દ્રેષ્ટ. મારા બાંધેલા કર્મો મારે એકલાએ ૪ સુખ અને દુઃખદુપે બોગવવા પડે છે.
 ૧૧. તેઓકાયનું આયુષ્ય, કુળ, વર્ણ, આડાર લખો.
 ૧૨. %. અંતર્મુહૂર્ત ૬. ૩ અહોચાપ્રિ. ૩ લાખ છોડ, લાલ, સોચના ભારા.
 ૧૩. કંદમૂળ ખાનાર ક્યાં જાય ? કેવું દુઃખ બોગવે ?
 ૧૪. ભવિષ્યમાં કંદમૂળમાં જંભીને અનંતકાળ રહેતું પડે છે. ત્યાં વારંવાર છેદાય, બેદાય, વિંધાય, શેકાય, તળાય
 અને વારંવાર કંદમૂળમાં જંભમરણ થાય.

૮. ધાર્મિક પરોમાં શું કરવું જોઈએ? શા માટે?
૯. આરંભ, પરિગ્રહ, મોજશોખ ઘટાડીને તપ, ત્યાગ, જ્ઞાન-ધ્યાનની આરાધના કરવી જોઈએ કારણ કે પ્રાય: કરીને તિથિના દિવસે મળુંધ્ય, તિર્યાચના જીવોના પરબ્રહ્મના આયુધ્યનો બંધ પડે છે.

(અ) જોડકા જોડો.

(અ)

૧. પ્રત્યેક વનર્સ્પતિ
૨. બેઈન્ડિંગ
૩. ખેચર
૪. ચૌકેન્ડિંગ
૫. પૃથ્વીકાય
૬. નરક

(બ)

૧. કબૂતર
૨. પતંગ
૩. અંજના
૪. શેરડી
૫. અળસિયા
૬. રફટિક

જવાબ

૪. શેરડી
૫. અળસિયા
૧. કબૂતર
૨. પતંગ
૬. રફટિક
૩. અંજના

(૩)

(ગ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

૧. જીવના મુખ્ય બે વિભાગ છે અને
૨. નર સદા જુખી.
૩. રાખી હું નો નાશ કરીશ.
૪. મહાવીર જન્મ કલ્યાણક દિવસે આવે છે.

જવાબ

- ત્રસ, સ્થાવર
- સંતોષી
- સરળતા, માચા
- ચૈત્ર જુદ તેરસ

(૫)

પ્ર.૩ વાતના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬)

૧. દીક્ષા લઈને ભગવાન નેમિનાથ કેવું જીવન જીવે છે?
૨. સૈવતક પર્વત પર તેઓ ચાલ્યા જાય છે, ઉધાડા પગે ચાલે છે, લૂણું-ચૂંકું ગોચરીમાં જે બોજન મળે તેનાથી ચલાવે છે. જગતના સર્વ જીવોને પોતાના આત્મા સમાન ગણે છે, સત્ય બોલે છે, બ્રહ્મચર્ય પાળે છે, ધ્યાનમાં લીન રહે છે.
૩. ગજસુકુમાલની વેદનાનું વર્ણન કરો.
૪. ગજસુકુમાલ મુનિની શરીરમાં અસહ્ય મહાવેદના ઉત્પન્ન થઈ. તે વેદના અત્યંત દુઃખમય, બયંકર અને અસહ્ય હતી. ચામડી તડતડ તૂટી અને ખોપરી ફાટી, વેદનાનો પાર ન રહ્યો.
૫. આનંદ શ્રાવકને કેટલું અવધિજ્ઞાન થયું હતું? તેમણે કેટલા વર્ષ શ્રાવકધર્મની આરાધના કરી? તેઓ ક્યાં ઉત્પન્ન થયા?
૬. લવણસમુદ્રમાં ૫૦૦ યોજન, નીચે પહેલી નરકના લોલુખ્યાચુત નરકાવાસ. ૨૦ વર્ષ. પહેલા દેવલોકમાં.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોણે કહે છે?

(૪)

૧. આનંદ શ્રાવક સાચું બોલે છે, માટે તમે તેમની પાસે જઈને માઝી માંગી લો.
૨. ભગવાન મહાવીર ગૌતમ દ્વારાને કહે છે.
૩. આ સર્વ પશુ-પક્ષીઓને શા માટે અહીં લાવવામાં આવ્યા છે?
૪. નેમકુમાર સારથિને કહે છે.
૫. મારા વેરનો બદલો લણે.
૬. સોમિલ મનમાં વિચારે છે.
૭. આત્મધ્યાનમાં લીન રહેવા માટે હું આપને આજ્ઞા આપું છું.
૮. નેમિનાથ ભગવાન ગજસુકુમાલને કહે છે.

પ્ર.૪ નીચેના કાચણી પૂર્તિ કરો.

૧. પ્રણ જગતના ખાતી કરું.
૨. મેં મુખને થઈ ચૂક્યો ઘણું.
૩. અમૃત જરે હાર્યો છે.
૪. માર્ગ ભૂલેલા ગીતો એ ગાવે.
૫. હિંસા દુઃખની સખારો થાય.

જવાબ

- પાના નં. ૮૮ કડી ૨
- પાના નં. ૮૯ કડી ૧૦
- પાના નં. ૮૯ કડી ૭
- પાના નં. ૯૦ કડી ૪/૫
- પાના નં. ૯૦ કડી ૨/૩

(૫૦)

(૧૪)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. નિર્ણાયે ફાસુય એસએઝેણ્ટાં અસણાં પાણાં ખાઈમં સાઈમં
૨. મંડી પાહુડિયાએ બલિ પાહુડિયાએ ઠવણા પાહુડિયાએ સંકિએ સછસાગારે
૩. ઈતાં હિંદુ જીવા સિજંતિ બુજંતિ મુજંતિ
૪. ખામેભિ સવે જીવા સવે જીવા વિ ખમંતુ મે
૫. હીણાદ્વારં અચ્યાકખરં પચહીણાં વિણાચીણાં જોગહીણાં ઘોસહીણાં
૬. તુજબેહિં અબખણુણણાએ સમાણે દેવસિયાં પડિક્કમણાં ઠાઅેભિ
૭. દેવસિયાએ આસાયણાએ તિતીસક્ષયરાએ જું કિંચિ મિશ્છાએ મણ દૃક્કડાએ

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૭)

જવાબ

૧. આઈગારણાં	ધર્મની આદિના કરનારા
૩. વઈક્કંતો	વ્યતીત થયો છે
૫. સૂપ વિહિં	કઠોળની જાત, માપની મર્યાદા
૭. સઈઅંતર્દ્વાએ	સદ્દં પડ્યા છતા આગળ વધાયું હોય.

જવાબ

૨. ચિંતવનાર્થ	ચિંતન કરવાને માટે
૪. આકુંદી	જાણીજોઈને ઈચ્ચાદાપૂર્વક
૬. નિર્ણાયક	નિર્ગ્રથને

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૮)

મૂળપાઠ

૧. શ્રમણોપાસક - શ્રાવકને	સમણોવાસાઓણાં
૨. મર્યાદા બહારથી વર્સુ મંગાવી હોય	આણવણાપ્પાઓગે
૩. જિસ્સા ડાતરી	ગાંઠી છોડી
૪. અર્થ વિના દંડાય છે	અણાત્થા દડે
૫. સમહિતની શ્રુતા	સામ્ભતા સદ્ધણા
૬. પાર ઉતાર્યું ન હોય	ન તીરિયં
૭. નહિ આચરવા યોગ્ય	અણાયારો
૮. વચન દ્વારા મૌન રહીને	મોણોણાં

(ધ) નીચેના પ્રણોના જવાબ લખો.

(૧૯)

૧. સમહિત એટલે શું? તેના અતિચાર કેટલા?
૨. સુદેવ, સુગુરુ અને તેમના દ્વારા પ્રરૂપિત નવ તત્ત્વ આદિ સુધર્મ પ્રત્યે યથાર્થ શ્રુતા કરવી. પ, સંકા, કંખા, વિતિગિશ્છા, પરપાસંડ પરસંસા, પરપાસંડ સંથવો.
૩. પ્રથમ અણુવત શેના વિષેનું છે? તે કેટલા સમયનું છે?
૪. બેઈન્ડ્રિય, તેઈન્ડ્રિય આદિ ગ્રસ જીવોની હિંસાથી નિવર્તવાનું છે. જવજીવનું.
૫. તીર્થકરને કેટલા અને કયા દાન ન અપાય?
૬. ૪, વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, રજોહરણ.
૭. અચ્યોર્ય પ્રતના પાલનથી કયા ગુણો પ્રામ થાય છે?
૮. લોકોને વિશ્વાસપાત્ર થાય, રણહીજન પ્રેમાળ મળે, ચશકીર્તિ મળે, નિર્ભયતા આદિ ગુણો મળે.
૯. કયા કાર્યો કરવાથી આત્માને અનર્થદંનું પાપ લાગે છે?
૧૦. વિકથા કરવી, ખરાબ ખોટો ઉપદેશ આપવો, પાણીના નળ ખુલ્લા મુક્કવા, જરૂર વિના વર્સુની ખરીદી કરવી વગેરે.
૧૧. સાતમા પ્રતની કોટિ કેટલી? તેમાં બોજન અને કર્માદાન સંબંધી કેટલા અતિચાર? તેમાં કેટલા બોલની

માર્ગિદા કરવામાં આવે છે? માત્ર સંખ્યા લખો.

૭. ૩, બોજન સંબંધી ૫, કર્મદાન સંબંધી ૧૫, ૨૫.

૮. પૌખધ પ્રત એટલે શું? તે કેટલામું શિક્ષાપ્રત છે? એક અહોરાતિ એટલે કેટલો સમય?

૯. જ્ઞાન, દર્શન અને ચાર્ચિત્ર વડે આત્માને પોખરણ આપવું તે. ત્રીજું. ૧ દિવસ અને ૧ રાત-૨૪ કલાક-૮ પ્રછ્ર.

૧૦. કરણ અને કોટિ વગરનું પ્રત કર્યું? મણ કોટિ હોય એવા પ્રત કેટલા અને કર્યા કર્યા?

૧૧. બાર્બું. ૩, અપરિશ્રદ્ધ અણુવાત, ઉપભોગ-પરિલોગ પરિમાણ પ્રત, દેશાવગાસિક પ્રત (ઉપભોગ-પરિલોગ સંબંધી).

(ચ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધર્મધ્યાનના કાઉંસાગ્રામાં કેટલા અને કર્યા કર્યા આલંબન છે? અર્થ સાચે લખો. (૨)

૨. ૪, વાચણા - વાંચવું, પુછણા - પૂછવું, પરિચટુણા - શીખેલું સંભાળવું, ધર્મકહા - ધર્મકથા કર્વી.

૩. ધર્મધ્યાનનો બીજો બેદ લખો. (૨)

૪. અવાય વિજ્ઞે કહેતા જીવ સંસારમાં દૃઃખ શા માટે ભોગવે છે? તેનો વિચાર ચિંતવવો. તેનો વિચાર એ છે કે મિથ્યાત્વ, અપ્રત, પ્રમાદ, કધાય, અશુભયોગ, ૧૮ પાપર્થાનક અને છકાય જીવની હિંસા, એથી કરીને જીવ દૃઃખ પામે છે, માટે એવું દૃઃખનું કારણ જાણી, એવો આશ્રવમાર્ગ ત્યાગી સંવરમાર્ગ આદરવો જેથી જીવ દૃઃખ ન પામે.

૫. અધોલોકમાં નરકાવાસ અને ભવનપતિના ભવનની સંખ્યા લખો. (૧)

૬. ૮૪ લાખ નરકાવાસ. ૭ કરોડ ૭૨ લાખ ભવનપતિના ભવન.

(૩૦)

પ્ર.૨ (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૫)

૧. દંડ એટલે શું? તે કેટલા છે? રથાવરના દંડ કર્યા?

૨. જ્યાં જીવ ઉત્પજ્ઞ થઈને કર્મનો દંડ ભોગવે. ૨૪. પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેજીકાય, વાઙીકાય, વનર્સ્પતિકાય.

૩. પુણ્યના બેદ કેટલા છે? ૫ થી ૮ બેદ કર્યા છે?

૪. ૬, વત્થ પુષ્ટે, મન પુષ્ટે, વચન પુષ્ટે, કાય પુષ્ટે.

૫. વ્યાખ્યા લખો. - સમવાય - જેના સમન્વયથી કાર્ય થાય.

પ્રાણ - જેના સંયોગે સંસારી જીવોને શ્રોત આદિ છીયા થાય છે. જીવનશક્તિ. જેના વડે જીવ જીવે છે.

૬. ચાર બોલ આવતા હોય તેવા બોલના નામ લખો.

૭. પહેલે જોલે ગતિ ચાર, ઓગણીસમે જોલે ધ્યાન ચાર, ચોવીસમે જોલે પ્રમાણ ચાર, સત્તાવીશમે જોલે નિક્ષેપા ચાર, એકગીસમે જોલે અનુયોગ ચાર.

૮. શ્રાવકના પહેલા ચાર ગુણ લખો.

૯. અક્ષુદ, યશવંત, સૌમ્ય પ્રકૃતિવાળો, લોકપ્રિય.

૧૦. શ્રોત્રેન્દ્રિય અને ધ્યાણેન્દ્રિયના વિધય લખો.

૧૧. શ્રોત્રેન્દ્રિય - ૩, જીવ શાદ, અજીવ શાદ, મિશ્ર શાદ અને ધ્યાણેન્દ્રિય - ૨, સુરભિ ગંધ, દુરભિ ગંધ.

૧૨. પુરુગાલાસ્તિકાયના બેદ લખો.

૧૩. પુરુગાલના રૂંધ, રૂંધ દેશ, રૂંધ પ્રદેશ, પરમાણુ અથવા દ્રવ્યથી અનંત, ક્ષેત્રથી લોક પ્રમાણે, કાળથી અનાદિ અનંત, ભાવથી રૂપી, ગુણથી ગળે અને મળે, સડન-પડન-વિધયસન.

૧૪. ત્રીજે, સત્તારમે, ચોવીસમે અને ત્રીસમે જોલે શું આવે? માત્ર બોલનું નામ લખો.

૧૫. કાય છ, લેશ્યા છ, પ્રમાણ ચાર, ભાવના ભાર.

(ખ) જોડા જોડો.

(૪)

(ા)

૧. આહારક

(બ)

૧. રૂપર્ણનેન્દ્રિય

જવાબ

૪. શરીર

૨. ૫
૩. છલકો
૪. મિશ્ર
૫. વૃત્તિસંક્ષેપ
૬. ર્થાપના
૭. અદ્ભૂત
૮. વેદ

૨. નિર્જરા
૩. યોગ
૪. શરીર
૫. ચારિત્ર
૬. રસ
૭. સમકિત
૮. નિક્ષેપા

૫. ચારિત્ર
૬. સ્પર્શનેન્દ્રિય
૭. યોગ
૮. નિર્જરા
૯. નિક્ષેપા
૧૦. રસ
૧૧. સમકિત

(ગ) સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ફ્રાડડા ફ્રોડવાથી કેટલા કર્મ બંધાય? તેમાંથી જ્ઞાનાવરણીય, મોહનીય અને નીચ ગોત્ર કેવી રીતે બંધાય?
 ૨. કર્મ. જ્ઞાનાવરણીય – અક્ષાર બાળવાથી, મોહનીય – આનંદ માણવાથી, નીચ ગોત્ર – સંપત્તિનું અભિમાન કરવાથી.
 ૩. સામુદ્દરિક કર્મ કેવી રીતે બંધાય? તેનું ફળ શું?
 ૪. ટી.વી.માં આવતા મારામારી, ખૂન, ફાંસી વગેરે દશ્યો જોતા વખતે જોનારા ખુશ થઈને તાળી પાડે, સીટીઓ વગાડે, મનમાં આનંદ પામે ત્યારે સામુદ્દરિક કર્મ બંધાય. જેના ફળકૃપે રેલ્વે-ટ્રેન-બસ અક્ષમાત, ધરતીકંપ વાવાઝોડું વગેરે આપતિઓમાં તે જીવો એકસાથે મૃત્યુ પામે છે.
 ૫. જૈનધર્મ કોણે બતાત્યો છે? જૈનધર્મ બીજા જીવો માટે શું કહે છે?
 ૬. કેવળજ્ઞાનીઓએ. જીવો અને જીવવા દો. તમે કષ્ટ સહીને પણ જીજને જીવવા દો.
 ૭. આંખો અને મોકું લાલચોળ થઈ જાય, શરીર ધ્રુજીવા માડે છે, ક્યારેક જલડપ્રેશર વધી જાય છે ચા હાર્ટ એટેક આવી જાય છે, લોકો સાથે વેરાઝેર ઉભા થાય છે, મિત્રો દૂર બાગે છે, ગુર્સ્ઝો કરનારને કોઈ પ્રેમ કરતું નથી.

(ઘ) સાચું છે કે ખોટું? તે લખો.

(૮)

૧. અભિમાન રાખીને હું માનનો નાશ કરીશ.
 ૨. ક્ષમા રાખીને હું કોઇનો નાશ કરીશ.
 ૩. કેવળદર્શનથી અર્થિહંત બગવાન આખા જગતને જોઈ શકે છે.
 ૪. પ્રશંસાને ધર્મની ભાધામાં ફુલણશી કહે છે.

જવાબ
ખોટું
સાચું
સાચું
ખોટું

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૯)

૧. રાજ મેધારથે બયબીત કલૂતૂરને શું કહ્યું? તેમણે કોણી પાસે દીક્ષા લીધી? તેઓ ક્યાં ઉત્પદ્ધ થયા? (૨)
 ૨. તું નિર્ભય બની જા, અહીં તને કોઈ પ્રકારનો ભય નહિ રહે. પિતા તીર્થકર ધનરથણુ પાસે. સર્વાર્થસિદ્ધમાં.
 ૩. તપદ્વતી સંતને જોઈને સંગમને શું વિચાર આત્મા?
 ૪. ધન્ય ભાગ્ય મારા! મારા ધરે તપદ્વતી જૈન સંત પદ્માર્થ. સંત તો કલ્પવૃક્ષ સમાન છે. સારું થયું કે આ સંત
 અત્યારે જ મારા ધરે પદ્માર્થ કારણ કે અત્યારે મારી પાસે વહોચાવવા માટે ખીર પણ છે.
 ૫. રોહિણેયને રાજએ તેનું નામ અને ગામ પૂર્ણયું તો રોહિણેયે શું જવાબ આપ્યો? (૧×૧)
 ૬. મારું નામ દૂર્ગાંદ છે અને હું શાલિગ્રામમાં રહું છું.
 ૭. ધર્મકુચિ અણગાર કાળ કરીને ક્યાં ગયા? અત્યારે તેઓ ક્યાં છે?
 ૮. સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમાં. મોક્ષ.

(ખ) કોણ બોલે છે અને કોણે કહે છે?

(૪)

૧. કૃપા કરીને મને સુખી થવાનો માર્ગ બતાવો.

૭. ચોહિણેય ચોર મહાવીર પ્રભુને કહે છે.
 ૮. તું માંસભક્તાણ કરે છે.
 ૯. મેધરથ રાજ બાળ પક્ષીને કહે છે.
 ૩. મારા માથે પણ નાથ છે? હું સંપૂર્ણ સ્વતંત્ર અને સુરક્ષિત નથી?
 ૧૦. શાલિબન્દ વિચારે છે.
 ૪. જો તમે આ શાડ ખાશો તો જરૂરથી મૃત્યુ પામશો.
 ૧૧. ગુરુદેવ ધર્મધોષ મુનિ ધર્મરૂપિ અણગારને કહે છે.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

જવાબ

૧. ચુંદર ખેલ્યા કરું.	પાના નં. ૧૩૪ કડી ૧૫
૨. અથવા કયાં?	પાના નં. ૧૩૫ કડી ૨૪
૩. આત્મા નથી મુજને ખરે!	પાના નં. ૧૩૪ કડી ૧૭
૪. મહા અતુલ્ય જગાઈશા.	પાના નં. ૧૩૬ કડી ૨/૩
૫. શ્રી જિન પરિવાર.	પાના નં. ૧૩૬ કડી ૧૨/૧૩

(30)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

(૧૨)

૧. તિહિં ગુતીહિં મણ ગુતીએ વય ગુતીએ કાય ગુતીએ પડિક્કમાભિ તિહિં સલ્વેહિં માચા સલ્વેણં નિયાણ સલ્વેણં
૨. ઇં પિ રા ઈમં સરીરં ઈંઠું કંતં પિયં મણુખં મણામં
૩. ઓસા ઉત્તિંગ પણગ દગ મટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે
૪. વત્થ પડિઝાહ કંબલ પાય પુરુષેણં પાઠિયારૂ પીઠ ફલગ સિજા સંથારાએણં

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૪)

અર્થ

૧. ધમ્મો મંગલં	ધર્મ મંગલ છે	૨. સિરસાવતં	મસ્તકે આવર્તન કરીને
૩. સોણિઅસુ	લોહીમાં ઊપજે તે	૪. બધા વડે માનવા યોઽથ	બધા વડે માનવા યોઽથ
૫. ઉસ્સુતો	સૂર્ય વિત્તુદુઃ કર્યુ હોય	૬. ડિલામો	બાધા પીડા થઈ હોય તો
૭. પૈશુંય	ચાડી ચુગલી કરવી	૮. છવિચ્છેઅ	નાક, કાન આદિ અવયવો છેદા હોય

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૪)

મૂળ પાઠ

૧. પાથરીને	સંથરીને	૨. વાંકું બોલવું	મૂળ પાઠ
૩. બધા દેવ – ગુરુને માનવા તે	અનાભિગ્રહક મિથ્યાત્વ	૪. અર્થ વિના દંડાય છે	પર પરિવાદ

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. કુસાધુને સાધુ માનવા તે મિથ્યાત્વ કઈ રીતે?
૨. જે પ મહાપ્રત, પ સમિતિ, જ ગુરુને રહિત છે, જેણી શ્રદ્ધા પ્રરૂપણા કેવળીએ બતાવેલ ધર્મની નથી. વેશથી સાધુ છે તે કુસાધુને સાધુ માનવા.
૩. પ્રતિકમણમાં પાપરથાનનું વર્ણન શા માટે મૂક્વામાં આવેલ છે?
૪. પાપનું રૂપરૂપ સમજ્યા વિના તેનો ત્યાગ કરવાનું કેવી રીતે સમજ્યા? માટે ૧૮ પાપને જાણીને તેણી આલોચના તેને છોડવા માટે આ પાઠ મૂક્વામાં આવેલ છે.
૫. તપના અતિચાર કયા પાઠમાં છે? ઉપાશ્રયનું અન્ય નામ પ્રતિકમણના કયા પાઠમાં કઈ રીતે બતાવેલું છે?
૬. સંથારામાં, સંથારામાં પૌષ્યધશાળા પોંજુને શબ્દથી બતાવવામાં આવેલું છે.
૭. દેવ, ગુરુ, ધર્મનો સમાવેશ કયા પાઠમાં છે? અરિહંત ભવ્ય જીવો માટે કેવા છે?
૮. માંગલિક, મંગલકારી, કલ્યાણકારી છે. ઉતામ અને સર્વોત્તમ છે. શરણદાતા અને સુખદાતા છે.
૯. જુગલિયાની અશુચિમાં, મરેલી જિલાડીમાં, પરઠેલ ભીના ભાજનમાં, મનુષ્યના પરસ્સેવામાં સંમૂચ્છીમ મનુષ્ય ઉત્પન્ન થાય કે નહિ?
૧૦. જુગલિયાની અશુચિ-છા, મરેલી જિલાડી-ના, પરઠેલ ભીના ભાજન-છા, મનુષ્યના પરસ્સેવા-ના.

(૫૦)

પ્ર.૨ (ક) છ આરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૦)

૧. પાંચમા આરામાં છેડે થનારા ચાર એકાવતારી જીવના નામ, પાંચ રથાનક જ રહેશે તેના નામ લખો અને કેટલા અને કયા બોલ વિચ્છેદ જીશે?
૨. દુપસ્છ નામે સાધુ, કાળજુની નામે સાધી, જિનદાસ નામે શ્રાવક, નાગશ્રી નામે શ્રાવિકા. વૈતાઢ્ય પર્વત, ગંગા નદી, સિંધુ નદી, ગ્રાધભક્ત, લવણની ખાડી. પહેલે પ્રછે જૈનધર્મ, બીજે પ્રછે મિથ્યાત્વીનો ધર્મ. ત્રીજે પ્રછે રાજનીતિ, ચોથે પ્રછે બાદર અણિ વિચ્છેદ જીશે.
૩. અવસર્પણી કાળ એટલે શું?
૪. જે કાળમાં જીવોના સંધ્યાણ, સંર્થાન આયુષ્ય, અવગાહના, ઉત્થાન, કર્મ, બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ

(૨×૫)

કુમારાં ઘટતા જાય છે તેમ જ પુરુષાલોના વર્ણા, ગંધ, રસ, રૂપશી ઘટતા જાય, અશુભ ભાવ વધતા જાય.

૩. પાંચમા આરાના ક થી એ લક્ષણ લખો.

૪. ક) સારા કુળની જી તે લજી રહીત થશે. દ) સારા કુળની જી તે વેશ્યા સરળી થશે. એ) પુત્રો પોતાના છેટે, મરજી મુજબ, સ્વતંત્ર ચાલશે. એ) શિષ્ય ગુરુના અવર્ણવાદ બોલશે.

૫. ઉત્સર્પણી કાળના છટઠા આરાની અવગાહના, આયુષ્ય અને ધરતીની સરવાઈ લખો.

૬. બેસતા બે ગાઉની ઉત્તરતા ઓ ગાઉની. બેસતા એ પલ્યાનું ઉત્તરતા ઓ પલ્યાનું. બેસતા ખાંડ સરળી ઉત્તરતા સાક્ષર સરળી.

૭. દેવકુરુ, હરિવાસ અને મહાવિદેહમાં કેવા ભાવો હોય? શા માટે?

૮. દેવકુરુમાં અવસર્પણીકાળના બેસતા પહેલા આરા જેવા, હરિવાસમાં અવસર્પણીકાળના બેસતા બીજા આરા જેવા અને મહાવિદેહમાં અવસર્પણીકાળના ચોથા આરા જેવા સાદાકાળ જેવા છે કારણ કે આ ક્ષોગ્રોમાં છ આરા કે કાળચક હોતા નથી.

૯. ચોથા આરામાં ડેટલા અને કયા કયા શ્લાઘનીય પુરુષો %૦મ લે છે?

૧૦. કુ, રૂ તીર્થકરો, નૃ અદ્વિતીય, એ બળદેવ, એ વાસુદેવ અને એ પ્રતિવાસુદેવ.

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૫)

૧. લોકના મધ્યભાગમાં છે. ત્યાં સૂર્ય અને ચંદ્ર ચલ હોવાથી થાય છે.

૨. અઠીદીપ, દિવસ-રાત.

૩. પ્રથમ આરામાં સંદ્યાણ અને સંરસાન હોય.

૪. વજ્ગાખભનારાચ, સમચતુર્ચંચ.

૫. ગ્રાધભદેવ ભગવાન પર્વત પર આસને બેસીને મોક્ષમાં ગયા.

૬. અષ્ટાપદ, પઙ્કાસને

૭. મહાવીર સ્વામીની પતળીનું નામ અને પુત્રીનું નામ હતું.

૮. યશોદા, પ્રિયદર્શના.

૯. પાંચમો આરો ઉત્તરીને છટઠો આરો બેસશે ત્યારે અને નામનો વાયરો થશે.

૧૦. સંવર્તક, મહાસંવર્તક.

(ગ) કર્મપ્રકૃતિના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૫)

૧. મોહનીય કર્મ ડેટલા પ્રકારે બાંધે? કયા કયા? વિસ્તારથી ડેટલા પ્રકારે બોગવે? કયા કયા? (૫)

૨. છ, તીવ્ર કોધ, તીવ્ર માન, તીવ્ર માચા, તીવ્ર લોભ, તીવ્ર દર્શન મોહનીય, તીવ્ર ચાચિત્ર મોહનીય. વિસ્તારથી રૂ પ્રકારે, સમ્યકૃત મોહનીય, મિશ્યાત્વ મોહનીય, મિશ્ર મોહનીય, અનંતાનુબંધી કોધ, અનંતાનુબંધી માન, અનંતાનુબંધી માચા, અનંતાનુબંધી લોભ, અપ્રત્યાખ્યાની કોધ, અપ્રત્યાખ્યાની માન, અપ્રત્યાખ્યાની માચા, અપ્રત્યાખ્યાની લોભ, પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય કોધ, પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય માન, પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય માચા, પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય લોભ, સંજીવલન કોધ, સંજીવલન માન, સંજીવલન માચા, સંજીવલન લોભ, હાસ્ય, રતિ, અરતિ, ભય, શોક, દુર્ગંધા, જીવેદ, પુરુષવેદ, નાર્પુંસકવેદ.

૩. કર્મોની વિવિધ અવસ્થા ડેટલી છે? તેમાંથી ઉદ્વિર્તન, નિદ્રાત અને સંકમણ એટલે શું? (૩)

૪. ૧૨, ઉદ્વિર્તન – જી કર્મ મજબૂત, ગાઢ રીતે બંધાય તથા જેમાં ઉદ્વિર્તન અને અપવર્તન સ્વિવાય સંકમણ આદિ થઈ શકતા નથી. સંકમણ – એક કર્મની પ્રકૃતિનું બીજુ સજીતીય કર્મ પ્રકૃતિમાં પલટાવું તે.

૫. ચાર ધાતી કર્મના લક્ષણ અને કયો ગુણ રોક્યો છે? તે લખો. (૨x૫)

૬. જ્ઞાનાવરણીય કર્મ – આંખના પાટા સમાન – અનંત જ્ઞાન ગુણ, દર્શનાવરણીય કર્મ – રાજના દ્વારપાલ સમાન – અનંત દર્શન ગુણ, મોહનીય કર્મ – મહિદ્રાપાન સમાન – વીતરાગતા ગુણ, અંતરાય કર્મ – રાજના બંડારી સમાન – અનંત વીર્ય ગુણ.

૪. શાતા વેદનીયનો અભાગાડળ અને અશાતા વેદનીયની સ્થિતિ લખો.
૫. જ. અંતર્મુહૂર્ત ઉ. ૧૫૦૦ વર્ષ. (દોઢ હજર વર્ષ) જ. ૧ સાગરના સાત બાગ કરીએ તે માણેના તૃ બાગ ને ૧ પલ્યનો અસં. મો બાગ ઊણો (૩/૭ સાગરોપમાં પલ્યનો અસં. મો બાગ ઊણો) ઉ. ૩૦ કો.કો. સાગરની
૬. અશુભ નામ કર્મકેટલા અને કયા કયા પ્રકારે બાંધે ?
૭. ચાર. કાચાની વક્તા, બાધાની વક્તા, બાવની વક્તા, વિસંવાદ યોગ : તે ખોટા ઝડપા, વિખવાદ કરે.
૮. મનુષ્ય આયુષ્ય બાંધવાના કારણો લખો.
૯. ૧) બદ્ર (સરળ) પ્રકૃતિ, ૨) વિનય પ્રકૃતિ, ૩) સાનુકોશ : દચ્ચાબાવ રાખવાથી, ૪) અમત્સર : અહુકાર રહિત, તુચ્છતા રહિત હોય.
૧૦. હું કયા કર્મની પ્રકૃતિ છું ? – પ્રચલા, સાદિ સંસ્કાર, બળ મદ, બાલ તપ.
૧૧. દર્શનાવરણીય કર્મ, નામ કર્મ, ગોત્ર કર્મ, આયુષ્ય કર્મ.
૧૨. વ્યાખ્યા લખો. – નાણ આસાયણાએ – તે જ્ઞાનની તથા જ્ઞાનીની આશાતના કરે. (૪)
- લાભાંતરાય – લાભ લેવામાં અંતરાય પડે.
- અનિષ્ટ લાવણ્ય – બેડોળ કે ખરાબ શરીર મળે.
- દીપણાયાએ – રડાવે, ટપક ટપક આંસું પડાવે.

(ઘ) માત્ર સંખ્યા લખો. (૩)

૧. નીચગોત્રનો બંધ – ૮ ૨. સંધાતન – ૫ ૩. જ્ઞાનાવરણીય કર્મની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ – ૩૦ કો.કો.સાગર
૪. અશાતા વેદનીયનો બંધ – ૧૨ ૫. પ્રત્યેક પ્રકૃતિ – ૮ ૬. કર્મના મુખ્ય પ્રકાર – ૨

(ચ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. કાજુ, ગરમ પાણી, કોબીનો સંભારો, ટીડોરાનું શાક સાધુ ભગવંતોને વહોરાવાય કે નહિ? (૨)

૨. કાજુ – હા, ગરમ પાણી – હા, કોબીનો સંભારો – ના, ટીડોરાનું શાક – હા.

૩. પૂ. સાધુ–સાધીજીને ગોચરી વહોરાવવાથી શ્રાવકના કયા પ્રતની આરાધના થાય છે? (૧×૩)

૪. અતિથિ સંવિભાગ નામના ૧૨ મા પ્રતની.

૫. આધાકર્મી એટલે શું?

૬. સાધુ–સાધીના નિભિતે છ કાય જીવની હિંસા કરીને આહાર–પાણી બનાવવા નહિ.

૭. નિર્દોષ આહાર–પાણી વહોરાવવાથી શું લાભ થાય છે?

૮. સંયમીની અનુમોદનાનો તેમ જ કર્મ નિર્જરાનો.

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ગ્રાધભેદ ભગવાનને સૌ પ્રથમ આહાર કોણે વહોરાવ્યો ? ત્યારે શેની વૃદ્ધિ થઈ?

૨. બાહુબલીના પૌત્ર અને સોમપ્રભ રાજના પુત્ર શ્રીયાંસ્કુમારે. સોનમહોરોણી વૃદ્ધિ, ૫ વર્ષના ફૂલોણી વૃદ્ધિ, આકાશમાં વજ્ઞો તથા દ્વારાનું ફરકાવતું, આકાશમાં દેવદુંદુભિ વાગવી, દેવો વડે અહોદાનાંનો દિવ્ય ધોષ થવો.

૩. દેવે સાપનું રૂપ બનાવીને કામદેવ શ્રાવકને કેવી રીતે ઉપસર્ગ આપ્યો?

૪. સાપ તીવ્ર ઝેરી હતો. નેત્ર વિષ અને રોષથી બરેલા હતા. તે કામદેવના શરીર પર ચડીને પાછળના ભાગથી પૂંછડી ગળામાં ભરાવી તેના તીક્ષ્ણ દાંત વડે છાતી પર ડંશ માર્યો.

૫. કામદેવ શ્રાવકે કેટલા વર્ષ શ્રાવકધર્મનું પાલન કર્યું? કેટલા માસનો સંથારો કર્યો? હાલમાં કામદેવ શ્રાવક ક્યાં છે? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી છે?

૬. ૨૦ વર્ષ. ૧ માસ. સુધર્મ દેવલોકમાં. ૪ પલ્યની

૭. રાજ ગ્રાધભે પ્રાણી અને સુંદરીને શું શીખાવ્યું?

૮. પ્રાણીને જમણા હાથે ૧૮ પ્રકારની લિપિ અને સુંદરીને ડાબા હાથથી ગણિત, તોલ, માપ વગેરે શીખાવ્યું. આમ, રૂચિઓની કુલ જ૪ કળા શીખવી.

પ. બે કાચબા કયા સૂશનો અધિકાર છે? તેમાં કઈ નગરીનું વર્ણન છે? દ્રઘાં કોણ રહેતું હતું? દ્રઘની નજીબ શું હતું?

૭. જ્ઞાતાધર્મકથા. વારાણસી. મત્સ્ય-મગાર-કાચબા-ગ્રાહ વર્ગે અનેક જળચર પ્રાણીઓ. માલુકા કરણ.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. વળી અખભદ્ધા અખભદ્ધા મુનિ, શોઠ સુદર્શન સાર, શિવરાજ અખીશ્વર, ધન્ય ગાંગેય આણગાર.
૨. કુંપર અઈમુતો, દીઠા ગૌતમ સ્વામ, સુણી વીરની વાણી, કીધા ઉતામ ડામ.
૩. જિનશાસન નાચક, ધન્ય શ્રી વિરે જિણાંદ, ગૌતમાદિક ગણધરે, વર્તાવ્યો આણાંદ.
૪. કર્કડુ પ્રમુખ, ચારે પ્રત્યેક બુદ્ધ, મુનિ મુગાટે પહોંચ્યા, જીત્યા કર્મ મહાજોધ.
૫. ધર્મધોષ તણા શિષ્ય, ધર્મરૂપ આણગાર, કીડીઓની કરુણા, આણી દચા અપાર.

(૩) પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. કામગુણોહિં સદેણં રૂપેણં ગંધેણં રસેણં ફાસેણં
૨. વચ્ચામેલિયં હીણાફ્રખરં અચ્ચાફ્રખરં પચહીણં વિણાયહીણં જોગહીણં
૩. સંજ્ય વિરય પડિછ્ય પચ્છનાય પાવકમ્ભો અનિયાણો
૪. સિરસાવતં મત્થાએ અંજલિ કટુ એવં વચાસી નમોત્થુણં અરિહંતાણં
૫. કંબલ પાયપુચ્છણેણં પાછિયારુ પીઠ ફલગ સિજા સંથારાએણં
૬. ઊંઘ નિસીહિ અહો કાયં કાયસંઝાસં ખમણિજો બે!

(૧૨)

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૪)

૧. અણાત્યા એકે	અર્થ
૨. નિર્સસ્ત્રા રૂઈ	અર્થ વિના દંડાય છે
૩. પરિયદૃણાએ	શ્રુતાની રૂચિ
૪. કુઈએ	વારંવાર વગર પુંજીએ પડખા ફેરવવાથી
૫. ઉભાઓડાલં	અયાળાથી ખાંસી ખાવાથી
૬. અદિટ્ઠછડાએ	જંને કાળ
૭. પરિબુતં વા	નજરે દેખાતું નથી તેવા સ્થાનેથી લાવેલ બિક્ષા લેવા વડે
૮. વિસાસિયં	લોગવેલી હોય અથવા

વિશ્વાસના ઠેકાણાવાળું

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૪)

૧. આકુળ-વ્યાકુળતાથી	મૂળ પાઠ
૨. મનને અતિ વણાલું	આઉલ માઉલાએ
૩. પરઠેલ ન હોય	મણામં
૪. નહિ કરવા વડે	ન પરિષ્ઠવિયં

અકરયણાએ

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. પ્રથમ શ્રમણસૂર્યનું નામ શું છે? તે શેના વિશે છે?
૨. શાયા સૂર્ય. પ્રથમ શ્રમણસૂર્ય નિદ્રા દોષથી નિવર્તવાનો પાઠ છે. પૌષ્ટિકૃત, રાત્રિસંવર વગેરેમાંથી સૂર્યને ઉઠ્યા પછી કયોત્સર્ગ કરી નિદ્રા સંબંધી અતિચારોનું પ્રતિક્રિયા કરવા માટે છે.
૩. કાલ પ્રતિલેખનાથી કયા કર્મની નિર્જરા થાય છે? દુષ્પ્રતિલેખન અને દુષ્પ્રમાર્જન એટલે શું?
૪. જ્ઞાનાવરણીય કર્મની. આળસપૂર્વક, ઉતાવળથી, વિધિપૂર્વક ન જોવું દુષ્પ્રતિલેખન છે અને ઉતાવળમાં, વિધિ વિના, ઉપયોગહીન દશામાં પૂંજુવું તે દુષ્પ્રમાર્જન છે.
૫. સાત કુલ્યાસનો કયા પાપમાં સમાઈ છે?
૬. પ્રાણાત્મિક – મદિચાપાન, માંસાહાર, શિકાર. અદાદાન – ચોરી. મૈથુન – પરજીવિગમન, વેશ્યાગમન.
૭. પરિગ્રહ – જુગાર.
૮. કયો શ્રાવક ગોચરી લેવા જઈ શકે? ગોચરીમાં કોને ઓળંગિને જવું નહિ?
૯. દશમું પ્રત કરવાવાળા. ફૂતચા, વાઇરડા, બાળક.
૧૦. સંસારી જીવના બેદ કેટલા? હિંસા કેટલા અને કયા પ્રકારે થાય? શેનાથી થાય?
૧૧. પક્કા. જે પ્રકારે – રાગ અને દ્રેષ્ટ. મન, વચન અને કાયા એ ગ્રણ યોગથી.

પ્ર.૨ (ક) આગારધર્મના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જૈનધર્મમાં ધર્મ કોણે કહે છે?
૨. જૈનધર્મમાં સાધક માટે અર્થિહત ભગવાનની આજ્ઞાની આરાધના કરવી તે ધર્મ છે. અર્થિહત ભગવાન જે કરવાનું કહે તે કરવું તે ધર્મ. અર્થિહત ભગવાન જે છોડવાનું કહે તે છોડવું તે ધર્મ.
૩. ભગવાન મહાવીર રવામીએ કયા શ્રાવકના વખાણ કર્યા? તે કયા સૂત્રમાં છે?
૪. કામદેવ શ્રાવક. ઉપાસક દશાંગ સૂત્ર.
૫. ઉત્તરાધ્યાયન સૂત્રમાં ભગવાને શ્રાવક માટે શું કહ્યું છે?
૬. શ્રાવક સામાચિક આદિની આરાધના કરતા થકા પાખીની રાત્રિએ પૌષ્ઠ કરે. પ્રભુ દેણે નહિ આત્માને પોષવાની વાત કરે.
૭. શ્રાવકમાં જીવના બેદ કેટલા?
૮. ૨૦, ૧૫ કર્મભૂમિ મનુષ્ય + ૫ સંહૃતી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય એ ૨૦ ના પર્યામા.
૯. શ્રાવકધર્મનું જીજું નામ શું છે? ચતુર્વિધ સંધમાં શ્રાવક-શ્રાવિકાનું સ્થાન કેટલામું?
૧૦. દેશવિરતિ ચારિત્ર અથવા સંયમાસંયમ. ગીજું - ચોથું.
૧૧. મનુષ્યભવ મળ્યા પછી બીજું શું મળયું અતિ દુર્લભ છે?
૧૨. જૈનકુળ, આર્યક્ષોત્ર, પૂર્ણાધુ-સાધવીજીનો સમાગમ, જિનવાણી, સમ્યક્ષર્ણન, શ્રાવકપણું અને સાધુપણું.
૧૩. સુભાહુકુમાર અને નિખિદ્ધકુમારની વાત કયા સૂત્રમાં આવે છે?
૧૪. સુખવિપાક સૂત્ર અને વહીનાદશા સૂત્ર.

(ખ) નવતાત્પના આધારે જવાબ લખો.

(૩૫)

- (અ) વ્યાખ્યા લખો.
૧. કર્મભૂમિ - અસ્તિ (શર્શ્ર ચલાવવા), મસ્તિ (કલમ ચલાવવી), કૃષિ (ખેતી કરવી) એ ગ્રણ પ્રકારના પેપારે કરી જીવે તે. જેમાં મોક્ષમાર્ગને જાણનારા, તેનો ઉપદેશ કરનારા તીર્થકર આદિ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે.
૨. નેસત્તિયા - જીવ કે અજીવને અચ્યતાથી ફેંકવાથી, શર્શ્ર કરાવવા, વાવ-કૂવા ખોદાવવાથી લાગે તે.
૩. મિથ્યાત્ત્વ - નવ તત્ત્વમાં ચથાર્થ શ્રુત્વા ન હોવી. સુદેવ, સુગુરુ, સુધર્મ પર ચથાર્થ શ્રુત્વા ન હોવી. જિનેથેરે ભગવાને કહેલા તત્ત્વો પર અનુચ્છિ અને અતાત્પમાં ચુચ્છિ હોવી તે.
૪. પરાધાત નામ - જે કર્મના ઉદ્દયથી જીવને શરીરમાં ઓવા અંગો મળે જેથી જીજાની ધાત થાય. સાપની દાઢનું ઝેર, સિંહના નખ અથવા જેના ઉદ્દયથી જીવ જીજા માટે અજેય બની જાય, જીજાને પ્રભાવિત કરે.

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૮)

૧. સંઠાણના બેદ કેટલા? કયા કયા? પ્રંસ સંઠાણમાં કેટલા અને કયા બેદ લાભે?
૨. પ, પરિમંડળ, વદ્ધ, પ્રંસ, ચાર્ચિંસ, આચાત. ૨૦ બેદ પ વર્ણ, ર ગંધ, પ રસ, ઈ સ્પર્શ.
૩. બાહ્ય તપ - જે તપમાં બૂધ આદિ બાહ્ય કષો હોય, જેની અસર સીધી શરીર પર પડે, જે તપ આભ્યંતર શુદ્ધિમાં કારણભૂત બને. તે છ છે. આભ્યંતર તપ - જે તપમાં બૂધ આદિ બાહ્ય કષો ગૌણકૃપે હોય, જે તપની અસર સીધી આત્મા પર પડે તે. તે છ છે.
૪. બંધતાત્પના કેટલા બેદ છે? કયા કયા? લાડવાના દષ્ટાંત્રે અનુભાગ બંધ સમજાવો.
૫. ૪. પ્રકૃતિ, સ્થિતિ, અનુભાગ, પ્રદેશ. જેમ લાડવો કોઈ મીઠો હોય, કોઈ કડવો હોય, કોઈ તીખો હોય તેમ જ કોઈ લાડવાનો એકસ્થાન રસ હોય, કોઈનો બેસ્થાન રસ હોય ઈત્યાદિ અનેક પ્રકારે અલ્પવિશેષ રસ હોય.
૬. સંવર તત્પના વિશેષ બેદ કેટલા? કેવી રીતે?
૭. ૫૭, ૫ સમિતિ, ૩ ગુમિ, ૨૨ પરિષહ, ૧૦ ચયિધર્મ, ૧૨ ભાવના, ૫ ચારિત્ર.
૮. વ્યાવહારિક જીવનમાં અજીવ તત્ત્વ અને જીવ તત્પને જાણીને શું કરશું? ગ્રણ-ગ્રણ મુદ્દા લખો.

જ. પાણા નં. ૧૦૮ જીવ અને અજીવ તત્ત્વ.

ડ. અંતરાય કર્મના ઉદ્દેશ્યો પાપના ફળ કેવી રીતે બોગવે? વિસ્તારથી સમજાવો.

જ. દાનાંતરાય – દાન દેવામાં અંતરાય થાય. લાભાંતરાય – લાભ દેવામાં અંતરાય પડે. બોગાંતરાય – એકવાર બોગવાય તેવી વસ્તુમાં અંતરાય પડે. ઉપબોગાંતરાય – વારંવાર બોગવાય તેવી વસ્તુમાં અંતરાય પડે. વીર્યાંતરાય – વીર્ય શક્તિનો ચોભ્ય પ્રયોગ કરી શકે નથી.

(ઘ) માત્ર સંખ્યા લખો.

૧. દેવતાના કુલ બેદ – ૧૮૮ ૨. ઢૂપી અજીવના બેદ – ૪/૫૩૦ ૩. પુષ્ટિમાં નામ કર્મની પ્રકૃતિ – ૩૭
૪. તિર્યાચ પંચેન્દ્રિયના બેદ – ૨૦ ૫. પાંચમી નરકના નરકાવાસા – ૩ લાખ ૬. ભાવનાના પ્રકાર – ૧૨

(ઇ) લોડકા જોડો.

(અ)	(બ)	જવાબ
૧. જીવ તત્ત્વ	૧. ૪૮ લક્ષણ	૫. ચૈતન્ય લક્ષણ
૨. આસ્ક્રિપ તત્ત્વ	૨. અકામ	૩. ૨૫ કિયા
૩. નિર્જરા તત્ત્વ	૩. ૨૫ કિયા	૨. અકામ
૪. અજીવ તત્ત્વ	૪. ૫૭ બેદ	૧. ૪૮ લક્ષણ
૫. સંંવર તત્ત્વ	૫. ચૈતન્ય લક્ષણ	૪. ૫૭ બેદ

(૬) સિદ્ધનો કયો બેદ લાભે? દોષાચણ સાથે લખો.

૧. તીર્થકર પદ પામ્યા વિના સામાન્ય કેવળી થઈને મોક્ષો જીવું.
૨. એક સમયમાં ધણા જીવો મોક્ષો જાય.
૩. તીર્થકર તીર્થ રથાપે પછી મોક્ષો જાય.
૪. તાપસના પેશો મોક્ષો જાય.
૫. ઋલિંગો મોક્ષો જાય.

(ગ) ૩૨ આગમના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ઉત્કાલિક સૂસ કોને કહેવાય?
૨. જેનો સ્વાધ્યાય અસરજાય ટાળીને આઠે પ્રછર કરી શકાય છે.
૩. કાલિક સૂસનો સ્વાધ્યાય કર્યારે થાય?
૪. જેનો સ્વાધ્યાય રાત્રિના પહેલા અને ચોથા પ્રછરે તથા દિવસના પહેલા અને ચોથા પ્રછરે થાય.
૫. ૧૨ તપનું વર્ણન કર્યા આગમમાં છે?

૬. ઉવાઈ સૂસ.

૭. બગવતી સૂસમાં કોનું વર્ણન છે?

૮. ૩૬૦૦૦ પ્રશ્નોત્તર, ગોશાલક, જમાલિ, જ્યંતા શ્રાવિકા આદિનું વર્ણન.

૯. જંબૂદીપ પ્રજ્ઞામિમાં શેનું વર્ણન છે?

૧૦. જંબૂદીપ, છ આરા, ભરત ચક્વતી આદિ વર્ણન.

૧૧. ૧૨ ઉપાંગ સૂસોણી રચના કોણ કરે છે?

૧૨. જ. ૧૦ પૂર્વી ટ. ૧૪ પૂર્વના જ્ઞાની સ્થવિરો.

૧૩. આવશ્યક સૂસને કેમ અસ્વાધ્યાય નડતો નથી? તે કયા નામે પ્રચલિત છે?

૧૪. આવશ્યક સૂસ ચતુર્વિંદ્ધ સંઘને અવશ્ય કરવા ચોભ્ય હોવાથી. પ્રતિક્રમણ સૂસ.

૧૫. પાંચ જ્ઞાનનું વિસ્તૃત વર્ણન કર્યા આગમમાં છે? તે કાલિક છે કે ઉત્કાલિક? તેનો સ્વાધ્યાય કર્યારે થાય?

૧૬. નંદી સૂસ. ઉત્કાલિક. અસરજાય ટાળીને આઠે પ્રછર.

જવાબ
અતીર્થકર સિદ્ધા ચંદનબાળા
અનેક સિદ્ધા ગ્રાધબેદ સ્વામી
તીર્થ સિદ્ધા ગૌતમ સ્વામી
અણ્યાલિંગ સિદ્ધા વજલચીની
ઝીલિંગ સિદ્ધા ચંદનબાળા

(૮)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મેઢપ્રભ કેટલા હાથીઓનો યુથપતિ હતો? તેને કયું જ્ઞાન થયું? મેઢપ્રભને સાથી સાથી મળીને શું કર્યું?
૨. ૭૦૦. જાતિક્રમરણ. જંગલના વૃક્ષો ઉઝીને, દૂર કરીને એક સુરક્ષિત વિશ્વાસ મંડળ બનાવ્યું.
૩. મેધકુમારને વૈરાસ્ય કેવી રીતે જાગૃત થયો?
૪. ભગવાન મહાવીરની દેશના સાંભળવા મેધકુમાર ગયા. ભગવાને શ્રુતધર્મ અને ચાર્ચિત્રધર્મનું સ્વરૂપ બનાવ્યું. તેમણી અમૃતમય વાણી સાંભળીને મેધકુમારને વૈરાસ્ય જાગૃત થયો.
૫. મૃગાપુર દાર્ડનું વર્ણન કરો.
૬. તે જીવથી જ અંધ, બહેરો, મૂંગો અને પાંગળો હતો. તેના શરીરમાં અનેક પ્રકારના રોગો ભરેલા હતા. તેના શરીરમાં ન હાથ હતા, ન પગ હતા, કાન, આંખ અને નાક પણ ન હતા. અંગોપાંગની માત્ર આફૃતિ હતી.
૭. મૃગાપુર પૂર્વભવમાં કોણ હતા? તે ક્યાં રહેતા હતા? તેમને કેટલા મહારોગ ઉત્પન્ન થયા? તે મરીને ક્યાં ગયા?
૮. ઈક્કાઈ રાઠોડ. વિજય વર્ધમાન ખેડ. ૧૯ મહારોગ. સિંહ.
૯. શકેન્દ્રાંશુ રાજના અભિમાનને દૂર કરવા શું કર્યું?
૧૦. પોતાની વૈકિય શક્તિ કામે લગાડી. શકેન્દ્રાંશુ એ મુખવાળો હાથી બનાવ્યો. તેના પ્રત્યેક મુખમાં એ દંતશૂળ કર્યા. દરેક દાંત પુષ્પરિણીઓ બનાવ્યા. દરેક પુષ્પરિણીની અંદર એ કમળ સ્થાપ્યા. દરેક કમળમાં એ પાંખડી બનાવી. દરેક પાંખડી પર તર નાટકની રૂચના કરી એવા ગજેન્ડ પર સમારૂછ થઈ પોતાની લક્ષ્ણી વડે ગગનમંડળને પૂર્યો.

પ્ર.૪ નીચેના કાચની પૂર્તિ કરો.

૧. બળભદ્રના સિદ્ધું.
૨. ધન્ય આદીશ્વરની જગીશા.
૩. યઃ સંસ્તુતઃ જિનેન્દ્રમ્.
૪. ત્વત् મંધડારમ્.

જવાબ

પાના નં. ૧૨૯ કડી ૮૮/૮૮
પાના નં. ૧૨૭ કડી ૧૦૨/૧૦૩
પાના નં. ૧૨૪ ગાથા ૨
પાના નં. ૧૨૫ ગાથા ૭

(૩૦)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. ઈણમેવ નિર્ણાંથં પાવયણં સર્વં અણુતાર કેવલિયં
૨. કુઈએ કક્ષરાઈએ છીએ જંબાઈએ આમોસે સસરફ્ફામોસે
૩. કાય દુક્કાએ કોછાએ માણાએ માયાએ લોછાએ સત્ત કાલિયાએ

(૭)

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

(૪)

અર્થ

૧. ખમાસમણો	હે ક્ષમાશ્રમણ !	૨. સદહંતો	શ્રુદ્ધ કરતો થકો
૩. પાઉસિયાએ	પ્રાદેખિકી છિયા	૪. દેવાણં આસાયણાએ	દેવોની આશાતનાથી
૫. અનિયાણો	નિદાન રહિત છું	૬. ઉમ્માઓ	સાચા જૈનમાર્ગ વિરુદ્ધ
૭. સંસુદ્ધ	પૂર્ણ શુદ્ધ અર્થાત્ નિષ્કળંક છે	૮. ધર્મેણં ઝાણેણં	ધર્મધ્યાન ન ધ્યાવવાથી

અર્થ

શ્રુદ્ધ કરતો થકો
દેવોની આશાતનાથી
સાચા જૈનમાર્ગ વિરુદ્ધ
ધર્મધ્યાન ન ધ્યાવવાથી

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૫)

અર્થ

૧. સમહિતને અંગીકાર કરું છું
 ૨. વીસ અસમાધિના સ્થાનોથી
 ૩. જેમાં બિલકુલ જાણપણું નથી તે
 ૪. બોજન સંબંધી કથાથી
 ૫. સ્થિત રહેલા
- સમ્મતાં ઉત્સંપજ્ઞાનિ
 વીસાએ અસમાહિ ઠણેહિં
 અણાબોગ મિથ્યાત્ત્વ
 બતા કહાએ
 ઠિઆ

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સાધુ કેવા છે? તે બતાવતા શાંદ લખો.
૨. ર્યાહુણ ગુચ્છા પડિઝાહુધરા, પંચમહિત્ત્વય ધરા, અટઠારર્સ સહર્સ સીલાંગ રહુધરા, અડખય આયાર થરિતા.
૩. સૂયગડાંગ સૂત્રના અદ્યાયન કેટલા? કેવી રીતે?
૪. ૨૩. પહેલા શ્રુતસ્કંધના ૧૯ અને બીજા શ્રુતસ્કંધના ૭ મળી ૨૩ અદ્યાયન.
૫. શ્રુતેવની આશાતના કેવી રીતે થાય છે?
૬. અર્થ શ્રુતના દાતા તીર્થકર કે સૂત્ર શ્રુત દાતા ગણધરની આશાતના કરે તે. તેમને ન માને, તેમને રાગી-દ્રેષ્ણી માને, તેઓ ખોટું બતાવે છે તેવું માને.
૭. મોટા જૂઠ કેટલા પ્રકારના છે? કયા? કયા?
૮. પાંચ પ્રકારના. કશાલિક, ગોવાલિક, બોમાલિક, થાપણમોસો, મોટકી કુડી શાખ.
૯. નિર્ગ્રિથ પ્રવચનની આવાધના ડરનાર શું પામે છે?
૧૦. સિજંતિ, બુજંતિ, મુખ્યંતિ, પરિનિવ્યાયંતિ, સત્ત દુફ્ફાણ મંતં કર્યંતિ.

(ચ) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૫)

૧. મહાપ્રત - ૫	૨. આશાતના - ૩૩	૩. વિરાધનાના પ્રકાર - ૧૦/૩	૪. દંડ્દ - ૨૪
૫. વિછ્રમાન તીર્થકર - ૨૦	૬. ભયના સ્થાન - ૭	૭. સંસારમાં ઉત્તમ - ૪	૯૦. દર્શનના અતિચાર - ૫
૮. ધર્મધ્યાનના લક્ષણ - ૪	૯. કર્માદાન - ૧૫		

(૫૦)

પ્ર.૨ (ક) ગતાગતિના આધારે જવાબ લખો.

(૨૮)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. નાગકુમાર પૃથ્વીકાયમાં ઉપજે કે નહિ? શા માટે?

- જ. હા કારણ કે રતન, ખજના, સિંહાસન, દાગીના વગેરેનો વાર્ષિક લોગોવટો કરતા હોવાથી તેમાં આસક્તા બનીને મૃત્યુ પામી તેમાં ઉપજે છે.
- ર. મોટી લટની આગત કોની કોની છે? મોટી લટમાં કોનો સમાવેશ થાય છે?
- જ. તેઓકાય, વાઉકાય, ૩ વિડલેન્ડ્રિય, અસંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય. ૧૦૧ સંમૂચીએ મળુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ કર્મભૂમિના મળુષ્યના અપર્યામા અને પર્યામા એમ ૩૦, તિર્યચના ૪૮ બેઠું.
૩. જુગલિયા મરીને ક્યાં જાય? અંતર્દ્રીપના મળુષ્યો ક્યાં ઉત્પણ થાય? શા માટે?
- જ. દેવલોકમાં, ૨૫ ભવનપતિ, ૨૭ વાણિયંતર એ પ૧ ના અપર્યામા અને પર્યામા ૧૦૨. જુગલિયા તરીકે જેટલું આયુષ્ય આયુષ્ય હોય તેટલું કે તેથી ઓછું આયુષ્ય દેવલોકમાં પામે.
૪. શ્રાવકની આગત એટલે શું? શ્રાવકની ગતિ લખો.
- જ. શ્રાવકની આગત એટલે કર્મભૂમિના પર્યા. મળુષ્ય અને સંજી તિર્યચ પંચે.ના પર્યા. જીવોમાં પૂર્ણા સમયે શ્રાવક તરીકે રહેતા જીવોની આગત. ગતિ – ૪૨ બેદની ૧૨ દેવ., ૯ લોકાંતિક એ ૨૧ ના અપર્યા. અને પર્યા. (આ) નીચેના બોલાની વિસ્તારથી ગતાગત લખો. (૧૫)
૧. મિથ્યાત્તીવીની – આગતિ-૩૭૧, ૮૮ દેવના પર્યા., ૧૭૮ ની લટ, ૭ નરકના પર્યા., ૮૯ જુગલિયાના પર્યા. ગતિ-પ૪૩, પ૭૩ માંથી ૫ અનુતાર વિમાનના અપર્યા. પર્યા. એમ ૧૦ વર્જને.
૨. રમ્યાકુવાસના જુગલિયાની – આગતિ-૨૦, ૧૫ કર્મભૂમિના મળુષ્ય અને ૫ સંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય એ ૨૦ ના પર્યા. ગતિ-૧૨૯, ૯૪ જાતિના દેવમાંથી ૧ લા કિલ્લિધીના વર્જને ૬૩ ના અપર્યા. અને પર્યા.
૩. રથનચરની – આગતિ-૨૭૭, ૮૧ દેવ (નવ દેવલોકથી અનુતાર વિમાનના ૧૮ બેદ વર્જને), ૧૭૮ મોટી લટ પ્રમાણે, ૭ નરકના પર્યા. ગતિ-પ૨૭, પ૭૩ બેદમાંથી નવમા દેવલોકથી અનુતાર વિમાન સુધીના ૧૮ જાતિના દેવ અને ૫ થી ૭ એ ગ્રાણ નરક ૨૧ ના અપર્યા. અને પર્યા. વર્જને.
૪. સર્વાર્થસિદ્ધના દેવની – આગતિ-૧૫, ૧૫ કર્મભૂમિના પર્યા. ગતિ-૩૦, ૧૫ કર્મભૂમિના અપર્યા. અને પર્યા.
૫. વીજળીની – આગતિ-૧૭૮, ૧૦૧ સંમૂચીએ મળુષ્યના અપર્યા., ૧૫ કર્મભૂમિના મળુષ્યના અપર્યા. અને પર્યા. એમ ૩૦, તિર્યચના ૪૮ બેદ. ગતિ-૪૮, ૪૮ બેદ તિર્યચના.
- (ઈ) નીચેના વાક્યો સાચા છે કે ખોટા? ખોટા હોય તે સુધારીને લખો. (૫)
૬. સુધર્મના દિન્દ મરીને બારમા દેવલોકમાં જાય છે.
૭. ખોટું. દેવ મરીને દેવ ન થાય.
૮. વાસુદેવની ગતિ નરકની ૪ હોય છે.
- જ. સાચું.
૩. માઇલી શ્રાવકના ૧૨ પ્રત અંગીકાર કરીને બારમા દેવલોક સુધી જાય છે.
- જ. ખોટું. આઠમા દેવલોક સુધી જાય છે.
૪. તિર્યચાણી મરીને સાતમી નરકે ૪તી નથી.
- જ. સાચું.
૫. ગર્ભજ મળુષ્યમાં હરિવાસના જુગલિયા ઉત્પણ થાય છે.
- જ. ખોટું. જુગલિયા મરીને દેવલોકમાં ઉત્પણ થાય છે.
- (ખ) ક્રિયાધારી મહાપુરુષોના આધારે ખાતી જર્યા પૂરો. (૭)
૧. એક મહાવિદેહમાં પ્રતિવાસુદેવ ઉત્કૃષ્ટ અને બળદેવ જધન્ય હોય છે.
૨. ૨૮, ૪
૩. ને નરેણ પણ કહે છે. નું જીવન અવશ્ય નરકે જાય છે.
૪. ચક્કવતી, ચક્કવતી.
૫. અને પદવીના ભવમાં નિયમા સમકિતી હોય છે.
૬. તીર્થકર, બળદેવ.

૪. તીર્થકરો જીમ મહોત્સવ દ્વારા પર જીવાય છે.
૫. કૃષ્ણ, મેરુપર્વત.
૬. ભરતમાં તીર્થકરની જધન્ય અવગાહના અને બળદેવનું ઉત્કૃષ્ટ આચુષ્ય છે.
૭. હાથની, ૮૫ લાખ વર્ષ.
૮. વાસુદેવની પદવી વાર આવે અને થી મળે.
૯. ૩, નિયાણાથી.
૧૦. કૃત શાલાકા પુરુષ ઈરવતદ્દોપમાં કાળના ગ્રીજા આરાના અંતમા અને કાળના ચોથા આરાના શરૂઆતમાં હોય છે.
૧૧. અવસર્પિણી, ઉત્સર્પિણી.
- (ગ) વ્યવહાર સમકિતના ક્રમ બોલના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
- (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)
૧. પ મો વિનય, ૮ મી પ્રભાવના, ૩ જો આગાર, ૧ લી ભાવના લખો.
 ૨. સ્થવિરનો વિનય કરે, કવિ પ્રભાવના – શાસ્ત્રાનુસાર કવિતા કરી પ્રભાવના કરે, બળવાનનો – શક્તિ કે સત્તાથી બળવંતના ભયથી, મૂળ-ધર્મરૂપી વૃક્ષ અને સમકિતરૂપી મૂળ.
 ૩. સમકિતી કેટલી સ્થિતિના કર્મ બાંધે છે અને તેમની પ્રવૃત્તિ કેવી હોય છે?
 ૪. અંતઃડોડાડોડી સાગરથી વધુ સ્થિતિના કર્મ બાંધતા નથી. પાપબીજુતા.
 ૫. વ્યવહાર સમકિત એટલે શું? નિશ્ચયથી જીવ સમકિતી છે કે નહિ? એ કોણ કઢી શકે?
 ૬. વ્યવહાર સમકિતના ક્રમ બોલમાંથી એક અથવા અનેક બોલ આદરનાર જીવને વ્યવહારથી સમકિતી કરે છે. દેવ, ગુરુ અને ધર્મ તત્ત્વમાં વ્યવહારથી શુદ્ધ તે વ્યવહાર સમકિત છે. વિશિષ્ટ જ્ઞાની.
 ૭. બૂધણ એટલે શું? તે કેટલા છે? કયા? કયા?
 ૮. બૂધણથી જૈનશાસનની શોભા વધે. પ, કુશળતા, પ્રભાવક, વૈચાપણી, સ્થિર કરનાર, ધૈર્યવાન.
 ૯. જીવ કર્તા અને ભોક્તા કેવી રીતે છે?
 ૧૦. જીવ એ કર્મનો કર્તા છે પણ અકર્તા નથી. ઈશ્વર જીવને કર્મ કરવે છે અને જીવ કર્મ કરવા છતા કર્મથી નિર્લેપ છે તે અસત્ય છે. ભોક્તા-જીવ એ કર્મનો ભોક્તા છે પણ અભોક્તા નથી. જીવ ચુખ-દુઃખનો કર્તા-ભોક્તા છે (આ) વ્યાખ્યા લખો. (૫)
 ૧. ઉપબૂધ્યણા – ગુણી પુરુષોને જોઈને તેમની પ્રશંસા કરવી તથા પોતાનામાં એવા ગુણોઓએ તેવો પ્રયત્ન કરવો.
 ૨. કાય શુદ્ધદા – કાયથી અરિહંત દેવ, ધર્મગુરુને જ નમસ્કાર કરે, તે સિવાયના જીજા સરાગી દેવ, ગુરુને ધર્મને વંદન-નમસ્કાર ન કરે.
 ૩. નિર્વેદ – ઈન્દ્રિયના વિષયથી ઉદાસીનભાવ ચખવો. શરીર અથવા સંસારના અનિત્યપણાનું ચિંતન કરે. મોહમય જગતથી અલગ થઈ વૈરાઘ્યભાવથી દીક્ષા લઈ કર્મ શર્પુઓને જીતી સિદ્ધપદ પ્રામ્ય કરવાની અભિલાષા કરવી.
 ૪. માન – અન્યમતિ-મિથ્યાત્વીનો ધર્મબુદ્ધિથી સત્તાર સંભાળ ન કરે. સમકિતીનો આદર સત્તાર બહુમાન કરે.
 ૫. બીજ રૂચિ – જેમ પાણીમાં નાંખેલું તેલનું એક ટીપું ફેલાઈ જાય છે તેમ જીવાદિ એક પદ દ્વારા અનેક પદોમાં જેનું સમકિત ફેલાઈ જાય છે તેને બીજ રૂચિ કરે છે.

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અર્જુનમાર્ગી કોના ભક્ત હતા? તે પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે ચલાવતા હતા?
૨. મુદ્રગરપાણી યક્ષ. તેની પાસે એક વિશાળ બગીચો હતો. તે બગીચામાં સારા સારા ફૂલો બેગા કરતો હતો. તેમાંથી શ્રેષ્ઠ ફૂલો યક્ષની પ્રતિમાને ચઠાવતા અને તેની પૂજા કરતા. ત્યારબાદ વધારાના ફૂલો લઈને રાજમાર્ગ

પર જેસીને તે વેચીને પોતાનું ગુજરાન ચલાવતો હતો.

૮. દેડાના ભવમાં નંદ મણિયારને કયું જ્ઞાન થયું? એણે શું નિર્ણય કર્યો?

૯. પ્રશસ્તા પરિણામ અને વિશ્વુદ્ધ લેખયાના કારણે મોહ ઉપશાંત થતા જતિસ્મરણજ્ઞાન થયું, એણે એવો અભિગ્રહ કર્યોકે જીતું ત્યાં સુધી છુટ છુટની તપસ્યા કરીને આત્માને બાવિત કરતો રહીશ. પારણામાં પુષ્ટચિરીના છેડાના ભાગમાં અચિત થયેલ સ્નાનના જળથી જીવનનિર્વાહ કરીશ.

૩. થાવચ્ચા પુત્ર ડોણ હતા? તેઓ કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? તેમણે ડોણી પાસે અને ડેટલા પુરુષો સાથે દીક્ષા લીધી?

૪. થાવચ્ચા ગાથાપત્નીના પુત્ર હતા. દેવો દ્વારા નિર્ભિત ફૃષ્ણાની દ્વારિકા નગરીમાં રહેતા હતા. અરિહંત ભગવાન અરિષ્ટનેમિ પાસે અને ૧૦૦૦ પુરુષો સાથે દીક્ષા લીધી.

૫. નંદ મણિયારે ડોણી પાસે શ્રાવકના ૧૨ પ્રત લીધા? તેઓ મિથ્યાત્વી કેવી રીતે થયા?

૬. ભગવાન મહાવીર ર્વામી. મહાવીર ર્વામીનો વિછાર થયા પણી અમૃત કાળ સુધી સંતોનો સમાગમ છૂટી ગયો અને સંતોના દર્શન ન થયા. તેથી વીતરાગ વચન સાંભળવાની ઈરણ પણ હવે ન થવાથી ધીમે ધીમે સમહિતનું વમન થતા મિથ્યાત્વની વૃદ્ધિ થતી ગઈ અને મિથ્યાત્વી બની ગયા.

૭. અર્જુન મુનિએ પાપનું પ્રાયશ્વિતા કેવી રીતે કર્યું?

૮. ભગવાન મહાવીર પાસે દીક્ષા ગ્રહણ કરીને સંકલ્પ કર્યો – જવજીવ સુધી છુટના પારણે છુટ કરવાનો અને તપસ્યામાં આત્માને જોઈને વિદરીશ. પારણામાં લોકોનો પરિષ્ઠ સમભાવથી સહન કર્યો. ગોચરીમાં જે આહાર મળે તેનાથી જીવનનિર્વાહ કરતા હતા. શરીર ફૃષ્ટ થઈ ગયું ત્યારે સંથારો ધારણ કરી લીધો. આ રીતે પાપનું પ્રાયશ્વિતા કર્યું.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. આસ્તાં ભાંજિ.

પાના નં. ૧૭૮ ગાથા ૮

૨. ચિત્રં કદાચિત્.

પાના નં. ૧૭૦ ગાથા ૧૫

૩. ભક્તામરની ચોથી કડી લખો.

પાના નં. ૧૭૮ ગાથા ૪

૪. ઝીણાં જલમ્.

પાના નં. ૧૭૧ ગાથા ૨૨

(30)

(ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

૧. નેઆઉં સંસ્કૃત સલ્વકારણં સિદ્ધિમળં મુતિમળં નિજાણણ
૨. પાઠિયારૂ પીઠ ફલગ સ્ત્રીના સંથારાએણં ઓચછ બેચજેણં
૩. અદિષુદ્ધાએ દગ્ધસંસહુદ્ધાએ રયસંસહુદ્ધાએ પારિસાડણિયાએ પારિદ્ધાવણિયાએ ઓછાસણાભિકાજાએ
૪. પરિસહોવસળા ફાસાફુસંતુ એયં પિ ય ણં ચરમેહિં ઉસ્સાસ નિર્સાસેહિં વોસિરામિ

(૮)

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો અને કચા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

અર્થ	પાઠ
૧. અવાય વિજાએ	દુઃખનો વિચાર ચિંતવવો
૨. પડિક્કંતો	પાપકર્મથી નિવૃત્ત થઈને
૩. વિસુદ્ધનાર્થ	વિશેષ શુદ્ધ કરવા માટે
૪. સાવયાણં આસાયણાએ	શ્રાવકોની આશાતનાથી
૫. લોભ	અસંતોષ

(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

(૫)

મૂળ પાઠ
અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ
ઉસ્સુતો
આઈચ્ચેસુ અહિયં
જાણિયત્વા
આઉલ માઉલાએ

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૨)

૧. રાયહાણી, નગર, કોડુંબિય અને ગાથાપતિ એટલે શું?
૨. રાયહાણી – રાજ્યાની. જ્યાં રાજ સ્વયં રહેતો હોય તે. નગર – જ્યાં કોઈપણ જાતનો કર ન લેવાતો હોય તે.
- કોડુંબિય – કુટુંબના અગ્રેસર. ગાથાપતિ – શેઠ.
૩. સામાચિક અને કાઉર્સાઝ આવશ્યકથી શું લાભ થાય છે?
૪. સામાચિક આવશ્યકથી સાવધયોગની નિવૃત્તિ થાય. કાઉર્સાઝ આવશ્યકથી ભૂતકાળના અને વર્તમાનના પાપના પ્રાયશ્રિતા દ્વારા આત્મા વિશુદ્ધ થાય.
૫. ૧૨૪ દોષ ટાળીને પ્રતિકમણ કરવામાં આવે છે તે ૧૨૪ દોષ ક્યાં?
૬. ૮૮ અતિચારમાંથી જ્ઞાનના ૧૪ છોડી ૮૫ અતિચાર લાભ્ય હોય તે + ૮ જ્ઞાનાચાર + ૮ દર્શનાચાર + ૮ ચાર્ચિયાચાર + ૧૨ તપાચાર + ૩ વીર્યાચાર એ તે જો બોલની આરાધના ન કરેલ હોય.
૭. સિદ્ધોની સંખ્યા કેટલી છે? સિદ્ધના જુવો ક્યાં છે? શા માટે?
૮. અનંતી. લોકના અગ્રભાગે. ધર્માન્તિકાય દ્વારા જે જુવ અને પુરુષાલને ગતિ કરવામાં સહાય કરે છે તે માત્ર લોકમાં છે. અલોકમાં નથી. તેથી ગ્રાજુગતિએ જઈને લોકના અગ્રભાગે જુવ સિદ્ધ થઈ જાય છે.
૯. બાર અંગસૂસુની રચના કોણ કરે છે? તેમને કેટલું જ્ઞાન હોય છે? તેઓ દાલમાં ક્યાં બિરાજે છે? તેમના ગુણ કેટલા છે?
૧૦. ગણધર, ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન. મહાવિદેશમાં. પર.
૧૧. કેવળીનું આયુષ્ય અને તેમનો કચા પદમાં સમાવેશ થાય? સાધુની ઉમર કેટલી અને સાધુપણામાં આયુષ્ય બાંધે તો ભવ કેટલા કરે?
૧૨. જ. એ વર્ષ ૬. ૧ કોડપૂર્વ વર્ષ. પાંચમા પદમાં. જ. એ વર્ષ ૬. ૧ કોડપૂર્વ વર્ષ. જ. ૩ બવ ૬. ૧૫ બવ.

(40)

(30)

(4)

પ્ર.૨ (ક) દંડકના આધારે જવાબ લખો.

(અ) વ્યાખ્યા લખો.

૧. કાર્મણ શરીર – જેમાં આઠે કર્મોના રૂંધ સંગ્રહિત રહે છે, તે કાર્મણ શરીર.
૨. સમકિત દષ્ટિ – સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મ પર શ્રદ્ધા કરવી.
૩. અવગાહના – જીવનું શરીર જેટલા આકાશ પ્રદેશને અવગાહે.
૪. સમુદ્ધાત – મૂળ શરીરને છોડ્યા વિના કર્મ પુરુગલોથી વ્યામ પોતાના આત્મપ્રદેશોને શરીર અવગાહનાની નહાર કાઢીને કર્મની નિર્જરા કરવાની પ્રક્રિયા છે.
૫. ઓળ આહાર – જીવ જ્યારે યોનિમાં ઉત્પદ્ધ થાય છે ત્યારે પ્રથમ સમયે લેવાતા પુરુગલનો આહાર શરીર પર્યામિ પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધીનો આહાર.

(આ) મને ઓળખો.

(4)

૧. મારી સ્થિતિ જ્યારે અને ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુહૂર્તની છે
૨. મારે જન્મ પણ નથી અને ચ્યાવન પણ નથી
૩. મારા દ્વારા શર્દૂના અર્થનું અયથાર્થ જ્ઞાન થાય
૪. હું કેવળ સમુદ્ધાત કરું છું

૫. મારું શરીર પગથી માથા સુધી શોભાયમાન હોય

જવાબ
સંમૂર્ચિષ્મ મનુષ્ય
સિદ્ધ ભગવાન
શ્રુત અજ્ઞાન
કેવળી ભગવાન
સમચતુરંચ સંસ્થાન

(ઈ) નીચેના વાક્યો સાચા છે કે ખોટા? ખોટા હોય તે સુધારીને લખો.

(4)

૬. સર્વાર્થસિદ્ધના દેવ મોક્ષાત્મિમાં જાય છે.
૭. ખોટું. સર્વાર્થસિદ્ધના દેવ મનુષ્યાત્મિમાં જાય છે.
૮. તેઓકાયની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ ૩ અછોરાત્રિની છે.

૭. સાચું.

૩. મન વિનાના જીવો સંજ્ઞી હોય છે.

૮. ખોટું. મન વિનાના જીવો અસંજ્ઞી હોય છે.

૪. અસંજ્ઞી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયના અપર્યામામાં ચાર ઉપયોગ હોય છે.

૯. ખોટું. અસંજ્ઞી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયના અપર્યામામાં ૪ ઉપયોગ હોય છે.

(ઈ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(9)

૧. નારકી અને દેવમાં સંઘયણ, સંસ્થાન, કષાય અને સંજ્ઞા કેટલા અને કયા કયા?

૧૦. નારકી અને દેવમાં સંઘયણ ન હોય, નારકીમાં-૧ હુંડ સંસ્થાન, દેવમાં-૧ સમચતુરંચ સંસ્થાન, કષાય-બંનેમાં-ચાર કોધ, માન, માચા, લોભ. સંજ્ઞા બંનેમાં ચાર-આહાર, બચ, મૈથુન, પરિગ્રહ.

૨. જુગલિયાનો યોગ દ્વાર અને ગર્ભજ મનુષ્યનો આગતિ દ્વાર લખો.

૧૧. જુગલિયાનો યોગ દ્વાર – ૧૧ ૪ મનના, ૪ વચનના, ૩ કાયાના ૨ ઔદરિક અમે ૧ કાર્મણ. ગર્ભજ મનુષ્યનો આગતિ દ્વાર – ચાર ગતિ અને ૨૨ દંડકનો આવે. તેઓકાય અને વાઉકાયનો વર્જને.

૩. મિશ્ર દષ્ટિ કેટલા અને કયા કયા દંડકમાં હોય?

૧૨. ૧૫ દંડક ૧૩ દેવ, ૧ નારકી, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્ય.

૪. વૈક્ષિય શરીરમાં અને પણ લેશ્યામાં દંડક કયા કયા?

૧૩. વૈક્ષિય શરીરમાં દંડક ૧૭ ૧૩ દેવ, ૧ નારકી, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્ય, ૧ વાઉકાય.

પણ લેશ્યામાં દંડક ૩ ૧ વૈમાનિક, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્ય.

૧૪. પૃથ્વીકાય કેટલી અને કઈ કઈ દિશાનો આહાર કરે?

૧૫. અલોકની દિશાઓનો વ્યાધાત પડે તો ગ્રણ દિશાનો, ચાર દિશાનો, પાંચ દિશાનો આહાર લે ને વ્યાધાત

ન પડે તો ક દિશાનો આહાર લે.

૬. સંજીતિર્યચ પંચેન્દ્રિયની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના લખો.

૭. જળચર, ઉરપર-૧૦૦૦ ચોજનની, રથળચર-૭ ગાઉની, બુજપર-પૃથકું ગાઉની, ખેચર-પૃથકું ઘણુખ્યની

૮. મણ વિકલેન્દ્રિયનો દર્શન ઢાર લખો.

૯. બેઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિયમાં દર્શન - ૧ અચક્ષુ દર્શન, ચૌદેન્દ્રિયમાં દર્શન - ૨ ચક્ષુ દર્શન, અચક્ષુ દર્શન.

૧૦. અસંજીતી જીવ મરીને દેવમાં જીવ તો વિબંગજ્ઞાન ક્યારે થાય? શા માટે?

૧૧. પર્યામા થયા પછી વિબંગજ્ઞાન થાય કારણ કે અપર્યા. અવસ્થામાં અસંજીતી કહેવાય. પર્યા. થયા પછી સંજીતી કહેવાય. વિબંગજ્ઞાન સંજીને ૪ હોય.

(ખ) કાળનું માપ અને અવગાહનાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

જવાબ

૧. એક શતાબ્દી અને એક લવનું માપ કેટલું?

૨૦ સુગ, ૭ સ્તોડ

૨. આંગુલના કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા? માત્ર નામ લખો.

૩, આત્મ આંગુલ, ઉત્સેધ આંગુલ, પ્રમાણ આંગુલ

૩. મધ્યામ અંતમુહૂર્ત એટલે શું?

૧૦ સમયથી ૪૮ મિ.માં માત્ર ર સમય ઓછો કાળ

૪. કાળનું માપ કયા સૂત્રમાં બતાવેલું છે?

બગવતી સૂત્ર, જંબૂદ્વીપ પ્રજ્ઞામિ, અનુયોગ ઢાર

૫. શાશ્વતી વસ્તુ માપવા માટે કયું આંગુલ વપચાય?

પ્રમાણ આંગુલ

એક ડોશ એટલે કેટલા ધનુષ્ય?

૨૦૦૦ ધનુષ્ય

(ગ) ત૨ અસજ્જાયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ચાતુર્માસના પ્રારંભમાં અને અંતમાં કઈ અસજ્જાય લાગે છે? શા માટે?

૨. પ્રારંભમાં અધાર સુદુર પૂનન અને વદ એકમ અને અંતમાં કારતક સુદુર પૂનન અને વદ એકમ કારણ કે એ દિવસોમાં પોતાના નામ આદિના મહોત્સવ ઉજવાતા હોવાથી દેવાદિનું આવાગમન વધુ રહે છે.

૩. ચંદ્રોપરાગ અસજ્જાય ક્યારે હોય? કેટલા સમયની? સમજણ સાચે લખો.

૪. ચંદ્રગ્રહણની અસજ્જાય. ખંડ ગ્રહણમાં ૮ પ્રછરની, પૂર્ણ ગ્રહણમાં ૧૨ પ્રછરની. ચંદ્રગ્રહણ પૂનનમની રાતે થાય છે, તેથી જે પૂનને થવાનું હોય તે સ્વરૂપસ્તથી ૪ અસજ્જાય ગણાય છે.

૫. ગર્જિત, વિદ્યુત, રાજ્યુદ્યુગ્રાહ અને સંધ્યાની અસજ્જાય કેટલા સમય સુધી રહે છે?

૬. ગર્જિત - ૨ પ્રછર સુધી. વિદ્યુત - ૧ પ્રછર સુધી. રાજ્યુદ્યુગ્રાહ - ચાલે ત્યાં સુધી. સંધ્યા - ૧ મુહૂર્ત.

૭. અસજ્જાય એટલે શું? તે ડોને લાગુ પડે છે?

૮. અસવાધ્યાય. જે કાળમાં આગમ સૂત્રોના મૂળ પાઠનો સ્વાધ્યાય, ગાથા ગોખવી, વાંચવી કે પરિયટુણા કરવા રૂપ કરી શકાય નહિ તે. સૂત્રોના મૂળ પાઠને ૪ લાગુ પડે છે.

૯. ઉત્કાલિક સૂત્ર કેટલા છે? કયા કયા?

૧૦. દુ. ઉવાઈ, રાયપસેણીય, જીવાભિગમ, પ્રજ્ઞાપના, સૂર્ય પ્રજ્ઞામિ, દશપૈકાલિક, નંદી, અનુયોગ ઢાર અને આવશ્યક.

(ઘ) મોક્ષમાર્ગની આરાધનાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. મોક્ષપ્રામિનો ઉપાય કોણે બતાત્યો છે? મોક્ષમાર્ગની આરાધના કરવા શેની આરાધના કરવી જોઈએ?

૨. અરિહંત બગવાન. અહિંસા, સંયમ અને તપદ્રૂપી ધર્મની.

૩. ચાર ગતિના ભ્રમણનું કારણ શું છે?

૪. જિનવાણીથી ઓછી, અધિક અને વિપરીત માન્યતા, શ્રુદ્ધા.

૫. પૂ. સાધુ-સાધીને સંયમમાં સહાયક ડેવી રીતે બનશું?

૬. ૧૪ પ્રકારના નિર્દોષ સૂક્ષ્મતા આહાર-પાણી આદિના દાન વડે.

૭. સ્વાધ્યાય-તપ ડેવી રીતે કરશું?

૮. પ્રખાદિ પૂછવા, શીજેલું ફેરવતું, ચિંતન કરતું, ધર્મકથા કરવી એ રીતે.

પ. આત્મગુણોને કેવી રીતે પ્રગાઠાવવાના છે?

જ. ભગ. અધિકારી આદિ મહાપુરુષોના જીવન ચરિત્રને જણીને વિવિધ ધર્મકથા આદિ વડે.

(૧૦)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મરિયું ચારિત્રથી કેવી રીતે ભાષ થયા?

૨. ચારિત્રધર્મની આરાધના કરવામાં પોતાની નબળાઈ લાગતા તેમણે ત્રિંદીનો વેશ ધારણ કર્યો. આમ જેણ મુનિનો વેશ ત્યારી ત્રિંદી સંબ્યાસી મુનિ બની ગયા.

૩. ભગવાનનો રૂપ મો ભવ કર્યો હતો? ત્યાં તેમણે શું આરાધના કરી?

૪. નંદનકુમાર. દીક્ષાના દિવસથી ૪ માસક્ષમણના પારણે માસક્ષમણ. એક લાખ વર્ષનો સંચયમ. ૧૧,૮૦,૯૪૫ માસક્ષમણની ઉચ્ચા કોટિની આરાધના, તીર્થકર નામ ગોપ્ત કર્મનો બંધ, ૨ મહિનાનો સંથારો.

૫. પહેલા, પાંચમા, છટના અને અગિયારમા પ્રાણીને શું શંકા હતી?

૬. પહેલા – જીવ છે?, પાંચમા – પૂર્વભવ અને પશ્વાત ભવ શું છે?, છટના – બંધ, મોક્ષ શું છે?, અગિયારમા મોક્ષ છે?

૭. ભગવાને અંતિમ ચાતુર્માસ કર્યાં કર્યું? તેમાં શોની દેશના આપી? ક્યારે નિર્વાણ પામ્યા?

૮. પાવાપુરી. વિપાચ સૂત્રના ૧૧૦ અધ્યાયન અને ઉત્તારાધ્યાયન સૂત્રની દેશના આપી. આસો વદ અમાસના રાત્રિઓ.

૯. વિશ્વભૂતિ મુનિએ શું નિયાણું કર્યું? ત્યાંથી કર્યાં ઉત્પજ થયા?

૧૦. મારા તપના પ્રભાવથી આવતા ભવમાં હું મહાન પરાક્રમી બનું. ત્યાંથી મહાશુક નામના સાતમા દેવલોકમાં દેવ બન્યા.

(૧૦)

પ્ર.૪ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. સ્તોત્રં લક્ષ્મીઃ.

જવાબ

પાના નં. ૨૫૧ ગાથા ૪૮

૨. સમ્પૂર્ણ યથેષ્ટમ्.

પાના નં. ૨૪૭ ગાથા ૨૦

૩. સિંહાસને સાહસરજ્ઝે.

પાના નં. ૨૪૮ ગાથા ૨૮

૪. ઈતિં વિકાશિનોપિ.

પાના નં. ૨૫૦ ગાથા ૩૭

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો.

અર્થ

૧. પરિભૂતાં બોગવેલી હોય. ૨. પાવડમોવાસં
૩. પરમત્થ એવા પરમ અર્થને બતાવનાર. ૪. આણાએ

અર્થ

- પાપકર્મનો ઉપદેશ આપવાથી. વીતરાગદેવની આજ્ઞાનુસાર.

(૨)

(૩)

(ખ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો.

૧. પાપકારી – સાવજું
૩. શાયા સંબંધી કચકચ કરવાથી – કક્કરાઈએ

૨. બાવથી આપતો થકો – પડિલાબેમાણે

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. કરણ એટલે શું? તે કેટલા છે? કયા કયા?
 ૭. કરણ એટલે ક્રિયાનું સાધન અથવા હેતુ. કરણ ગણ છે – કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું.
 ૨. રાત્રિભોજનનો ત્યાગ કયા પ્રતિમાં આવે છે? તે પ્રતાની કોટિ લખો.
 ૭. સાતમા. ગ્રણ. એગવિં, તિવિહેણં. કરીશ નહિ મન, વચન, કાયાથી.
 ૩. સાધુ-સાધીને રહેવાનું મુખ્ય ક્ષેત્ર કર્યું? તે ક્ષેત્રમાં કોણો કોણો સમાવેશ થાય છે?
 ૪. ૧૫ કર્મભૂમિ. પ ભરત, પ ઈરવત, પ મહાવિદેશ.
 ૪. ઠવણા પાછુડિયા દોષ એટલે શું? તે પ્રતિક્રિમણના કયા પાઠમાં આવે છે? તે પાઠ શેના વિષે છે?
 ૭. સાધુના ઉદ્દેશથી અથવા અન્ય લિક્ષ્ણકને માટે અલગ કાઢીને રાખેલું બોજન લેવું. જીજા શ્રમણભૂમાં.
 ગોચરીના દોષથી નિવર્તાનું.
 ૫. ૧૮ પાપના બંગા કેટલા? કયા કયા?
 ૭. ૧૮ પાપને કરવું, કરાવવું અને અનુમોદવું એ ગ્રણથી ગુણતા $18 \times 3 = 54$ થાય. તે મન, વચન અને કાયાથી એમ ૩ વડે ગુણતા $54 \times 3 = 162$ લેણ થાય.

(૫૫)

પ્ર.૨ (ક) પાંચ જ્ઞાનના આધારે જવાબ લખો.

(૩૦)

(અ) વ્યાખ્યા લખો.

(૬)

૧. કાર્મિક બુદ્ધિ – કાર્ય કરતા કરતા ઉત્પક્ષ થયેલી બુદ્ધિ. તે જોતા, લખતા, વાંચતા, ચિત્ર દોરતા, ભણતા,
 સાંભળતા, વણતા, સીવતા, શિલ્પકાળ વગેરેનો અભ્યાસ કરતા તેમાં કુશળ થાય, તે કાર્મિક બુદ્ધિ.
 ૨. મધ્યાગત અવધિજ્ઞાન – તે સર્વ દિશા તથા વિદિશા તરફ (ચોતરફ) જાણે જુઓ. જેમ દીવો માથે મૂકીને ચાલે
 તો તે ચોતરફ જાણે જુઓ તેમ.
 ૩. ચરમ સમય અયોગી ભવસ્થ – ચૌદમા ગુણર્થાનના અયોગી કેવળીના અંતિમ સમયનું કેવળજ્ઞાન.
 ૪. અંગપ્રવિષ શ્રુત – અંગમાં સમાવેલા શ્રુત તે અંગપ્રવિષ. આચારાંગ, સૂચારાંગથી દર્શિવાદ સુધીના બાર
 અંગસૂચા અંગપ્રવિષ છે.
 ૫. મન:પર્યવહાર જ્ઞાન – મન:પર્યવહારાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી અઢીઢીપમાં રહેલા સંજી શુવોના વ્યક્તા
 મનના પરિચિંતિત ભાવોને જાણે તે.
 ૬. ઈન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષા જ્ઞાન – જે પોતે ઈન્ડ્રિય દ્વારા જાણે છે તે ઈન્ડ્રિય પ્રત્યક્ષા જ્ઞાન છે. તેને વ્યવહાર દર્શિથી
 પ્રત્યક્ષ કહેલ છે. વાસ્તવિક રીતે તો તે પરોક્ષ જ છે.

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો.

(૫)

૧. બાધ્ય અવધિજ્ઞાન કોને હોય?
 ૨. સહસ્રાર દેવલોકના દેવો ઉપર ક્યાં સુધી જુઓ?

જવાબ
તિર્યાચ અને મનુષ્ય
પોતપોતાના વિમાનની ધર્મ સુધી

૩. વ્યંજનાવગ્રહ અને આવાયનો ડાળ કેટલો?
૪. પિશોષ પ્રકારે મતિજ્ઞાનના બેદ લખો.
૫. સંજ્ઞી હેતુપદેશ શ્રુતમાં કોનો સમાવેશ થાય છે? ત્રસ જીવો-બેઈન્ડ્રિય, તેઈન્ડ્રિય, ચૌરેન્ડ્રિય, પંચેન્ડ્રિય
(ઇ) ખાલી જગ્યા પૂર્ણો.
૬. મનઃપર્યવજ્ઞાન થી પ્રત્યક્ષ છે. તે મનને સાક્ષાત્ જાણો છે.
૭. આત્મા, દ્રવ્ય.
૮. મતિજ્ઞાન છે અને શ્રુતજ્ઞાન છે.
૯. કારણ, કાર્ય.
૧૦. લાંતક દેવલોકના દેવોના અવધિજ્ઞાનનો આડાર છે અને અવધિજ્ઞાનનું ઉત્કૃષ્ટ ક્ષેત્ર છે.
૧૧. ઊર્ધ્વ મૃદુંગ, ગ્રીજી નરકનો નીચેનો ચરમાંત.
૧૨. ડેવળજ્ઞાન સર્વ છે. તેને માદ્યામની જરૂર નથી.
૧૩. પ્રત્યક્ષ, ઈન્ડ્રિયના.
(ઇ) નીચેના પ્રક્ષોના જવાબ લખો. (૧૫)
૧૪. ભવ પ્રત્યાયિક અવધિજ્ઞાન એટલે શું? તે કોને હોય? તે અવધિજ્ઞાનના ઇ બેદમાંથી ક્યા બેદમાં? (૩)
૧૫. જે ભવના પ્રભાવે અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય તે. દેવ અને નારકીને. આનુગામિક, અપ્રતિપાતિ, અવસ્થિત.
૧૬. શ્રુતનિશ્ચિત મતિજ્ઞાનના બેદ ક્યા? (૨૫)
૧૭. અવગ્રહ, ઈછા, આવાય, ધારણા.
૧૮. અંગબાધ્ય શ્રુતજ્ઞાનના પ્રકાર કેટલા? ક્યા ક્યા?
૧૯. બે. આવશ્યક અને આવશ્યક વ્યતિરિક્તા.
૨૦. ભાવથી મનઃપર્યવજ્ઞાન એટલે શું?
૨૧. ગ્રાજુમતિ જ. અનંત દ્રવ્યના ભાવને જાણો – દેખો ૬. સર્વ ભાવોના અનંતમા ભાગને જાણો – દેખો. વિપુલમતિ તેથી અધિક, સ્પષ્ટ વિપુલ જાણો – દેખો.
૨૨. મનઃપર્યવજ્ઞાનના બેદ કેટલા? ક્યા? ક્યા?
૨૩. બે, ગ્રાજુમતિ અને વિપુલમતિ.
૨૪. ડેવળીનું ડેવળજ્ઞાન કેવું હોય? તેઓ પ્રવચન કેવી રીતે આપે? તે શું છે?
૨૫. આવરણ રહિત, વિશ્વકુર્મ, લોકાલોક પ્રકાશક, એક જ પ્રકારે સર્વ ડેવળીને હોય. વચનયોગથી. દ્રવ્ય શ્રુત છે.
૨૬. પ્રત્યય અને દર્શનની અપેક્ષાએ અવધિજ્ઞાન અને મનઃપર્યવજ્ઞાન વચ્ચેનો તફાવત લખો.
૨૭. અવધિજ્ઞાન મનઃપર્યવજ્ઞાન
પ્રત્યય	ભવ પ્રત્યય કે ક્ષયોપશમથી હોય	નિયમા ક્ષયોપશમથી હોય
દર્શન	અવધિદર્શનની જુઓ અને અવધિજ્ઞાનની જાણો	મનઃપર્યતથી જોવું અને જાણવું બંને ક્રિયા થાય
- (ખ) ચાર કખાયના આધારે નીચેના પ્રક્ષોના જવાબ લખો. (૧૦)
૧. ઉપચણિયા અને વેદા એટલે શું?
૨. ઉપચણિયા – ગ્રહણ કરેલા કર્મ પુરુગાલનો નિષેક કરવો, આત્મપ્રદેશ પર વ્યવસ્થિત ગોઠવવા. ઉદા. એકઠા કરેલ છાણાને વ્યવસ્થિત ગોઠવવા. વેદા – અબાધાકાળ પૂર્ણ થતા કર્મનું ઉદ્દ્યમાં આવવું અથવા ઉદીરણા દ્વારા ઉદ્દ્ય આવલિકામાં ખેંચેલ કર્મનું ફળ દેવું. ઉદા. છાણું બળીને પ્રકાશ આપે.
૩. લોભ કેટલા સ્થાન પર પ્રતિષ્ઠિત છે? પહેલા – ચોથાનું નામ અને બીજા – ગ્રીજાની વ્યાખ્યા લખો.
૪. ચાર. ૧) આત્મ પ્રતિષ્ઠિત. ૨) બીજાને માટે. બીજા કોઈના કારણે લોભ આવે તે. ૩) તદુભય પ્રતિષ્ઠિત.
- ૫) વિના કારણે. માત્ર મોહનીય કર્મના ઉદ્દ્યથી લોભ થાય તે.
૬. કખાય એટલે શું? ક્યા આગમભાંથી લેવામાં આવ્યો છે? તે અંગ છે કે ઉપાંગ?
૭. જેનાથી સંસાર વધે. જેમાં જીવો વિવિધ દુઃખો દ્વારા કષ્ટ પામે તે. પક્ષવણા સૂચા પદ – ૧૪. ઉપાંગ.

૪. કખાયના કુલ બાંગા કેટલા? માયા કખાયના વજ બેદના બાંગા કેટલા? કેવી રીતે? ટૂકમાં લખો.
૫. ૩૪૦૦. ૪૦૦. ચમુચ્ચયા જીવ + ૨૪ દંડક એ ૨૫ બેદમાં ૪ રસ્થાન પર પ્રિતિષ્ઠિત + ૪ કારણ ઉત્પત્તિના + ૪ બેદ + ૪ પ્રકાર એમ વજ બેદ માયાના. માટે ૨૫ × ૧૫ = ૪૦૦ થાય.
૬. કયા કખાય લાભે? શ્રાવકગુણનો ઘાત કરનાર, માથું પણાડ્યું, શરીરમાં રોગ ઉત્પદ્ધ થયો, મમ્મીએ ગુરુસ્સો કર્યો તો મેં પણ ગુરુસ્સો કર્યો.
૭. અપ્રત્યાખ્યાનાવરણીય, આત્મ પ્રતિષ્ઠિત, શરીર, તહુબય પ્રતિષ્ઠિત.
- (ગ) ચાર ધ્યાનના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
- (અ) અર્થ લખો. (૪)
૧. વિલપન - વાર્ચવાર પૂર્વે કરેલા કર્માનું ચિંતન કરતા કલેશયુક્ત વિલાપ કરતા બોલવું.
 ૨. અપાયાનુપ્રેક્ષા - આત્મા હૃદારા કરાયેલ રાગ-દ્રેષ્ટપ કર્માને કારણે આ જીવે અનંતવાર સંસાર પરિભ્રમણ કર્યુછે એમ વિચારવું.
 ૩. વિવાગ વિજાએ - જીવ સુખ-દુઃખ શાથી બોગવે છે એનો વિચાર ચિંતવવો.
 ૪. આમરણાંત - મરણપથારી સુધી પણ પશ્વાતાપ ન કરવો. આપી જિંદગી સુધી દ્રેષ્ટ રાખવો.
- (આ) નીચેનામાં કયા ધ્યાનનો કર્યો બેદ હોય? (૫)

	કર્યું ધ્યાન	કર્યો બેદ
૧. માતા શરણદ્ર૟પ નથી	ધર્મધ્યાન	અસરણાણુપેઢા (અનુપ્રેક્ષા)
૨. હરણીને મારીને આનંદ માનવો	રૌદ્રધ્યાન	હિંસા કરી આનંદ માનવો (પાચા)
૩. નભ્રતા	શુક્લધ્યાન	મદવે (અવલંબન)
૪. મને પર્સ જોઈએ છે એટલે જોઈએ છે	આર્તધ્યાન	મનોજા વસ્તુની અભિલાષા કરવી (પાચા)
૫. અગુર્જલધુ ભાવનો વિચાર કરવો	શુક્લધ્યાન	એકત્વ વિતર્ક નિર્વિચાર (પાચા)

- (ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)
૧. કયા ધ્યાનની મોક્ષ મળે છે? આ ધ્યાનને આલંબન હોય કે નહિ? શા માટે?
 ૨. શુક્લધ્યાન. હા કારણ કે આ ધ્યાન આરાધવા યોગ્ય છે. જેમ કોઈને મકાનમાં ઊંચે જવા માટે દાદર ચડીને કે લિફ્ટટ્રમાં જરૂરું પડે છે, તેમ તેના આલંબનો શોધીને આદરવા પડે છે માટે.
 ૩. રૌદ્રધ્યાનનો ચોથો પાચા, ધર્મધ્યાનનું ગ્રીજું આલંબન, શુક્લધ્યાનની પહેલી અનુપ્રેક્ષા, આર્તધ્યાનનું ગ્રીજું લક્ષણ લખો.
 ૪. રૌદ્રધ્યાનનો ચોથો પાચા - પરિશ્રણ કે બોગ-ઉપબોગનું ચિંતન કરવું અને એ ચારેમાં આનંદ માનવો.
 - ધર્મધ્યાનનું ગ્રીજું આલંબન - પરિચટ્ટણા : શીખેલા જ્ઞાનનું પુનર્વાર્તન કરવું.
 - શુક્લધ્યાનની પહેલી અનુપ્રેક્ષા - અપાયાનુપ્રેક્ષા : આત્મા હૃદારા કરાયેલ રાગ-દ્રેષ્ટપ કર્માને કારણે આ જીવે અનંતવાર સંસાર પરિભ્રમણ કર્યુછે એમ વિચારવું.
 - આર્તધ્યાનનું ગ્રીજું લક્ષણ - શોચન : સતત ચિંતા/શોક કરવા, દીનતા બટાવવી.
 ૩. સમકિતી ચરમ શરીરીમાં અને મિશ્યાત્વી નારકીમાં કેટલા અને કયા કયા ધ્યાન હોય?
 ૪. ચારે ધ્યાન - આર્ત, રૌદ્ર, ધર્મ, શુક્લ. બે ધ્યાન - આર્ત, રૌદ્ર.

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અચેતપાણી એટલે શું? તે કેટલા પ્રકારના છે? તે કયા સૂપ્રનો અધિકાર છે?
૨. સચેત પાણીમાં ચોગ્ય પ્રમાણમાં શક્ત્ર બેળવવાથી પાણી જીવ રહિત થાય છે, તેને અચેત પાણી કહે છે. ૨૧ પ્રકારના. આચારાંગ સૂસ, બીજો શ્રુતર્સ્કર્ધ, અધ્યયન ૧, ઉદ્દિશો ૭/૮.
૩. ચોછગુમ શા માટે નિન્હિત થયા? આત્મપ્રદેશના અંતિમ જીવ પ્રદેશમાં જીવ તત્વ માનનારા ડોણ હતા?
૪. જીવરાશિ, અજીવરાશિ, નોઝીવરાશિ એમ ત્રણ રાશિની પ્રરૂપણા કરવાવાળા. તિષ્યગુમ.

૩. કયા પ્રતમાં બાથરુમનો ઉપયોગ કરવાનો નથી? શા માટે?
૪. સામાચિક પ્રત, દેશાવગાન્સિક પ્રત કે પૌખધ પ્રત કારણ કે સાધુની જેમ શ્રાવકે પણ સંપૂર્ણ અહિંસાનું પાલન કરવા માટે.
૫. ભગવાનની આજ્ઞા શું છે? કડવા શર્જ કહેનાર શા માટે ઉપકારી છે?
૬. બોજનના પદાર્થોમાં રાગ-દ્રોષ ન કરવો અને કડવા શર્જને સમતાબાવે સાંભળવા તે ભગવાનની આજ્ઞા છે. કડવા શર્જ કહેનાર ઉપકારી છે કારણ કે તે કર્મ ખપાવવામાં સહાયક બને છે.
૭. પરચાકખાણા ન કર્યા હોય તો શું માનવું નહિ? બાલ કોને કહેવાય?
૮. અમે કોઈપણ કામ કરીએ ત્યારે અનાસક્તાબાવે કરીએ છીએ, તેથી અમને કર્મ બંધાતા નથી એમ માનવું નહીં. ભાવિ પાપને પ્રત્યાખ્યાનથી રોક્યા નથી તે બાલ છે.

(૧૦)

પ્ર.૪ વાતાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ગોશાલકે ભગવાનને મહાનિર્યામક કેમ કીધા?
૨. આ સંસારકૃપી સમુદ્રમાં અનેક જીવો ગોથા ખાઈ રહ્યા છે, વહી રહ્યા છે, દૂઢી રહ્યા છે, તેમને પોતે જ સહારો દઈને ધર્મમય નાવ ઢારા મોક્ષરૂપ કિનારા પર લઈ જાય છે માટે.
૩. સક્કાલપુત્રની પત્નીનું નામ શું હતું? તેમણે કેટલા પ્રત ગ્રહણ કર્યા? તેઓ પોતાનો સમય શેમાં વ્યતીત કરવા લાગ્યા?
૪. અગ્નિમિત્રા. ૧૨ પ્રત. જીવ-અજીવ વગેરેના જ્ઞાતા થઈ ધાર્મિક આરાધનામાં પોતાનો સમય વ્યતીત કરવા લાગ્યા.
૫. સક્કાલપુત્ર કોના અનુયાયી હતા? તેઓ ક્યાં ઉત્પન્ન થયા? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી? ત્યાંથી ક્યાં જશે?
૬. ગોશાલકના. પ્રથમ દેવલોકમાં અરુણભૂત વિમાનમાં ચાર પલ્યોપમણી સ્થિતિવાળા દેવ થયા. ત્યાંથી મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં જન્મ લઈ સિદ્ધ થશે.
૭. સુભદ્રાએ ગોચરી વહોચાવીને સાધીજીને શું કહ્યું?
૮. આપ તો જ્ઞાની છો, ભણેલા-ગણેલા છો, ઘણા ઘરોમાં આપ ગૌચરી વગેરે માટે જાઓ છો, હું ઘણા વર્ધોથી સંસારમાં છું, છતા મારે એકપણ સંતાન નથી. આપ કોઈ વિદ્યાપ્રયોગ, મંત્રપ્રયોગ, ઔખધ વગેરે કાંઈ બતાવો જેથી મને સંતાન થાય.
૯. સોમા કાળ કરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થશે? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી? તેનું ભવિષ્ય શું?
૧૦. શહેન્દ્ર મહારાજને ત્યાં સામાનિક દેવ તરીકે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં તેમની સ્થિતિ બે સાગરની રહેશે. ત્યાંથી અચીવીને તે મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં જન્મશે અને સર્વ કર્મથી મુક્તા થઈ સિદ્ધ થશે.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાલ્યાની પૂર્તિ કરો.

૧. ચાહે આંધી યા તૂફાન હો, મેરે પ્રાણ ભી કુરબાન હો. પથ મેં હજરો વિધન ભી, આયે ડિગાને જો અગર, ચાહે સામને શૈતાન હો, વિચલિત ન મેરા દ્યાન હો.
૨. લાખો લાખો, ધન્યવાદ છે, એવા આતમને, સાધનાથી, મેળવશે, એ પદ પરમાત્મને, અશક્તિ અને આસક્તિ તને આજ બલે સંસારમાં રોકે.
૩. ૧૪૪ સમાન તે સંત મુનિવર, ભવ્ય જીવ બેસે આય રે પ્રાણી, પર ઉપકારી મુનિ દામ ન માંગો, દેવે તે મુક્તિ પહોંચાય રે પ્રાણી.
૪. તારા તાબે થાવું નથી અને દુર્ગતિમાં હવે જાતું નથી.. કોઇને કહેનો આવે લઈ હથિયાર, ઠાલ ક્ષમાની રાખી મેં તૈયાર, કોઈ ગાળ હે, એને ખ્યાર દાં, શક્તિ છતા સમતા ધરું.
૫. કઈ ગતિમાં સાધુ ન જાય તે બતાવતી કડી લખો.
૬. જેન પાઠાવલી ભાગ - ૩ પાના નં. ૫૯ કડી ૫૯.

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો.

(૪)

જવાબ

૧. સત્ય જવ અહોરતાં

મુસલાદિક સાવજ્જ જોગના પર્યક્ખાણ

૨. છીએ સોવણ વતિયાએ

જંબાઈએ આમોસે સસર્કખામોસે આઉટમાઉલાએ

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો અને કચા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

અર્થ**પાઠ**

૧. ડાઉર્સઝ્ઝો

કાયોત્સર્ગ

સામાચિકનો ચોથો પાઠ

૨. પીઠ

બાનેઠ, પાટિયા આદિ

બારમા પ્રતમાં

૩. સહસાગરે

ઉતાવળથી લેવા વડે

૨ જું શ્રમણસૂસ

૪. સદાર

પોતાની સ્ત્રી

નીજું અણુવત, ચોથું અણુવત

૫. વર્ધક્કમં

અપરાધ થયો હોય

પ્રતિક્રમણનો ત્રીજો પાઠ

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬)

૧. સિદ્ધની સ્તુતિ કચા પાઠથી થાય છે? તેમને કેટલા કર્મ બાકી છે?

૨. પહેલા નમોત્થુણાં, બીજા ખામણા. એકપણ નાહિ.

૩. સર્વ કાળની આશાતના એટલે શું?

૪. કાળ વર્તના લક્ષણ છે તેમ ન માનવું. કાળનો વાંક કાઢવો. જેમ કે પાંચમો આરો છે તેથી ધર્મ થતો નથી. કાળ પ્રમાણે સ્વાધ્યાય કે પ્રતિલેખન ન કરે વગેરે.

૫. પાખી પ્રતિક્રમણ વર્ધમાં કેટલીવાર આવે? કેટલા દિવસે થાય?

૬. ૨૧ . ૧૫ દિવસે.

૭. સાધુપણાની ચાદ અપાવનાર શબ્દો?

૮. અમણોડહું, સંજ્ય, વિર્ય, પડિહ્ય.

૯. સંમૂચ્છીમ મનુષ્ય કેટલા ઉત્પન્ન થાય? તે સંજી કે અસંજી?

૧૦. અસંખ્યાતા. અસંજી.

૧૧. માત્ર સંજ્યા લખો : કર્મભૂમિના ક્ષેત્ર – ૧૫, ધાતકીખંડમાં વિછ્રમાન તીર્થીકર – ૮.

(૫૫)

પ્ર.૨ (ક) ડાલાપાલાના આધારે જવાબ લખો.

(૧૫)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ત્રીજા અસંખ્યાતા, પાંચમા અસંખ્યાતા, બીજા સંખ્યાતા અને આઠમા અનંતાના નામ લખો.

૨. ઉત્કૃષ્ટ પરિતા અસંખ્યાત, મધ્યમ યુક્તા અસંખ્યાત, મધ્યમ સંખ્યાતા, મધ્યમ અનંતાનંત.

૩. સાતમા અસંખ્યાતાનું માપ કેવી રીતે કાઢવાનું? એક આવલિકાના સમય કેટલા?

૪. જ્યદંય યુક્તા અસંખ્યાતાની રાશિને પરસ્પર અભ્યાસરૂપ ગુણતા જ્યદંય અસંખ્યાત અસંખ્યાતાની સંખ્યા આવશે. એક આવલિકાના સમય ચોથા જ્યદંય યુક્તા અસંખ્યાતા જેટલા.

૫. અનવર્સિથિત પાલાની લંબાઈ, પહોળાઈ, ઊંડાઈ અને વેદિકા કેટલી?

૬. લંબાઈ-પહોળાઈ - ૧ લાખ ચોજન માપ બદલાયા કરશે, ૧ હજાર ચોજન, અડધો ચોજન.

૭. પહેલીવાર શલાડા પાલો ભરેલો હોય ત્યારે બીજા પણ પાલા કેવા હોય? શલાડા પાલાની પરિધિ કેટલી?

૮. અનવર્સિથિત, પ્રતિશલાડા અને મહાશલાડા ખાલી છે. ૩ લાખ, ૧૫ હજાર, ૨૨૭ ચોજન, ૩ ગાડી, ૧૮૮ ધનુષ્ય, ૧૩॥ આંગુલ ઝાંઝેરી.

૯. અનંતના પ્રકાર કેટલા? પહેલા છ લખો.

જ. એ, જધન્ય પરિતા અનંતા, મધ્યમ પરિતા અનંતા, ઉત્કૃષ્ટ પરિતા અનંતા, જધન્ય યુક્તા અનંતા, મધ્યમ યુક્તા અનંતા, ઉત્કૃષ્ટ યુક્તા અનંતા.

(આ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

(3)

૧. એક પુરુષ પરાવર્તનમાં,, થઈ જય છે.	અનંતી, ઉત્સર્પિણી, અવસર્પિણી
૨. એક પત્યાનું આયુષ્ય = વર્ષો થાય.	અસંખ્ય
૩. એક વખતની ક્ષાળિક , ડાળની શાતા અપાવી શકે છે.	ક્ષમા, અસંખ્યાત

(ઇ) જોડકા જોડો.

(2)

(અ)	(બ)	જવાબ
૧. જગતિ	૧. ઈ યોજન	૧. ઈ યોજન
૨. વેદિકા	૨. આઠમા અનંતા	૪. ૧/૨ યોજન
૩. કંદમૂળ	૩. ચૌદ	૨. આઠમા અનંતા
૪. રાજલોક	૪. ૧/૨ યોજન	૩. ચૌદ

(ખ) પુરુષ પરાવર્તનના આધારે જવાબ લખો.

(૧૫)

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૩)

૧. બાદર દ્વાર્યા પુરુષ પરાવર્તન અને સૂક્ષ્મ ભાવ પુરુષ પરાવર્તન સમજાવો.

(૪)

૨. બાદર દ્વાર્યા પુરુષ પરાવર્તન – જેટલા સમયમાં એક જીવ સમસ્ત પરમાણુઓને ઔદારિક, વૈકિય, તૈજસ, ભાષા, શ્વાસોચ્છ્વાસ, મને અને કાર્મણ શરીર કોઈપણ રૂપે પરિણામાવી જેટલા ગ્રહણ કરે તે બધા પુરુષ ભોગવીને છોડી એ તેટલો કાળ. સૂક્ષ્મ ભાવ પુરુષ પરાવર્તન – એક જીવ પોતાના મરણ દ્વારા અનુભાગબંધ અથવા રસબંધના કારણરૂપ સમસ્ત અધ્યાવસાય સ્થાનોને ક્રમથી જેટલા સમયમાં સ્પર્શ કરી લે છે તે.

૨. ઔદારિક પુરુષ પરાવર્તન એટલે શું?

(૨×૪)

૩. ઔદારિક શરીરમાં રહીને જ્યારે જીવ લોકના બધા પુરુષાલોને ઔદારિક શરીરરૂપે ગ્રહણ કરીને બદ્ધ, રૂપૃષ્ટ, કરે છે અને તે જી પુરુષાલોને નિર્જરા કરીને છોડે છે તેને ઔદારિક પુરુષ પરાવર્તન કહેવાય.

૪. કઈ વર્ગાનાનું પુરુષ પરાવર્તન થતું નથી? શા માટે?

૫. આહારક વર્ગાનાનું કારણ કે આહારક શરીર એક જીવને સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં ચાર જ વાર પ્રામ થાય છે, તેથી તેની વર્ગાનાનું પુરુષ પરાવર્તન થતું નથી.

૬. લોકમાં વર્ગાના કેટલા પ્રકારની? ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગાના કેટલી? તેમાંથી પહેલી અને પાંચમી વર્ગાના કઈ?

૭. અનેક પ્રકારની. આઠ. ઔદારિક ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગાના અને ભાષા ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગાના.

૮. કાળથી શ્વાસોચ્છ્વાસ, વચન, કાર્મણ અને વૈકિય પુરુષ પરાવર્તનનો અત્યબહૃત્વ લખો.

૯. જર્વથી થોડા કાર્મણ પુરુષ પરાવર્તન, તેથી શ્વાસોચ્છ્વાસ પુરુષ પરાવર્તન અનંતગુણા, તેથી વચન પુરુષ પરાવર્તન અનંતગુણા, તેથી વૈકિય પુરુષ પરાવર્તન અનંતગુણા.

૧૦. પુરુષ પરાવર્તનના ભોગવટામાં શું કરવાનું છે?

(૧)

૧૧. શાંત, સમભાવી થવાનું છે.

(આ) નીચેના જીવો ભૂત અને ભવિષ્યમાં કેટલા પુરુષ પરાવર્તન કરે?

(૨)

	ભૂતકાળમાં	ભવિષ્યમાં
૧. ઘમાના જીવે ઘમાપણે ઔદારિક	કર્યા નથી	કરશે પણ નહિ
૨. નાગકુમારના જીવે વૈકિયપણે	અનંતા	કોઈ નહિ કરે, કોઈ કરશે તો જ. ૧-૨-૩ ૬. અનંત
૩. હેમવયના જીવે ભાષાપણે	અનંતા	કોઈ નહિ કરે, કોઈ કરશે તો જ. ૧-૨-૩ ૬. અનંત
૪. મશ્ચરના જીવે કીડીપણે મન	કર્યા નથી	કરશે પણ નહિ

(ગ) આયુષ્યના ૧૮૦૦ બાંગાના આધારે જવાબ લખો.

(૧૩)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. આયુષ્ય બંધ એટલે શું? કયા સૂસમાંથી લેવામાં આવ્યો છે? તે સૂપ્ર અંગ છે કે ઉપાંગ?

૨. આયુષ્ય બાંધતું એટલે આ ભવ પૂરો કરી આવતા ભવમાં ઉત્પણ થવા માટે જાતિ, ગતિ આદિ ક જોલ બાંધવા.

પદ્ધતિશા સૂસુ પદ - ક. ઉપાંગ.

૩. આડર્ખ એટલે શું? જીવ કેટલા આડર્ખ આયુષ્યનો બંધ કરે?

૪. આકર્ષણ થતું, જીવ પોતાના અધ્યવસ્થાય પ્રમાણે કર્મ પુદૃગતને થોડા થોડા ભાગમાં ગ્રહણ કરે, પોતાની તરફ
જેંચે. ૧/૨/૩/૪/૫/૬/૭/૮.

૫. પરબેવનું આયુષ્ય કોણ બાંધતું નથી? નિરૂપકમી આયુષ્યવાળા જીવો ક્યારે આયુષ્યનો બંધ કરે?

૬. તીર્થકર અને ચરમ શરીરી જીવોનું આયુષ્ય નિરૂપકમી હોય છે, પણ તે પરબેવનું આયુષ્ય બાંધતા નથી.

જુગલિયા મનુષ્ય, જુગલિયા તિર્યથ, ૧૩ દેવ, ૧ નારડી એ ૧૪ દંડક, ચક્ષપતી, બળદેવ, વાસુદેવ આયુના ક
માસ બાડી રહે ત્યારે અને તે સિવાયના ઔદ્દરિકના ૧૦ દંડક નિશ્ચયે આયુષ્યના ગીજા બાગે.

૭. બેટા, સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન, માઝી અને રતનપ્રભામાં કેટલા જીવો ચ્યાવે અને ઉપજે?

૮. બેટા - સમયે (૨) અનંતા જીવો. સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન - ૪. ૧-૨-૩ ૬. સંખ્યાતા. માઝી - ૪.૧-૨-૩
૬. સંખ્યાતા-અસંખ્યાતા. રતનપ્રભા - ૪.૧-૨-૩ ૬. સંખ્યાતા-અસંખ્યાતા.

(આ) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૩)

૧. સોપકમી આયુષ્યનું જીજું નામ છે. તેમાં દંડક છે.

૨. અપવર્તનીય, ૧૦

૩. નિરૂપક આયુષ્યના પ્રકાર છે. ગોત્ર કર્મના બાંગા છે.

૪. ૩૦૦, ૬૦૦

૫. ૮૧ વર્ષના સોપકમી આયુષ્યવાળાનો ગીજો બંધ પાંચમો બંધ ઉમ્ભે થાય.

૬. ૭૮, ૮૦ વર્ષ ૮ માસ

(ઇ) નીચેના જીવોને કર્યું આયુષ્ય હોય?

(૨)

૧. બાહુ રવામી - નિરૂપકમી

૨. દશમા દેવલોકના દેવ - નિરૂપકમી

૩. ડીડી - નિરૂપકમી અથવા સોપકમી

૪. રતનપ્રભાના નારડી - નિરૂપકમી

(ઘ) વિરદ્ધપદના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૨)

૧. માહેન્દ્ર દેવલોક, વીજળીની અણિ, ભરતક્ષેત્રના તીર્થકર અને અસંજી હાથીનો જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ વિરદ્ધ
લખો. (૪×૨)

જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
૧ સમય	૧૨ દિવસ ૧૦ મુહૂર્ત
વિરદ્ધ નથી.	
૮૪૦૦૦ વર્ષ અઝેરા	દેશો ડિણા ૧૮ કો.કો. સાગરોપમ
૧ સમય	અંતમુહૂર્ત
૨. જધન્ય ર૩૦૦૦ વર્ષ અઝેરો અને ઉત્કૃષ્ટ ૨૪ મુહૂર્ત અને ૪૨ મહિનાનો વિરદ્ધ ડોનો છે?	
૩. ભરત-ઈરવતમાં ૪ તીર્થ-સામાયિક-છેદોપસ્થાપનીય, પહેલી નરક-ભવનપતિ-વાણિયંતર-જ્યોતિષી- ૧-૨ દેવલોક-સંમૂર્ચિષ્મ મનુષ્ય, ચંદ્રગ્રહણ-સમુચ્ચય ગ્રહણ.	
૪. સંમૂર્ચિષ્મ મનુષ્ય શેમાં ઉત્પણ થતા નથી? જારી જ્યાએ જીવું હોય તો શું કરવું જોઈએ?	(૨)
૫. પરસેવા કે થુંકમાં. આચાધના, સાધના અને મહેનત વધારે જોઈએ.	
૬. માટીમાં જીવો છે તે મનુષ્ય કરતા વધારે છે.	(૧)
૭. અસંખ્યાતા, ગર્ભ્ય.	

પ. મહિને એક મનુષ્ય દેવલોકમાં જાય છે.

(૧)

જ. સંખ્યાતા, નવમા.

(૧૦)

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કપિલ મુનિએ કેવળજ્ઞાન કેવી રીતે લીધું? કોઈની બૂલ માફ કરવાથી શેનો લાભ મળે?

૨. મારે કાંઈ નથી જોઈતું, તપ દ્વારા નિર્જરા અને સંપરણો.

૩. મનની ઈરછાઓ શેના કારણે થાય છે? મનનું નિરીક્ષણ કેવી રીતે કરવું?

૪. મોહભાવને કારણે. વિચારો સારા કે ખરાબ કેટલા? સ્વ અને પરનું હિત અને અહિત કરે એવા કેટલા? તે વિચારવું.

૫. વચનના સમ્યક્ અને પ્રશાસ્ત ઉપયોગથી શું થાય? વચનના કયા અવગુણોથી મુક્ત થવાનું છે?

૬. શ્રદ્ધાથી પડતાને સ્થિર કરે છે અને ઊંચું શાતા વેદનીય કર્મ બંધાવે છે. નિંદા, ખોટી ખુશામત, ગુર્સો, ચાડી ચુગલી અને કલેશ.

૭. કયા કર્મના ઉદ્દે કયા જીવો વચ્ચે એક જ શરીર હોય છે? સિદ્ધ અશારીરી શા માટે છે? સાધનાનો સાર શું છે?

૮. સાધારણ નામકર્મના ઉદ્દે અનંતા જીવો વચ્ચે એક જ શરીર હોય છે. કર્મ રહિત હોવાથી. વિવિધ ગતિના જીવોના શરીરને જાણીને અશારીરી બનવાનો પુરુષાર્થ કરવો એ સાધનાનો સાર છે.

૯. અને થી આત્માને ભાવિત કરવો. અને વડે આત્માનું જતન કરવું.

૧૦. સંયમ અને તપ. સમિતિ અને ગુમિ.

(૧૦)

પ્ર.૪ વાતના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પોઢિલાએ કેટલો અભ્યાસ કર્યો? કેટલા વર્ષ સંયમનું પાલન કર્યું?

૨. ૧૧ અંગ સૂસો. ઘણા વર્ષો.

૩. તેતલીપુત્રને ક્યાં ઉદ્યાનમાં શેની નીચે બેસીને ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન રમરણમાં આવ્યું?

૪. પ્રમોદવન ઉદ્યાનમાં અશોકવૃક્ષ નીચે.

૫. તેતલીપુત્રએ કયું કેર ચૂક્યું? તલવારના પ્રહારથી શું થયું?

૬. તાલપુટ નામનું કાતિલ એર. તલવારની ધાર જ બુઢી શર્દી ગઈ.

૭. જીવ ભારેપણાને કેવી રીતે પ્રામ કરે છે?

૮. પ્રાણાતિપાત વગેરે ૧૮ પાપરથાનોનું સેવન કરીને.

૯. મૃગાવતી જાણી શેના જાણકાર હતા? કેવી રીતે પોતાના આત્માને ભાવિત કરતા હતા?

૧૦. જીવ-અજીવના, તપ-નિર્યમથી.

૧૧. શ્રોત્રેન્દ્રિયને વશ જીવ કયું કર્મ વારવાર બાંધે છે? શોમાં પરિભ્રમણ કરે છે?

૧૨. અશાતા વેદનીય, સંસારમાં.

૧૩. આકાશાની એક શ્રેણી હોય છે.

૧૪. અનાદિ અનંત.

૧૫. તામલી તાપસ બિજ્ઞામાં શું લેતા હતા? તેનો આછાર કેવી રીતે કરતા હતા?

૧૬. ઓદણ, ૨૧ વાર પાણીથી ધોતા અને પણી જે ચોખાનો કૂચો રહેતો, તેનો આછાર કરતા.

૧૭. તામલી તાપસે કેટલા વર્ષ પ્રાણામા પ્રવર્જ્યાનું પાલન કર્યું? કેટલા સમયની સંલેખણા કરી?

૧૮. રૂ.૫૦,૦૦૦ વર્ષ. ને માસની.

૧૯. તામલી તાપસના દેહની હીલના કોણે કરી? ઈશાનેન્દ્ર સમહિતી છે કે મિથ્યાત્વી?

૨૦. બલિંચંચાના દેવોએ. સમહિતી.

પ્ર.૫ નીચેના જવાબ કાલ્યના આધારે લખો.

૧. સોળમા પાપક્ષથાનકનું નામ શું? તે જેમાં આવે છે તે કડી લખો. (૨×૨)
૨. રતિ-અરતિ. કલણ કરી જીવ દુબબ્યા, દીઘા કૂડાં કલંક, નિંદા કીધી પારકી, રતિ અરતિ નિઃશંક.
૩. પઞ્ચાવતીની જીવરાશિના રચયિતા કોણા? તે નામ આવતું હોય તે કડી લખો.
૪. સમયસુંદર. રાગ વૈરાગી જે સુણો, એ ગ્રીજી ઢાળ, સમયસુંદર કણે, પાપથી છૂટે તત્કાળ.
૫. કુંભાર, બિલ્લી, શૂરપણેથી શરૂ થતી કડી પૂર્ણ કરો.
૬. કુંભારના ભવે મેં કીધા, કાચા નિંબાડા પકબ્યા, તેલી ભવે તલ પીલ્યા, પાપે પિંડ ભરાબ્યા.
બિલ્લી ભવે ઉદ્દર ગળ્યા, ગરોળી હત્યારી, મૂઢ ગમાર તણા ભવે, મેં જૂ લીંખ મારી.
શૂરપણે રણ ઝૂંક્યા, માર્યા માણસ વૃંદ, મહિના માંસ માખણ બદ્ધયા, જાધા મૂળ ને કંદ.

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

અર્થ	પાઠ
કાર્યોનો	સામાયિકનો છટ્ઠો પાઠ
ગઈ છે કિલામના આપની	પ્રતિક્રમણનો ૩ જો પાઠ
મનને અતિ વધાલું	સંથારાનો પાઠ
ગૃહણ કરેલી હોય	૨ જું શ્રમણસૂર્ય
આચાર પ્રક્રિય	૪ થું શ્રમણસૂર્ય

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. જૈનો ભગવાન કોને કહે છે?
 ૨. જૈનો ભગવાનના બે ભાગ પાડે છે – ૧) દેછધારી ભગવાન અરિહંત, તીર્થકર, ૨) દેછ છોડી દીઘેલા (દેછ રહિત) ભગવાન સિદ્ધ છે.
 ૩. કાઉર્સઝા કયો શબ્દ બોલીને પારવામાં આવે છે? કાઉર્સઝાનું ફળ શું?
 ૪. નમો અરિહંતાણં. ૧) આત્મા પાપકર્મના બોજથી હળવો થાય છે, ૨) શુભ ધ્યાનવાળો થાય છે, ૩) સુખ સમાધિમાં રહે છે.
 ૫. ખંડિયં અને વિચાહિયંમાં શું ફરક છે?
 ૬. પ્રતનો એકાંશો બંગ એટલે ખંડિયં અને સવાશો બંગ એટલે વિચાહિયં.
 ૭. ૧) ઈચ્છા ઓછી થાય છે, આવશ્યકતાઓ ઘેટે છે. ૨) જીવન સંતોષી અને ત્યાગી બને છે. ૩) ધર્મ આચરણ માટે વધુ સમય મળે છે. ૪) ઘણો મોટો કર્મબંધ અટકે છે.
 ૮. કેટલી નરકથી આવેલા સાધુ–શ્રાવક થઈ શકે? ૧૨ પ્રતના અતિચાર કેટલા? શ્રાવકના અતિચાર કેટલા?
 ૯. ૧ થી ૫ નરકથી આવેલા સાધુ, ૧ થી ૬ નરકથી આવેલા શ્રાવક થઈ શકે. ૭૫. કેટલી?

(૫૫)

પ્ર.૨ (ક) ગુણર્થાનના આધારે જવાબ લખો.

(૪૦)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૪)

૧. તેરમા ગુણર્થાને કયા બોલ સહિત વિચારે?
 ૨. સયોગ, સશરીર, કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન, યથાજ્યાત ચારિત્ર, ક્ષાયક સમકિત, શુક્લધ્યાન, શુક્લલોશ્યા, પંડિતવીર્ય, અનંતવીર્ય.
 ૩. ગુણર્થાન એટલે શું? તેના દ્વાર કેટલા છે? ૫ થી ૮ ગુણર્થાનના નામ લખો.
 ૪. મોહ અને યોગના કારણે આત્માના જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર ગુણોની વધતી–ઘટતી અવર્થા. જ્ઞાન આદિ ગુણોનું સ્થાન. આત્માના વિકાસ કે પતનની ફિકિ અવર્થા. ૨૨ દ્વાર છે ૫) દેશવિરતિ ૬) પ્રમતા સંચયતિ ૭) અપ્રમતા સંચયતિ ૮) નિવર્તિ બાદર.
 ૫. અપ્રત્યાજ્યાની કધાયનો ક્ષાયોપશમ કયા ગુણર્થાને છે? તે ગુણર્થાનનું નામ, ફળ અને ગતિ લખો.
 ૬. ૫ મા દેશવિરતિ ગુણર્થાને. તેનું ફળ – તે જીવ જીવની બેન્ફિચિયલ પ્રોફિલ મોક્ષમાં જાય. શ્રાવકપણું એક ભવમાં જીવની અભિવારણ ઉત્કૃષ્ટ પ્રત્યેક હજારવાર આવે. ગતિ – જીવની પહેલે દેવલોકે ઉત્કૃષ્ટ ૧૨ મે દેવલોકે ઉપજે.
 ૭. નવમા ગુણર્થાને ભાવ, કારણ, કિયા, યોગ, ચારિત્ર અને ધ્યાન કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
 ૮. ભાવ–૫, કારણ–૨, કિયા–૧૫, યોગ–૮, ચારિત્ર–૨, ધ્યાન–૧.
 ૯. શ્રેણીમાં સંધયાણ કેટલા? કયા કયા? વર્ષાધારભનારાચ સંધયાણવાળો કઈ શ્રેણી કરે?

- જ. ૩, વજાપથળનારાચ સંઘયણ, પાખબળનારાચ સંઘયણ, નારાચ સંઘયણ. ઉપશાગ અને ક્ષાપક.
 ક. પહેલા ગુણસ્થાને સતા, ચોથા ગુણસ્થાને નિર્જરા, બારમા ગુણસ્થાને ઉદીરણા કેટલી અને કઈ કઈ?
 જ. ૧ લા ગુણસ્થાને-૮ કર્મની સતા, ૪ થા ગુણસ્થાને-૮ કર્મની નિર્જરા, ૧૨ મા ગુણસ્થાને-૫ કે ૨ કર્મની ઉદીરણા – ૫ ની કરે તો આયુષ્ય, વેદનીય અને મોહનીય વર્જુ, ૨ કર્મની કરે તો નામ અને ગોત્રની.
 ૭. સાહરણ ઢાર લખો.
 જ. આર્થિક (સાધી), અવેદી, પરિહાર વિશ્વાસ ચારિત્રણં, પુલાડ લબ્ધિવંત, અપ્રમાતા સાધુ, ૧૪ પૂર્વી સાધુ,
 આછારક શરીર અને કેવળીનું કોઈ દેવતા સાહરણ કરી શકે નાહિ.
 ૮. જેણી સ્થિતિ ક આવલિકાની છે તે ગુણસ્થાને બંધ, સમકિત અને ઉપયોગ કેટલા અને કયા કયા?
 જ. બંધ-૭ અથવા ૮, ૭ નો કરે તો આયુષ્ય વર્જુ, સમકિત-૧ સાર્વાદન સમકિત, ઉપયોગ-ક ૩ છાન અને
 ૩ દર્શન.
 (આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (૬)
 ૧. છ્ટઠા ગુણસ્થાનની રૂપર્શના લખો.
 જ. અધોલોકમાંની વપ્રા, સલિલાવતી વિજ્યથી ક ગ્રેવેચક.
 ૨. અગિયારમા ગુણસ્થાને માર્ગણા કેટલી અને કઈ કઈ?
 જ. ૨, ચડવું નથી, પડે તો ૧૦ મે ૪ થે આવે.
 ૩. ચૌદમા ગુણસ્થાનની સ્થિતિ કેટલા સમયની?
 જ. પંચ લઘુ અક્ષર ઉચ્ચાર કાલ પ્રમાણ.
 ૪. બારમા ગુણસ્થાને પરિષ્ઠહ કેટલા અને કયા કયા?
 જ. ૧૪, ૧૧ વેદનીય, ૨ છાનાવરણીય, ૧ અંતરાચ.
 ૫. બીજા ગુણસ્થાને હેતુ કેટલા અને નિર્જરા કેટલા કર્મની?
 જ. ૫૦, ૮ કર્મની.
 ક. ચૌદમું ગુણસ્થાન લોકનો કેટલો ભાગ રૂપર્શે?
 જ. લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ.
 (ઇ) ખાલી જગ્યા પૂરો. (૬)

૧. અપડિવાઈ અમર ગુણસ્થાન અને છે.
 ૨. દશમે ગુણસ્થાને દંડક અને જીવાયોનિ છે.
 ૩. સામાચિક ચારિત્ર થી ગુણસ્થાને હોય.
 ૪. પાંચમા ગુણસ્થાને અને દંડક હોય.
 ૫. સિદ્ધુદ્ભાં અને ભાવ હોય.
 ક. કેવળજ્ઞાનમાં ઈરિયાવહિયા કિયા અને ગુણસ્થાને હોય.
 (ઇ) નીચેનામાં કેટલા અને કયા ગુણસ્થાન હોય?
 ૧. પરિહારવિશ્વાસ ચારિત્ર – ક, ૭. પ્રમતા સંચતિ, અપ્રમતા સંચતિ.
 ૨. સવેદી મન:પર્યવજ્ઞાની – ક થી ક. પ્રમતા સંચતિ, અપ્રમતા સંચતિ, નિવત્તિ બાદર, અનિવત્તિ બાદર.
 ૩. રૌદ્રધ્યાની સાધુ – હોય ૪ નાહિ.
 ૪. અનંતા જીવ – ૧, મિથ્યાત્ત્વ.
- (ખ) જીવ પરિણામ પદ – અજીવ પરિણામ પદના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૩)
 ૧. કયા કયા સમાન ગુણોનું બંધન ન થાય? (૩)
 જ. સમાન ગુણ સ્થિતિનું સમાન ગુણ સ્થિતિ સાથે, સમાન ગુણ દૃષ્ટાનું દૃષ્ટા સાથે, ૪ધ. ગુણ સ્થિતિનું જ્ય.

જવાબ
 બારમું, તેરમું
 મનુષ્યનો, ૧૪ લાખ
 ક, ક
 મનુષ્ય, તિર્યચ પંચેન્દ્રિય
 ક્ષાયિક, પારિણામિક
 તેરમે, ચૌદમે

ગુણ રૂક્ષ સાથે.

- ર. પરિણામ એટલે શું? દાખિ પરિણામ અને વેદ પરિણામ કેટલા? (૨×૫)
- જ. દ્વયનું વિવિધ પર્યાયરૂપે પરિણામન થતું. ૩ અને ૪.
૩. વીણીને ઈન્ડ્રિય, ચારિત્ર, લેશ્યા અને જ્ઞાન કેટલા અને ક્યા ક્યા?
- જ. ચાર - રૂપશનેન્ડ્રિય-રૂપનેન્ડ્રિય-દ્વારેન્ડ્રિય-ચક્ષુઈન્ડ્રિય, એકપણ નાહિ, ૩ - ફુલા-નીલ-કાપોત, અપયામામાં બે જ્ઞાન+ બે અજ્ઞાન - મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન. પર્યામામાં બે અજ્ઞાન - મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન.
૪. ખંડ બેદ અને હૃદય ગતિ એટલે શું?
- જ. ખંડ બેદ - કટકાની જેમ. લોંબુ, તાંબુ, સીચું, સોના, ચાંદી વગેરેના રૂક્ષાના રૂપમાં જે બેદ થાય છે તે. હૃદય ગતિ - નાની ગતિ. જેમ કોઈ પુદ્ગાલ તેની પાસેના ૪ પહેલાા, બીજા કે ત્રીજા આકાશપ્રદેશને રૂપર્શ કરી ચાલે તે.
- પ. રૂસ કેટલા છે? સબરૂસ કોને કહેવાય? શા માટે?
- જ. રૂસ પ છે - તીખો, કડવો, કસાયેલો, ખાટો, મીઠો. ખારા રૂસને કારણ કે તે પાંચે રૂસમાં ભળે છે.
- ક. લાંટક દેવલોક, કીડી, તેઓકાય અને મનુષ્યમાં કુલ પરિણામ કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
- જ. લાંટક દેવલોક - ૨૭, કીડી - ૨૩, તેઓકાય - ૧૭, મનુષ્ય - ૪૭.
- (આ) માર્ગા પ્રમાણે જવાબ લખો. (૨)
૧. પંકપ્રભામાં લેશ્યા - ૧ ૨. કીડીમાં દાખિ - ૨ ૩. વર્ણહીરામાં ગતિ - ૧ ૪. મહાકાળમાં ઈન્ડ્રિય - ૫ (૧૦)

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૮)
૧. દ્રોષ કોણે ન કર્યો? તેઓ ભાવિમાં શું થશે? ધર્મનું મૂળ શું છે? અવગુણ શું લાવે છે?
- જ. રાજ શ્રેણીકે. તીર્થકર. વિનય, દુર્ગુણો.
- ર. સમય કેવો છે? કયો સમય બગડે છે અને કયો સમય સુધરે છે?
- જ. સોના - રણ કરતા કિંમતી. જે સમય સંસારમાં છે તે બગડે છે. જે સમય ધર્મમાં છે તે સુધરે છે.
૩. કોધને ક્ષમાથી જીતવાની સાધના કરવાનો ચોથો અને છટઠો મુદ્દો લખો.
- જ. ૪) વર્તુ ઓછી - વધુ ન ચલાવું તો શરીર, મન અને આત્માનું નુકસાન થાય. ક) અવાજ ધીમો રાખું, મૌન રાખું.
૪. પરનિંદાથી કેવી રીતે બચી શકાય? અપકારી પર દ્રોષ ન આવે તે માટે શું કરવું જોઈએ?
- જ. બીજાના વિષે જેટલું ઓછું જાણીએ એટલા પરનિંદાથી બચી શકાય. વિચારોમાં વિશાળતા હોય તો.
- (આ) ખાલી જ્યા પૂરો. (૨)

	જવાબ
૧. ના ઉદ્યથી મળ્યું એમાં માન શું કરવું?	પુષ્ટિ
૨. સુખી થવું હોય તો રાખવી નાહિ.	અપેક્ષા
૩. ધનની મૂડી કરતા ની મૂડી ઊંચી.	સંબંધો
૪. વડીલોના હૃદય બાળીશ તો મળશે.	અશાંતિ

(૧૦)

પ્ર.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મહાશતકની ૧૩ પત્રનીઓ પાસે કેટલી સંપત્તિ હતી? રેવતી મરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થઈ?
- જ. રેવતી પાસે આઠ કરોડ સોનામહોર તથા ૧૦-૧૦ હજાર ગાયોના આઠ ગોકુળ હતા. શોખ બાર પત્રનીઓ પાસે ૧-૧ કરોડ સોનામહોર તથા ૧૦-૧૦ હજાર ગાયોનું એક ગોકુળ હતું. રેવતી મરીને પ્રથમ રજાપ્રભા

- જરકમાં લોલુપાચ્યુત નાગના નરકાવાસમાં ૮૪,૦૦૦ વર્ષની સ્થિતિએ જરકમાં ઉત્પન્ન થઈ.**
૨. મહાશતકને અવધિજ્ઞાન કેવી રીતે ઉત્પન્ન થયું? તેઓને દક્ષિણ દિશામાં ડયાં સુધીનું થયું?
૩. શુભ અધ્યવસાય, શુભ પરિણામ, વિશુદ્ધ લેખણ અને અવધિજ્ઞાનાવરણીયના ક્ષયોપશમાથી. દક્ષિણ દિશામાં એક હજાર ચોજન સુધીના લવણ્યસમુદ્રનું ક્ષેત્ર.
૩. માંડી પુત્રોને દેવીએ દક્ષિણ દિશા સંબંધી શું સૂચના આપી?
૪. દક્ષિણ દિશામાં વનખંડમાં એક મોટો સાર્પ રહે છે. તે ઉત્ત્ર વિષવાળો, મોટા શરીરવાળો, નેગના વિષથી પૂર્ણ, આંખોથી લાલ, હજારો મનુષ્યોનો ઘાતક છોવાથી તમારે તે તરફ જરૂર નહિ અન્યથા તમારા શરીરનો નાશ થઈ જશે.
૫. ર્યાણાદેવીના વચનો સાંભળી કોનું મન ઠીલું પડ્યું? તેનું પરિણામ શું આવ્યું?
૬. જિનરક્ષિતનું રણાદેવીના સરળ, મધુર વચનોથી જિનરક્ષિત ચલાયમાન થઈ ગયો અને વિવશ થઈને પાછળ તેના તરફ જોવા લાઘ્યો. તેથી શીલક ચક્કો તેને પીઠ પરથી નીચે છેકી દીધો. તે નીચે પાણીમાં પડે તે પહેલા દેવીએ તેને તલવારની ધાર પર પક્કાયો અને તેના ટુકડે ટુકડા કરી નાંખ્યા.
૭. માંડી પુત્રો રણદીપ પર પહોંચ્યા ત્યારે ત્યાં કોણ મળ્યું? તેમણે શું કહ્યું?
૮. રણાદેવી. ઓ માંડીપુત્રો ! મોતની ઈચ્છા કરવાવાળા, જો તમે મારી સાથે વિપુલ કામભોગ બોગવતા રહેશો તો તમારું જીવન સુરક્ષિત રહેશો, અન્યથા આ તલવાર વડે તમારા મર્સ્તકને ફળની કાપીને નિર્જન સ્થાનમાં છેકી દર્દશ.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાચ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. લોડો કહે છે ધનથી જીવાય છે, વીતરાગ કહે છે જ્ઞાનથી જીવાય છે, જ્ઞાનને ઠોસ કરવા દુનિયાથી જુદું જીવતું છે... ભ્રમમાં... હું તો માનું છું, હું જે સમજું છું, જ્ઞાની કહે છે ભ્રમમાં જીવે છે તું, ગુરુકૃપાએ ભ્રમ તોડવા.
૨. પરમેશ્વરનો ડર ના લાગે, ના ડર છે પરબરનો, જીવતર એળે છે તો યે પણ, જ્યાલ નથી આ ભવનો, રંગ રાગની પાછળ આવે, જે આરો રડવાનો.
૩. ધગધગાતું ઊકળતું સીસું, હવે નથી પીવું, બાલા બરછી શર્શો વાગે, ક્ષણ ક્ષણ સહુથી જીંદ, કરવતની એ તીક્ષ્ણ ધારે, હવે નથી ડપાતું.
૪. રંધી રંગમે ચરણોમાં ખીર, તો યે અડગ રહ્યા મહાવીર, જેની સમતાના ગાન, મળે જગતમાં માન, મહાસંત ગોવાળે કાનમાં ભોંક્યા ખીલા, તો યે રોખ ન કરે રંગીલા, ધીર વીર ગંભીર, મૂકે ચરણોમાં શીશા.

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ લખો અને કયા પાઠમાં આવે છે?

(૩)

અર્થ	પાઠ
૧. જીવદ્યાણ	સંચયમદ્વપી જીવનના દૈનાના
૨. નિંદિય	નિંદા કરીને
૩. સંકિયે	શંકાવાળો આહાર લેવા વડે

(ખ) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૨)

૧. વાણીના ગુણ – ૩૫ ૨. સિદ્ધની સંખ્યા – અનંતા ૩. સાધુના લિંગ – ૩ ૪. ગણધરને પૂર્વનું જ્ઞાન – ૧૪

(ગ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સંથારો ક્યારે કરવામાં આવે છે?

૭. જ્યારે શરીર ધર્મ આરાધના કરવા સક્ષમ ન હોય, શક્તિઓ ક્ષીણ થઈ ગઈ હોય, શરીરમાં અસાધ્ય રોગ થયો હોય કે મારણાંતિક ઉપસર્ગ આવે ત્યારે.

૨. સમકિતી જીવોની જીવાયોનિ કેટલી અને કઈ કઈ?

૭. ૩૨ લાખ. બે લાખ બેઈન્ડ્રિય, બે લાખ તેઈન્ડ્રિય, બે લાખ ચૌરેન્ડ્રિય, ૪ લાખ નાર્કી, ૪ લાખ તિર્યંચ પંચે., ૧૪ લાખ મનુષ્યની જાતિ.

૩. કરણચિતેરીમાં કોનો સમાવેશ થાય છે?

૭. ૫ મહાપ્રત, ૧૦ ચતુર્ધર્મ, ૧૭ સંચમનું પાલન, ૧૨ તપ, ૧૦ વૈચાવચ્ચની આરાધના, ૩ જ્ઞાન, દર્શન અને ચાન્દ્ર, ૯ પ્રભાચર્યની વાડ, ૪ કખાયનો નિગ્રહ કરવો.

૪. શ્રમણસૂર્ય એટલો શું? તે કોણે કરવા જોઈએ?

૭. ચતુર્વિધ સંઘ રૂપ શ્રમણોના અધ્યયન – સૂર્ય વિશેષ તે શ્રમણસૂર્ય. સાધુ-સાધી-શ્રાવક-શ્રાવિકા.

૫. પરચ્ચાણાણ કરવાથી શું લાભ થાય છે?

૭. મિથ્યાત્ત્વ, અપ્રત, પ્રમાદ, કખાય અને યોગ એ પાંચ કર્મ આવવાના દ્વાર બંધ થઈ જાય છે. ઈરછાઓ પર કાબુ થાય છે. ઈન્ડ્રિયોના વિષયોની તૃષ્ણા શાંત થઈ જાય છે. ચિત્ત શાંત રહે છે.

(૫૫)

પ્ર.૨ (ક) મોટા બાસ્થિયાના આધારે જવાબ લખો.

(૩૪)

(અ) કોઠો બનાવીને નીચેના બોલનો બાસ્થિયો લખો. (માત્ર આંકડામાં)

(૧૦)

૪.

બોલનું નામ	જીવના બેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેખ્યા
૧. એકેન્ડ્રિય	૪	૧	૫	૩	૪
૨. મનુષ્યાણી	૨	૧૪	૧૩	૧૨	૫
૩. અક્ષાયી	૧	૪	૧૧	૯	૧
૪. અસંયાતિ	૧૪	૪	૧૩	૯	૫
૫. જુગલિયા	૨	૨	૧૧	૫	૪
૬. બાદર	૧૨	૧૪	૧૫	૧૨	૫
૭. આહારક	૧૪	૧૩	૧૪	૧૨	૫
૮. અભાષક	૧૦	૫	૫	૧૧	૫
૯. વિભંગજ્ઞાની	૨	૨	૧૩	૫	૫
૧૦. ઉપશમ સમકિત	૨	૮	૧૫	૭	૫

(આ) નીચેના બોલણો સંપૂર્ણ બાસ્થિત્વો લખો.

(૧૦)

૧. ચરમ – જીવના બેદ ૧૪, ગુણસ્થાન ૧૪, યોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશ્યા કુ.

૨. અપરિતા સંસારી – જીવના બેદ ૧૪, ગુણસ્થાન ૧ પહેલું, યોગ ૧૩ આછારકના બે વર્જી, ઉપયોગ ક ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેશ્યા કુ.

૩. અણાગારોવઉટા – જીવના બેદ ૧૪, ગુણસ્થાન ૧૩ દશમું વર્જી, યોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશ્યા કુ.

૪. અવધિદર્શની – જીવના બેદ ૨ સંજીવા, ગુણસ્થાન ૧૨ પ્રથમ, યોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦ બે કેવળના વર્જી, લેશ્યા કુ.

૫. વાઉડાય – જીવના બેદ ૪ એકેન્દ્રિયના, ગુણસ્થાન ૧ પહેલું, યોગ ૫ ર ઔદારિક, ૨ વૈક્ષિક, ૧ કાર્મણા, ઉપયોગ ૩ ર અજ્ઞાન ૧ અચક્ષુ દર્શન, લેશ્યા ૩.

(૬) અલ્પબહૃત્વ લખો.

(૮)

૧. ભવ્ય દ્વાર – સર્વથી થોડા અભવ્ય (અનંતા), તેથી નોભવ્ય નોઅભવ્ય અનંતગુણા, તેથી ભવ્ય અનંતગુણા

૨. સંજી દ્વાર – સર્વથી થોડા સંજી (અસંખ્યાતા), તેથી નોસંજી નોઅસંજી અનંતગુણા, તેથી અસંજી અનંતગુણા.

૩. પર્યામા દ્વાર – સર્વથી થોડા નોપર્યામા નો અપર્યામા (અનંતા), તેથી અપર્યામા અનંતગુણા, તેથી પર્યામા સંખ્યાતગુણા.

૪. શરીરદ્વાર – સર્વથી થોડા આછારક શરીર, તેથી વૈક્ષિક શરીર અસંખ્યાતગુણા, તેથી ઔદારિક શરીર અસંખ્યાતગુણા, તેથી તૌજસ-કાર્મણ શરીર માંહોમાંહી તુલ્ય અને અનંતગુણા.

(૭) માઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.

(૭)

૧. મનુષ્ય કેટલા છે? શા માટે?

૨. અસંખ્યાતા. સંમૂલૂર્ધીમ મનુષ્યનો સમાવેશ થાય છે માટે.

૩. વનસ્પતિકાયમાં લેશ્યા કેટલી? કઈ કઈ?

૪. ૪. કૃષ્ણ લેશ્યા, નીલ લેશ્યા, કાપોત લેશ્યા, તેજો લેશ્યા.

૫. અણાહારકમાં જીવના બેદ કેટલા? કયા કયા?

૬. ૮. સાત અપર્યામા ને સંજીનો પર્યામો.

૭. અસંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયમાં યોગ કેટલા? કયા કયા?

૮. ૪. ૨ ઔદારિક, ૧ કાર્મણ, ૧ વ્યવહાર વચન યોગ.

૯. કરમિયામાં દર્શન કેટલા? કયા કયા?

૧૦. ૧. અચક્ષુ દર્શન.

૧૧. અલેશીમાં જીવના બેદ કેટલા? કયા કયા?

૧૨. ૧ સંજીનો પર્યામો.

૧૩. અણિંદિયામાં ગુણસ્થાન કેટલા? કયા કયા?

૧૪. ૨. તેજમું અને ચૌદમું.

(૮) રૂપી – અરૂપીના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

(અ) નીચેના બોલ રૂપી છે કે અરૂપી? કેટલા સ્પશ્ચી?

(૪)

	રૂપી	અરૂપી	સ્પશ્ચી
૧. આમોહે	રૂપી	-	૮
૨. અવગ્રહ	-	અરૂપી	-
૩. સત્ય મનયોગ	રૂપી	-	૪
૪. પરમાણુ	રૂપી	-	૪

(૬)

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અરૂપીની પહેલી ગાથા લખો.

૨. પાવ ઠાણા વિરદ્ધ, ચઉ ચઉ બુદ્ધિ ઉંઘાહે । સજ્ઞા ધમ્મત્વી પંચ ઉઠાણં, ભાવ લેસ્સાતિ દિદ્રઠીય ॥

૩. આઠ સ્પર્શમાં સૂક્ષ્મ પરિણામી અને બાદર પરિણામી કેટલા અને કયા કયા?

૪. આઠ સ્પર્શમાં સૂક્ષ્મ પરિણામી – ૪ શીત, ઉષણ, લૂંઘો અને ચિનંધ અને બાદર પરિણામી ૪ ભારે, છળવો, ખરખરો અને સુંવાળો.

૫. ઈન્ડ્રિય ગ્રાહ્ય અને અગ્રાહ્ય પુરુષાલો કયા છે? તે નજ્રે દેખાય કે નહિ?

૬. ઈન્ડ્રિય ગ્રાહ્ય તમામ પુરુષાલો આઠ સ્પર્શી જ હોય છે. ચઉસ્પર્શી આપણને ઈન્ડ્રિય ગ્રાહ્ય નથી. આઠ સ્પર્શી આપણને નજ્રે દેખાય અથવા ન દેખાય.

(ગ) ઉપયોગ અધિકારના આધારે જવાબ લખો. (૧૦)

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. ક્ષાયિક સમકિતી મનુષ્ય નરકમાં કેટલા અને કયા કયા ઉપયોગ લઈને આવે?

૨. અસંજ્ઞી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય ગંધર્વમાં કેટલા અને કયા કયા ઉપયોગ લઈને આવે?

૩. ૩, ૨ અજ્ઞાન અને ૧ અચક્ષુ દર્શન.

૪. માખીમાં કેટલા અને કયા કયા ઉપયોગ લઈને અવાય?

૫. ૫, ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૧ અચક્ષુ દર્શન.

૬. મિથ્યાત્વી મનુષ્ય નરકમાં કેટલા અને કયા કયા ઉપયોગ લઈને આવે?

૭. ૫, ૩ અજ્ઞાન અને ૨ દર્શન.

૮. અચક્ષુ દર્શન ક્યાં સુધી હોય? કયા જીવોને હોય?

૯. ડેવળજ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી. જર્વ સંસારી જીવોને – ૪ ગતિ અને વાટે વહેતામાં.

(આ) નીચેના જીવો કેટલા અને કયા કયા ઉપયોગ લઈને નીકળો? (૫)

જવાબ

૧. તીર્થકર નામગોત્ર બાંધેલા જીવ

૫, ૩ જ્ઞાન અને ૨ દર્શન.

૨. મન વગરનો પોપટ

૫, ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૧ અચક્ષુ દર્શન.

૩. મહાકાળ

૩, ૨ અજ્ઞાન અને ૧ અચક્ષુ દર્શન.

૪. સૂર્યના દેવ

૫, ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૧ અચક્ષુ દર્શન.

૫. સાતમી નરકનો સમકિતી નારકી

એકપણ નહિ

(૧૦)

પ્ર.૩ સંસ્કાર વિભાગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અશુભ શાદના ઉચ્ચારણને અટકાવવા તે કયું તપ છે? દરેક કાર્યો કેવી શીતે થાય છે? કામ કરીએ તો શરીર કેવું બને? સેવા કરી કોણ પોતાના આત્માને તારી ગયા?

૨. વચન વિનય તપ. કર્મના ઉદ્દ્ય પ્રમાણે. ખડતલ. નંદીષેણ મુનિ.

૩. લોભને સંતોષથી જીતવાના કોઈપણ બે મુદ્દા લખો.

૪. ૧) લોભ તો પાપનો બાપ, જીવતું કેટલું અને જોઈએ કેટલું? ૨) પર પુરુષાલમાં સુખ નથી, માટે પરબરતની ચિંતા કરો. ૩) ઈચ્છા લાવે સુખશીલતા, સંતોષ લાવે સહનશીલતા. ૪) દુઃખનો જોધ દિવમાં રાખ, અંતે થવાની રાખ. ૫) નાના નાના પ્રત પચ્ચાખાણ લેવા, સંયમ અને સંથારાને નજ્ર સામે રાખવા. ૬) લોભના ખાડામાં, સંસારના અખાડામાં.

૫. ધર્મ ક્યાં વસે છે? માયાનો ઘડો કેવો છે? તિર્યચ ગતિનો રાજમાર્ગ શું છે? આપણને પ્રતિ સમય કોણ જોઈ રહ્યું છે?

૭. સરળ હૃદયમાં. કાચો. માચા. અનંત સિદ્ધ ભગવાન.
૪. એ થી વર બોલનો મારો અભ્યાસ શું છે?
૭. એ) મને જે મળ્યું છે તે બધું સારું જ છે. ૧૦) અનંતા સિદ્ધ જેવું બળ મારું છે. ૧૧) અરિહંતે સરળાં પવજ્જામિ.
૧૨) હું તરીને જ રહીશ.
૫. દુર્લભ માનવભવની સફળતા શેમાં છે? તે કેવી રીતે શક્ય બને?
૭. દુર્લભ માનવભવની સફળતા સમયે (૨) મોતાની દિશામાં નહિ મોક્ષાની દિશામાં જવામાં છે. જે આત્મસાધના વડે જ શક્ય બને છે.

(૧૦)

પ્ર.૪ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નમિતાજ્ઞાના શરીરમાં શું ઉત્પણ થયું? તેમનો લોગ કેવી રીતે શાંત થયો? તેમને કયું જ્ઞાન ઉત્પણ થયું?
૭. દાહ્યવર. દીક્ષા ગ્રહણ કરવાની ભાવનાથી નમિતાજ્ઞાને ગાઠ નિદ્રા આવી ગઈ અને તેમનો દાહ્યવર શાંત થઈ ગયો. જાતિસ્મરણ જ્ઞાન.
૨. મનુષ્યને શાંતિ કેમ થતી નથી? સુરક્ષાના સાધનો કયા છે?
૭. મનુષ્યને શાંતિ થતી નથી કારણ કે મનુષ્યની ઈરછા આકાશની જેમ અનંત છે. તપ, સંવર, ક્ષમા, ઝ ગુમિ, પ સમિતિ, ધૈર્ય, પરાઙ્મ વગેરે સુરક્ષાના સાધનો છે.
૩. સિંહસેનના માતા-પિતાનું નામ શું હતું? તેમણે ૪૮૮ રાણીઓની માતાઓને કેવી રીતે મારી નાંખી?
૭. માતા-ધારિણી પિતા-મહાસેન. સિંહસેન રાજાને અર્દ્ધ ચાત્રિના સમયે ફૂટાગારશાળાના બધા દરવાજાઓ બંધ કરાવી દીધા અને તેની ચારેબાજુથી આગ લગાવી દીધી. આ આગથી ત્રાણ અને શરણથી રહિત ૪૮૮ માતાઓ રૂદ્ધન, આંકંદ, વિલાપ કરતી મરણ પામી.
૪. દેવદાના માતા-પિતાનું નામ શું હતું? તેનું આયુષ્ય કેટલું? દેવદતા મરીને કયાં જશે?
૭. માતા-કૃષ્ણાશ્રી પિતા-દા ગાથાપતિ. ૮૦ વર્ષ. પ્રથમ જરક.
૫. કોણ કોને કહે છે? ૧) બધા કંકણ ઉતારી નાંખ્યા છે – મંત્રીએ રાજાને કહ્યું.
૨) રાણી દેવદતાએ અકાળે રાણી શ્રીદેવીને મારી નાંખી – દાસીઓએ રાજાને કહ્યું.

(૧૦)

પ્ર.૫ નીચેના કાલ્યની પૂર્તિ કરો.

૧. દિન – પ્રતિદિન ભાવું ભાવના, સંસાર ક્યારે ધૂટશે? સગા સંબંધી રૂપજ્ઞનો સહુણા, બંધન ક્યારે તૂટ્યો?
ગુરુકુળમાં રહેવાનું (૨) દિલને ગમે છે.
૨. કોઈ ભવમાં બાંધેલા, મારા કર્મો જાગ્યા છે, કાયાના દર્દ રૂપે, મને પીડવા લાગ્યા છે, આ જ્ઞાન રહે તાજું, એવું સિંચન જળ હેઠો.
૩. ભગવાનના પ્રથમ શિષ્યનું નામ આવતું હોય તે કરી લખો.
૭. ચંડકૌશિકના ઝેર ઉતાર્યા ને ઉગારી ચંદનબાળ, ગૌતમનો પણ ગર્વ ઉતાર્યો, વેણ કરી મરમાળ, જાણે સ્નેહની સરવાણી, એવી પ્રલુબ વીરની વાણી.
૪. મિથ્યાદર્શન અને સમ્યગ્દર્શન શું છે? તે લખી તે જે કરીમાં આવતી હોય તે કરી લખો.
૭. જરની પ્રતીતિ અને ચેતનાની પ્રતીતિ. જરની પ્રતીતિ એ મિથ્યાદર્શન છે, ચેતન પ્રતીતિ એ સમ્યક્દર્શન છે,
જરની પ્રતીતિ તજી, ચેતનાની પ્રતીતિમાં, સદા હું મરત બની જાઓ.

(૧૦)

પ્ર.૧ (ક) બીજા શ્રમણસ્તુતમાંથી બંધબેસતા શબ્દો લખો.**જવાબ**

૧. બાળકને ઓળંગીને બિક્ષા લીધી હોય.
૨. સાધુ માટે બનાવેલો આહાર લીધો હોય.
૩. ઉપરથી કોથમીર નાંખેલી હોય તેવું બોજન લીધું હોય. હરિય બોયણાએ, સચિતા નિકખેવણિયાએ
૪. ગાય માટે બનાવેલી રોટલી લીધી હોય.

સાણા વચ્છા દારા સંઘર્ષણાએ
ઉપાયણેસણાએ
સાણા વચ્છા દારા સંઘર્ષણાએ
મંડી પાહૃડિયાએ

(૨)

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૮)

૧. લોગર્સ અને નમોત્થુણંમાં શું તફાવત છે?
૨. લોગર્સમાં તીર્થકરોની નામ સ્તુતિ છે, જ્યારે નમોત્થુણંમાં અરિંંત, સિદ્ધની ગુણ સ્તુતિ, ગુણ રમરણ છે.
લોગર્સ કાલ્યમય (પદ્ય) છે, જ્યારે નમોત્થુણં પાઠમય (ગદ્ય) છે.
૩. મહાપ્રતની ભાવના, સાધુને જ્યાંય જ્ઞાન, કોટિ, મહાપ્રત કેટલા? માત્ર સંખ્યા લખો.
૪. ૨૫, અષ્ટ પ્રવચન, ૯, ૫.
૫. રોજ બે વખત પ્રતિકમણ કરવાથી શું લાભ થાય? આખા વર્ષમાં ચોમાસી અને દેવસિય પ્રતિકમણ કેટલા?
૬. પ્રતમાં લાગેલા દોષોનું નિવારણ થાય છે અને પ્રતોની શુદ્ધિ થાય છે, ઉત્કૃષ્ટ રૂસ આવે તો તીર્થકરનામ કર્મ ઉપાર્જન કરે છે. ચોમાસી – ૩, દેવસિય – ૩૩૫
૭. પરચ્યાણમાં કયા કયા આગાર આવે છે? માત્ર નામ લખો.
૮. અભિથણાભોગેણં, સહસ્રાગારેણં, મહાતારાગારેણં, સવ્વસમાહિવતિયાગારેણં.

(૭૫)

પ્ર.૨ (ક) દશવૈકાલિક સૂસના આધારે જવાબ લખો.

(૨૫)

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૧૨)

૧. જી તં..... પાના નં. ૧૮ ગાથા ૯
૩. સંણિહી..... પાના નં. ૨૭ ગાથા ૩

૨. આચાવયંતિ..... પાના નં. ૨૪ ગાથા ૧૨

(આ) નીચેના વાક્યો કઈ ગાથાના છે તે ગાથા લખો. (અર્થ નાહી)**જવાબ (માત્ર ગાથા લખવી અર્થ નાહી)**

૧. દેનાર ગૃહસ્થને પણ દુઃખ ન થાય.
૨. વાયુની જેમ અપ્રતિબંધ વિહારી....
૩. સારા આશયવાળા વચ્ચનો સાંભળીને.
૪. સંકટપ્યને વશ થઈને ખેદ પામે છે.

પાના નં. ૧૫ ગાથા ૪

પાના નં. ૨૩ ગાથા ૧૦

પાના નં. ૧૮ ગાથા ૧૦

પાના નં. ૧૯ ગાથા ૧

(દિ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

(૩)

જવાબ

નિશા વગરના એટલે કુળાદિના પ્રતિબંધ રહિત
વિશરતા

પગરખા આદિ પગમાં ધારણ કરવા
સાધુ નિમિતે ઘરેથી કે ગામથી સામે લાવીને આપે
ઉલંઘી જા, કાબુમાં રાખ
પામીશું

**(ધ) દશવૈકાલિક સૂસના બીજા અધ્યયનનું નામ શું છે? પર અનાચાર કયા અધ્યયનમાં આવે છે? સંગ્રહ કરી
રાખવો આ શબ્દ જે ગાથામાં આવે છે? તે ગાથામાં આવતા હોય તે ગાથા લખો.**

(૨)

૭. શામણ્યપૂર્વક (સામણ્યપુર્વયં). ગીજા આધ્યાત્મિક. પાના નં. ૨૭ ગાથા ૩ (માત્ર ગાથા અર્થ નહિ).

(ખ) નિયંઠાના આધારે જવાબ લખો.

(૨૫)

(અ) કોઈપણ જે દ્વાર લખો.

(૫)

૧. સમુદ્ધાત દ્વાર - પુલાકમાં ૩ સમુદ્ધાત વેદનીય-કખાય-મારણાંતિક, બકુશ-પડિસેવણામાં ૮ સમુદ્ધાત વેદનીય-કખાય-મારણાંતિક-વૈક્ષિય-તૈજ્ઞસ, કખાયકુશીલમાં ૯ સમુદ્ધાત વેદનીય-કખાય-મારણાંતિક-વૈક્ષિય-તૈજ્ઞસ-આહારક, નિર્ગચ્છામાં એકપણ સમુદ્ધાત નથી, સ્નાતકમાં જો હોય તો ૧ સમુદ્ધાત કેવળ.

૨. ભવ દ્વાર - પુલાક અને નિર્ગચ્છ ભવ કરે જ્યાંય ૧ ઉદ્ઘટ ૩ (મનુષ્યના), બકુશ, પડિસેવણા કખાયકુશીલ ભવ કરે જ્યાંય ૧ ઉદ્ઘટ ૮, સ્નાતક તે ૪ ભવે મોક્ષો જાય.

૩. ચારિત્ર દ્વાર - ચારિત્ર પ છે. સામાચિક ચારિત્ર-છેદોપરસ્થાપનીય ચારિત્ર-પરિછારવિશુદ્ધ ચારિત્ર-સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્ર- યથાખ્યાત ચારિત્ર. પુલાક- બકુશ-પડિસેવણામાં ૨ ચારિત્ર સામાચિક-છેદોપરસ્થાપનીય-પરિછારવિશુદ્ધ-સૂક્ષ્મ સંપરાય, નિર્ગચ્છ-સ્નાતકમાં ૧ યથાખ્યાત ચારિત્ર હોય.

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સ્નાતકના બેદ કેટલા? તેમાંથી ગીજે અને પાંચમો બેદ લખો.

૨. પ બેદ. ૩) અકમ્ભે - ધાતી કર્મથી રહિત. ૫) અપરિસ્સતી - કર્મબંધના પ્રવાહથી રહિત એવા અબંધક.

૩. પુલાકમાં પેદ કેટલા? શા માટે? અવેદી નિયંઠા કેટલા? કયા? કયા?

૪. બે. પુરુષવેદી અને પુરુષ નપુંસકવેદી. જીને પૂર્વનું જ્ઞાન હોતું નથી માટે જીને તથા ૪૩ નપુંસકને પુલાક લખિય હોતી નથી. અવેદી નિયંઠા ૩ - કખાયકુશીલ, નિર્ગચ્છ, સ્નાતક.

૫. પડિસેવણાનો બારમો ડાળ દ્વાર લખો.

૬. મહાવિદેહમાં હોય. (કારણ ત્યાં સદા નોઉંસપર્ણી નોઅવસર્પિણી ડાળ છે.) અવસર્પિણી ડાળમાં ૩૪, ૪૬, ૫ મે આરે ૪૩મે અને ૩૪, ૪૬, ૫ મે આરે પ્રવર્તે. ઉંસપર્ણી ૩૪, ૩૪, ૪૬ આરે ૪૩મે અને ૩૪, ૪૬, આરે પ્રવર્તે.

૭. વીતરાગીને શરીર કેટલા? કયા કયા? તેમને શુતજ્ઞાન કેટલું?

૮. ગ્રણ. ઔદારિક, તૈજ્ઞસ, કાર્મણ. નિર્ગચ્છને જ્યાંય અષ્ટ પ્રવચન માતા ઉદ્ઘટ ૧૪ પૂર્વ. સ્નાતકને કેવળજ્ઞાન હોવાથી જૂસ (જુત) વ્યતિરિક્ત કહેવાય છે.

૯. બકુશમાં ચારિત્ર પર્યવ કેટલા? બકુશ ડોનાથી હીન, અધિક અને છટણાણવડિયા?

૧૦. અનંતા. પુલાકથી અનંતગુણવૃદ્ધિ. બકુશથી અને પડિસેવણાથી, કખાયકુશીલથી છટણાણવડિયા. નિર્ગચ્છ અને સ્નાતકથી અનંતગુણહીન.

(ઇ) માંચા પ્રમાણે જવાબ લખો.

(૬)

૧. ધણા જીવ અપેક્ષાએ પડિસેવણાનું અંતર કેટલું? શા માટે?

૨. અંતર ન પડે કારણ કે મહાવિદેહની અપેક્ષાએ શાશ્વતા છે.

૩. નિર્ગચ્છમાં પરિણામ કેટલા? કયા કયા?

૪. બે. વર્ધમાન અને અવસ્થિત.

૫. બકુશ આહારક સમુદ્ધાત શા માટે ન કરે?

૬. આહારક સમુદ્ધાત ૧૪ પૂર્વી ૪ કરે છે. જ્યારે બકુશને તેટલું જ્ઞાન હોતું નથી.

૭. કખાયકુશીલ પોતાનું રથાન છોડી કયાં જાય?

૮. પુલાક, બકુશ, પડિસેવણા, અસંયમ, સંયમાસંયમ કે નિર્ગચ્છ.

૯. સ્નાતક વર્તમાન અને પૂર્વ પર્યાય અપેક્ષાએ કેટલા?

૧૦. વર્તમાન પર્યાય અપેક્ષા જ્યાંય ૧-૨-૩ ઉદ્ઘટ ૧૦૮, પૂર્વ પર્યાય અપેક્ષા પ્રત્યેક કોડ નિયમા.

૧૧. પુલાકની ધણા જીવ અપેક્ષાએ સ્થિતિ કેટલી?

જ. જધન્ય ન સમય ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુહૂર્ત.

(દી) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૪)

૧. નિર્ગ્રથ અને ભાવમાં હોય.
૨. બદ્ધશાળી એડ ભવ અપેક્ષા રિથ્યતિ અને છે.
૩. કખાયડુશીલમાં અને સંજ્ઞા હોય.
૪. પુલાડ ઘણા ભવ અપેક્ષા અને વાર આવે.

જવાબ
ઉપશમ, ક્ષાચિક
૧ સમય, દેશોણા કોડપૂર્વ વર્ષ
સંજ્ઞાબહૃતા, નોસંજ્ઞાબહૃતા
૨,૭

(ગ) સંજ્યાના આધારે જવાબ લખો.

(૨૫)

(અ) કોઈપણ બે દ્વાર લખો.

(૫)

૧. કખાય દ્વાર – સામાચિક, છેદોપરસ્થાપનીયમાં સંજ્યાલનના ૪-૩-૨ કખાય હોય, પરિહાર વિશ્વુર્વ ચારિત્રમાં સંજ્યાલનના ૪, સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રમાં માત્ર સંજ્યાલન લોભ, યથાખ્યાત ચારિત્ર અકખાયી (ઉપશાંત કે ક્ષીણ) હોય.
૨. ક્ષોપ દ્વાર (૩૩ મો દ્વાર) – પ્રથમ ૪ સંચતિ લોકના અસંજ્યાતમા ભાગમાં હોય. યથાખ્યાત ચારિત્રી લોકના અસંજ્યાતમા ભાગમાં, ઘણા અસંજ્યાતમા ભાગમાં અથવા જર્વ લોકમાં હોય. કેવળ સમુદ્ધાત આશ્રી.
૩. અલ્પબહૃત્વ દ્વાર – સૌથી થોડા સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રવાળા, તેથી પરિહાર વિશ્વુર્વ ચારિત્રવાળા સંખ્યાત ગુણા, તેથી યથાખ્યાત ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણા, તેથી છેદોપરસ્થાપનીય ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણા, તેથી સામાચિક ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણા.

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. પરિહારવિશ્વુર્વ ચારિત્રમાં કલ્પ કેટલા? કયા કયા? તેનો લિંગ દ્વાર લખો.
૨. ૩. સ્થિત, ર્થવિર, જિનકલ્પ. દ્રવ્ય અને ભાવથી ર્થવલિંગી હોય છે.
૩. યથાખ્યાત ચારિત્રમાં ઘણા ભવ આશ્રી ઉપશમ શ્રેણી ઉત્કૃષ્ટ કેટલીવાર આવે? શા માટે?
૪. ૫. વાર. ઉત્કૃષ્ટ ૩ ભવ હોવાને કારણે એક ભવમાં બે વાર (ઉપશમ શ્રેણી આશ્રી), અન્ય ભવમાં બે વાર (ઉપશમ શ્રેણી આશ્રી) અને અન્ય ગ્રીજા ભવમાં ૧ વાર (ક્ષાપક શ્રેણી આશ્રી) એમ ઘણા ભવ આશ્રી ૫ વાર.
૩. સામાચિક ચારિત્રવાળો કેટલી પદવી પામે? તેમની ગતિ અને સ્થિતિ લખો.
૪. ઈંદ્ર, સામાનિક, ગ્રાયચિંશક, લોકપાલ, અહ્મેન્દ્ર આ પાંચમાંથી કોઈપણ એક પદવી પામે. ગતિ–જધન્ય સૌધર્મ કલ્પ, ઉત્કૃષ્ટ ૫ અનુતાર વિમાન, સ્થિતિ–જધન્ય ૨ પલ્ય, ઉત્કૃષ્ટ ૩૩ સાગાર.
૫. છેદોપરસ્થાપનીય ચારિત્રમાં શ્રુતજ્ઞાન આશ્રી અભ્યાસ કેટલો? તેમનો બંધ અને વેદે દ્વાર લખો.
૬. જધન્ય અષ્ટ પ્રવચન ઉત્કૃષ્ટ ૧૪ પૂર્વ પૂર્ણ. બંધ દ્વાર – ૭/૮ કર્મનો બંધ કરે. વેદે દ્વાર – ૮ કર્મ વેદે.
૭. સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રમાં પરિણામ કેટલા? કયા? કયા? તે પરિણામની સ્થિતિ લખો.
૮. બે, હિયમાન અને વર્ધમાન. બંનેની સ્થિતિ જધન્ય ૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુહૂર્ત.

(દી) માંઝ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.

(૯)

૧. યથાખ્યાત ચારિત્રમાં લેશ્યા કેટલી? કઈ કઈ?
૨. સામાચિક ચારિત્રનો તીર્થ દ્વાર લખો.
૩. સૂક્ષ્મ સંપરાયવાળો કેટલા કર્મ બાંધે? કયા?
૪. પરિહારવિશ્વુર્વ ચારિત્રનો ક્ષોપ દ્વાર લખો. (૧૧ મો) ૫ ભરત અને ૫ ઈરવતમાં ૪ હોય. સંહરણ ન થાય.
૫. છેદોપરસ્થાપનીયમાં વેદ કેટલા? કયા? કયા?
૬. અકખાયી કેટલા ભવ કરે?

જવાબ
૧ શુક્લ લેશ્યા અથવા અલેશી.
તીર્થ અને અતીર્થ બંનેમાં હોય.
૭, મોહનીય અને આયુષ્ય વર્જને.
૩ વેદ અથવા અવેદી.
જધન્ય ૧ ઉત્કૃષ્ટ ૩ અથવા તે ૪ ભવે.

(દી) ખાલી જ્યા પૂરો.

(૪)

૧. છેદોપરસ્થાપનીય ચારિત્ર મૂળ ગુણ અને હોય.

૭. પ્રતિસેવી, અપ્રતિસેવી.

૨. સામાચિક ચારિત્રણી એક જીવ અપેક્ષા જગન્ય અને ઉદ્દૃષ્ટ રિચ્યતિ હોય.

૮. ૧ સમય, દેશે ઉણા કોડપૂર્ત.

૩. પરિહારવિશુદ્ધ ચારિત્રવાળા પોતાનું રથાન છોડીને અને માં જાય.

૯. છેદોપસ્થાપનીય, અસંયામ.

૪. જૂદ્ધમ સંપરાય ચારિત્રનું ઘણા જીવ અપેક્ષા અંતર જગન્ય..... અને ઉદ્દૃષ્ટ..... હોય.

૧૦. ૧ સમય, જ માસ.

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. બ્રાહ્મણના કોઈપણ ત્રણ લક્ષણ લખો. (૩)

૨. પાના નં. ૭૦/૭૧.

૩. વિજ્યધોષ કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? તેમનો પરિચય શું? તેમને જ્ઞાન કેટલું હતું? (૨x૭)

૪. વારણસી. જ્યધોષ મુનિના ભાઈ હતા. સંસ્કૃતના પ્રકાંડ પંડિત, વેદ અને વેદાંતના જાણકાર હતા.

૫. જ્યધોષ વિજ્યધોષને દીક્ષા લેવાનું શા માટે કહ્યું?

૬. બયાનક ઘોર સંસાર સાગરમાં બોગો બોગવવાથી કર્મનો બંધ થાય છે. બોગોનું સેવન ન કરનાર કર્મથી નિર્ણેપ થઈ જાય છે. બોગી સંસારમાં બ્રમણ કરે છે અને અબોગી મુક્ત થાય છે માટે.

૭. વિજ્યધોષ જ્યધોષને કર્તા અને જ્ઞાતા શા માટે કહ્યા?

૮. જે યજ્ઞમાં કર્મની આહૃતિ દેવાય છે તેવા ભાવયજ્ઞાના કર્તા આપ છો.

જેના દ્વારા આત્મશુદ્ધિનું જ્ઞાન થાય તેવી સાચી વેદવિદ્યાના જ્ઞાતા આપ છો.

૯. વિજ્યધોષ રસ્યક્ત બોજન કોને આપવાના મતમાં હતા?

૧૦. બ્રાહ્મણ હોય, વેદના જાણકાર હોય, યજ્ઞ કરનાર હોય, જ્યોતિષી આદિ અંગના જાણકાર હોય, ધર્મશાસ્ત્રમાં પાર્શ્વગત હોય, જે પોતનો તથા જીજનો ઉદ્ઘાર કરવામાં સમર્થ હોય.

૧૧. વિજ્યધોષ બિક્ષા આપવાની ના પાડવા પર જ્યધોષ મુનિએ શું કર્યું?

૧૨. જ્યધોષ મુનિ જરાપણ ગુરુસે ન થયા અને પ્રસ્તુત પણ ન થયા પરંતુ સમભાવમાં રહ્યા. ત્યારપણી મુનિએ અખ્ય, જીત કે જીવનનિર્વાહ માટે નહિ પરંતુ બ્રાહ્મણને મિથ્યા જ્ઞાન, મિથ્યા દર્શનથી મુક્ત કરવવા ઉપદેશ આપ્યો.

૧૩. શું કરવાથી શ્રમણ કે તપસ્વી બની જવાતું નથી?

૧૪. માત્ર માશું મુંડાવાથી કોઈ શ્રમણ થઈ જતું નથી. વક્ષણના ઝાડની છાલના કપડા પહેરવાથી કોઈ તપસ્વી નની જતું નથી.

અથવા

પ્ર.૩ બજીતામરના આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૧૨)

૧. બુદ્ધયા પાના નં. ૭૩ ગાથા ૩

૨. નાત્યદભૂતં પાના નં. ૭૭ ગાથા ૧૦

૩. સોડહ પાના નં. ૭૪ ગાથા ૫

(આ) નીચેના વાક્યો કઈ ગાથાના છે તે ગાથા લખો. (અર્થ નાણી)

(૩)

૪. ત્રણ લોડને વિષે એક માત્ર આભૂષણદ્વારા પાના નં. ૭૮ ગાથા ૧૨

૫. ત્રણ જગતના જીવોના પાપોને છણી નાંખે છે. પાના નં. ૭૯ ગાથા ૮

(૧૦)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોનું માગદી લખીને કયા પાઠમાં આવે છે? તે લખો.

(૪)

માગદી	પાઠ
૧. નિવર્તું છું	તેરમણં એક થી છ પ્રત, આઠમું-નવમું પ્રત,
૨. રંગેંચણા-ગુચ્છાથી	પાયપુચ્છણેણં બારમું પ્રત
૩. તાપ લાગે	ઉણું સંથારો
૪. કોઈ	કેઈ પ મું શ્રમણસૂર

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. અતિચાર અને અણાચાર એટલે શું?
૨. અતિચાર – પ્રતબંગ માટે તૈયાર થવું/અંશે પ્રત તૂટે તેવા દોષોનું સેવન કરવું. અણાચાર – પ્રતની મર્યાદા તોડીને સર્વથા પ્રત બંગ કરવો.
૩. છટા પ્રતમાં દિશાની મર્યાદના જાવજીવના પર્ચાકખાણ કરવામાં આવે છે. દશમા પ્રતમાં એક દિવસ અને એક રાત્રિ માટે દિશા અને ભોગ – ઉપભોગની મર્યાદા કરવામાં આવે છે.
૪. ઉપભોગ અને પરિભોગ એટલે શું?
૫. ઉપભોગ – જે પદાર્થ ફક્ત એક જ વખત વાપરી શકાય. દા.ત. અનાજ, પાણી વગેપરિભોગ – જે વારંવાર વાપરી શકાય તેવા પદાર્થ. દા.ત. વશ્ર, આભૂષણ, શાય્યા વગેરે.

(૩૫)

પ્ર.૨ (ક) પુચ્છિંસ્સુણં સૂસના આધારે જવાબ લખો.

(૩૦)

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૨૦)

૧. સે વીરિએણં પાના નં. ૮૪ ગાથા ૮
૩. ગિરીવરે પાના નં. ૮૭ ગાથા ૧૫
૫. થણિયં ચ પાના નં. ૮૯ ગાથા ૧૮

૨. કહં ચ પાના નં. ૮૧ ગાથા ૨
૪. સે વારિયા પાના નં. ૮૨ ગાથા ૨૮

(આ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

(૪)

૧. મજાંભિ – મદ્યભાગમાં ૨. અણુતરે – પ્રધાન
૫. માહુ – કહ્યો છે ૬. ધીરે – ધીરજ્વાળા

૩. જોઓદાએ – ઈક્ષુરસ
૭. સમિયં – સમ્યકુ

૪. ધુણઈ – ક્ષય કર્યા છે
૮. હેઠં – અંદર-હેઠળ

(દ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. ભગવાન કર્યું ધ્યાન ધરતા હતા તે લખી તે શબ્દ જે ગાથામાં આવતો હોય તે ગાથા લખો.
૪. શુક્લ ધ્યાન. પાના નં. ૮૭ ગાથા ૧૯ માત્ર ગાથા લખવાની છે. અર્થ-ભાવાર્થ નહિ.

(૨)

જવાબ (૧×૪)

૨. ભગવાન કોના જેવા તેજ્જ્વતી હતા? બળમાં કેવા હતા?
૩. લાંબા પર્વતોમાં શું શ્રેષ્ઠ છે? દેવો કયા ર્થાનમાં જઈને કીડા કરે છે?
૪. મેઢપર્વત શા માટે દુર્ગામ છે? તેમાં કેટલા કાંડ છે?
૫. ભગવાનના ચક્ષુ ડ્યાં સ્થિર હતા? ભગવાન શેમાં સ્થિત હતા?

શકેન્દ્ર/પ્રતિપૂર્ણ બળવાન**નિધધ/નંદનવન****મેખલા આદિ ઉપપર્વતોને કારણે/૩****મોક્ષમાર્ગ પર/આત્મસ્વરૂપમાં****(ખ) કાયસ્થિતિના આધારે જવાબ લખો.**

(૩૦)

- (અ) કોઠો બનાવીને નીચેના બોલની જધન્ય અને ઉદ્દૃષ્ટ કાયસ્થિતિ લખો.
- %.

(૧૦)

બોલનું નામ	જધન્ય સ્થિતિ	ઉદ્દૃષ્ટ સ્થિતિ
૧. વિભંગઝાન	૧ સમય	૩૩ સાગર ને દેશે ઊણું પૂર્વભોડ અધિક

ર. ભાષડ	૧ સમય	અંતર્મુહૂર્ત
૩. અકખારી સાદિ સાંત	- ૧ સમય	સાદિ અનંત, સાદિ સાંત અંતર્મુહૂર્ત
૪. અણાછારી છબ્બસ્થ	૧ સમય	૩ સમય
૫. વનસ્પતિકાય અપર્યામા	અંતર્મુહૂર્ત	અંતર્મુહૂર્ત
૬. લોબકખાય	૧ સમય	અંતર્મુહૂર્ત
૭. અનિન્દ્રિય	-	સાદિ અનંત
૮. વેદક સમકિત	૧ સમય	જ્જ સાગર અધિક
૯. સંસાર અપરિતા	-	અનાદિ અનંત, અનાદિ સાંત
૧૦. સમુચ્ચય બાદર પર્યામા	અંતર્મુહૂર્ત	પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૫)

૧. કાયસ્થિતિ અને વનસ્પતિકાળ એટલે શું? કોણી ભવસ્થિતિ અને કાયસ્થિતિ એક જ છે? શા માટે? (૫)

૨. કાયસ્થિતિ – પૃથ્વીકાય આદિ એક કાયનો જીવ તે જ કાયમાં વારંવાર જન્મ-મરણ કરતો રહે અને બીજુ કાયમાં ન ઉપજે ત્યાં સુધીની સ્થિતિ. વનસ્પતિકાળ – દ્રવ્યથી અનંત ઉત્સર્પણી-અવસર્પણી, ક્ષેત્રથી-અનંતા લોક, કાળથી અનંતોકાળ, ભાવથી અસંખ્યાત પુદ્ગલ પરાવર્તન. તે આવલિકાના અસંખ્યાતમા ભાગમાં જેટલા અસંખ્યાતા સમય જાય તેટલા પુદ્ગલ પરાવર્તન.

૩. દેવ અને નારકીના જીવોની કારણ કે એકવાર દેવ અને નારકીમાંથી નીકળેલ જીવ અનંતર એટલે કે આગલા જ ભવમાં ફરી દેવ અને નારકીમાં ઉત્પણ થતો નથી.

૪. કાયયોગની જ્યદ્યન્ય સ્થિતિ કેટલી છે? શા માટે? (૨×૫)

૫. અંતર્મુહૂર્ત. કોઈપણ જીવ કાળ કરીને જાય એટલે વાટે વહેતામાં કાર્મણ કાયયોગી થઈ જાય છે તેથી.

૬. ઉત્કૃષ્ટ બાદરકાળ જેણી સ્થિતિ હોય તેવા બોલ કેટલા છે? કયા કયા?

૭. સમુચ્ચય બાદર, બાદર વનસ્પતિ, આહારક છબ્બસ્થ, બાદર.

૮. ક્યાં જીવોની લેશ્યા નિયમા બદલાય? લેશ્યાની જ્યદ્યન્ય સ્થિતિ કેટલી? શા માટે? અંતર્મુહૂર્તના બેદ કેટલા?

૯. મનુષ્ય અને તિર્યક્યમાં. અંતર્મુહૂર્ત કારણ કે નિયમા દરેક અંતર્મુહૂર્તો લેશ્યા બદલાય છે. અસંખ્યાતા.

૧૦. સંયતાસંયતની જ્યદ્યન્ય સ્થિતિ અંતર્મુહૂર્તની અને સંયતની જ્યદ્યન્ય સ્થિતિ એક સમયની શા માટે?

૧૧. સંયતાસંયતને પ્રતો જે કરણ, ૩ યોગ વગેરે અનેક ભાંગાથી અંગીકાર કરવામાં અંતર્મુહૂર્તનો સમય લાગી જાય છે માટે. સંયતિને ભાવરૂપે છે માટે તેની પ્રામિનો ઉપયોગ એક સમયનો પણ હોય શકે છે અથવા એક સમયમાં કાળ કરે તો પરિણામની અપેક્ષાએ સ્થિતિ ૧ સમયની છે.

૧૨. સાદિ સાંત અને સાદિ અનંતવાળા અકખારી જીવ કયા? તેમાં સાદિ સાંતની સ્થિતિ કેટલી?

૧૩. સાદિ સાંત અકખારી ઉપશમ શ્રેણીવાળા, સાદિ અનંત અકખારી ક્ષાપક શ્રેણીવાળા. સાદિ સાંતની સ્થિતિ જ્યદ્યન્ય ૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુહૂર્ત.

(દ) જોડા જોડો. (૫)

(અ)

૧. પર્યામા પોપટ
૨. પુરુષ વેદ
૩. સમુચ્ચય નિગોદ
૪. બેન્દિન્દ્રિય
૫. આહારક છબ્બસ્થ

(બ)

૧. અસંખ્યાતો કાળ
૨. અનંતકાળ
૩. અંતર્મુહૂર્ત
૪. પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક
૫. સંખ્યાતો કાળ

જવાબ

૩. અંતર્મુહૂર્ત
૪. પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક
૨. અનંતકાળ
૫. સંખ્યાતો કાળ
૧. અસંખ્યાતો કાળ

(ગ) બાર તપના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. અવકાલિક અણસણાના કેટલા બેદ? કયા કયા?
૨. મણ. પાદોપગમન પ્રત્યાખ્યાન, ભક્ત પ્રત્યાખ્યાન, ઈંગ્રિત મરણ.
૩. પ્રાયશ્રિતના કેટલા બેદ? તેમાંથી પહેલા મણ બેદ લખો.
૪. ૧૦/૫૦. ૧) ગુરુ આદિ સમજ્ઞ પાપની આલોચના કરે. ૨) પાપ અથવા અશુભયોગથી પાછા ફરી મિચ્છામિ દુક્કડ કહી પ્રતિકભણ કરે. ૩) આલોચના અને પ્રતિકભણ બંને કરે.
૫. વૈયાવર્ચય એટલે શું? ધર્મકથાના બેદના માત્ર નામ લખો.
૬. આહાર, પાણી, ઔષધ આદિથી સેવા કરવી તે વૈયાવર્ચય. ધર્મકથાના બેદના નામ – આક્ષેપણી, વિક્ષેપણી, સંવેગણી, નિર્વેદણી.
૭. દ્રવ્ય કાયોત્સર્ગના બેદ લખો.
૮. શરીરના મમતવનો ત્યાગ કરે, સંપ્રદાયના મમતવનો ત્યાગ કરે, વર્ઝ-પાત્ર આદિ ઉપકરણનું મમતવ ત્યાગે, આહાર-પાણી આદિ પદાર્થોનું મમતવ ત્યાગે.
૯. છ પ્રકાર. રસનેન્દ્રિય જીતાય, કામ જીતાય, નિરોગી થવાય.
૧૦. લોકાપચાર વિનયનો ગ્રીજે – ચોથો બેદ લખો.
૧૧. ૩) ગુરુ આદિ પાસે વિદ્યા પ્રામ કરવા અથવા જેણી પાસેથી વિદ્યા લીધી છે તેની સેવા કરે. ૪) ઉપકાર ચાદ કરીને ગુરુજનોની ફૃતજ્ઞતાપૂર્વક સેવા કરે.

(આ) નીચેના કાર્યો કયા તપના છે?

(3)

જવાબ		જવાબ
૧. સૂસ અને અર્થનું ચિંતન કરું	રૂપાધ્યાય	૨. પલાંઠી વાળીને બેસવું
૩. શ્રોત્રેન્દ્રિયમાં રાગ-દ્રેષ્ણ ન કર્યો	પ્રતિસંલીનતા	૪. થૂંકવું નહિ
૫. સાદો આહાર લેવો	વૃત્તિસંસ્કેપ	૬. છલકા પ્રકારના ચણાનો આહાર કરે રસપરિત્યાગ

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કેશી સ્વામી અને ગૌતમ સ્વામીની ચર્ચા સાંભળવા કોણ કોણ આત્મં હતું? (3)
૨. અનેક મતાવલંબી પરિવાજ્રકો, કૃતૂહુલી લોકો, મૃગ જેવા અનેક અજ્ઞાનીઓ, હજરો ગૃહસ્થો, જ્યોતિષી અને વૈમાનિક દેવ, દાનવ (ભવનપતિ, ગંધર્વ), ચક્ષા-રાક્ષસ-કિશોર આદિ વાણિયંતર દેવો.
૩. મન રૂપી ઘોડાને કેવી રીતે વશ કરવાનો છે? (૨x૫)
૪. શ્રુતજ્ઞાન રૂપી લગામથી ચમયકુ પ્રકારે વાંચના, પૃચ્છના, પરિચૃણા, ધર્મકથા, અનુપ્રેક્ષા રૂપ ધર્મશિક્ષાથી જાંધીને વશમાં કરવાનો છે.
૫. ગૌતમ સ્વામી કયા ઉદ્યાનમાં કોણી પાસે ગયા? તેમણે ગૌતમ સ્વામીને બેસવાં માટે કેવું આસન આપ્યું? (૨)
૬. તિંદુક નામના ઉદ્યાનમાં કેશીકુમાર શ્રમણ પાસે ગયા. પ્રાચ્ય અને નિર્દોષ પરાળ – શાલી, ત્રીહિક, કોદ્રવ, રાળ આ ચાર અને પાંચમું ડાબના તૃણનું આસન આપ્યું.
૭. પહેલા તીર્થકરણા શાસનના સાધુઓ સરળ (ગંગુ) અને મંદ (જદ) અને છેલ્લા તીર્થકરણા શાસનના સાધુઓ વક અને જરૂર હોય છે?
૮. ગૌતમ સ્વામીને કેટલું જ્ઞાન હતું? તેઓ કઈ નગરીના કયા ઉદ્યાનમાં ઉત્તર્યા?
૯. આચારાંગ સૂશ્ચથી ૧૧ અંગસૂશ્ચના જાણકાર, ૧૨ મા દશ્વિવાદ સૂશ્ચના જ્ઞાતા, તત્વજ્ઞાની હતા. શ્રાવસ્તી નગરીના કોષ્ટક નામના ઉદ્યાનમાં.
૧૦. શાપુ કેટલા છે? તેમાંથી આપણો શાપુ કોણ છે? પ્રતિસંલીનતા દ્વારા શું કરવાનું છે?

જ. ૧૦. વશ ન કરેલો આપણો આત્મા. ઈન્ડ્રિયોળી અશુભ હિયાને રોકવાની છે.

૭. કૃપવચનને માનનારા તેમ જ જિનેંદ્ર ભગવાનનો માર્ગ કેવો છે?

૮. કૃપવચનને માનનારા જે પાસંડી લોકો છે તે સર્વે જીવો ધર્મ વિજ્ઞુદ્ધ આચરણ કરીને, ઉભાર્ગ ચાલીને દુર્ગતિમાં રહે છે તેમ જ જિનેંદ્ર ભગવાનનો માર્ગ સર્વમાર્ગ છે, તે માર્ગકિરણીઓનો છે, અનેકાંતથી પરિપૂર્ણ છે અને તે માર્ગ જનારા પૂર્ણતાને પ્રામ કરે છે.

અથવા

પ્ર.૩ બક્તામરણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૧૨)

૧. સંપૂર્ણ પાણા નં. ૧૩૦ ગાથા ૧૪

૨. કિં શર્વરીષુ પાણા નં. ૧૩૩ ગાથા ૧૮

૩. મન્યે વરં પાણા નં. ૧૩૪ ગાથા ૨૧

(આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૩)

૧. ચંદ્રના મંડળને કેવું કીધું છે?

૨. કલંકથી મલિન થયેલું તથા જીર્ણ થયેલા પાંડડાની જેમ હિક્કું પડી ગયેલું.

૩. ભગવાનને વિદિતયોગ અને અનંગકેતુ શા માટે કીધા છે?

૪. વિદિતયોગ – મોક્ષમાર્ગના સંપૂર્ણ ઝાતા અને અનંગકેતુ – વિકારનો નાશ કરવામાં કેતુ ગ્રહ સમાન.

૫. પૂર્વ દિશા કોને જન્મ આપે છે?

૬. પ્રકાશમાન કિરણના સમૂહથી યુક્ત એવા સૂર્યને જન્મ આપે છે.

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખીને ક્યા પાઠમાં આવે છે? તે લખો.

(૫)

અર્થ	પાઠ
૧. નિસીહિ	અશુભ પાપકિયાને રોકીને
૨. ફલગ	પાટિયું – પાટ આદિ
૩. છીએ	છીંક ખાવાથી
૪. ન પરિદ્રિવિયં	પરઠેલ ન હોય તો
૫. ગરિછય	ગર્છ કરીને

(ખ) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો.

(૩)

૧. બંને કાળ – ઉભાકાલં	૨. સ્પર્શના કરું છું – ક્ષાસેમિ	૩. આરોધ્ય – આરુઝા
-----------------------	---------------------------------	-------------------

(ગ) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૨)

જવાબ	જવાબ
૧. રતનની જીવાયોનિ	૭ લાખ
૩. વૈક્ષિય શરીરસંબંધી અભ્રઘાચર્ય	૯

(ધ) મોટા માંગલિકના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

જવાબ
૧. અનાદિકાળથી જીવ કેવી વેદના બોગવે છે?
૨. ગુરુના ચરણકમળમાં શું સમર્પિત કરવાનું છે?
૩. ધમ્મં ધરીએ.

(૭૦)

પ્ર.૨ (ક) પ્રાસ્તાવિક ગાથાઓ તથા ઉત્તરાધ્યયન સૂચના આધારે જવાબ લખો.

(૪૦)

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૧૮)

૧. ધમ્મારામે પાના નં. ૧૪૮ ગાથા ૪	૨. ચરે પચાઈ પાના નં. ૧૯૩ ગાથા ૭
૩. મુહું પાના નં. ૧૭૫ ગાથા ૧૧	૪. અપુલ્વ પાના નં. ૧૫૧ ગાથા ૮
૫. નગરી પાના નં. ૧૫૮ ગાથા ૨૫	૬. તેણે જણા પાના નં. ૧૯૨ ગાથા ૩

(આ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

(૪)

૧. પાડતિ – પાડે છે	૨. જિએ – જીતવાથી	૩. કંઝે – આકાંક્ષા કરે	૪. સિઠિલે – શિથિલ થતા
૫. સમયા – સમભાવે	૬. યાવી – વચ્ચે રહેતા થકા	૭. એવં – એ પ્રમાણે	૮. ભણિયા – કણા છે

(ઇ) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો.

(૪)

૧. સંગથી – સંગેણ	૨. પાલન કરે છે. – કર્યાંતિ	૩. ફસાયેલા – પચાઈએ	૪. એડાંતે – એગાંત
------------------	----------------------------	--------------------	-------------------

(ઇ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૪)

૧. પ્રભચારીને કોણ નમસ્કાર કરે છે? મોક્ષમાર્ગ કોણ સમાન છે? અપરાજિત કોણ છે?

૨. દેવો તથા નેરેણ્ડ્રો. મસ્તકના મુગટમણિ સમાન. વિશ્વુદ્ધ પ્રભચારી.

૩. ૭ થી ૧૦ તીર્થકર નામ કર્મ બાંધવાના કારણ લખો.

૪. ૭) તપસ્વીના ગુણકીર્તન કરવાથી ૮) ભણેલા જ્ઞાનમાં ઉપયોગ મુહૂવાથી ૯) સમકિત નિર્મળ પાળવાથી

૧૦) વિનય કરવાથી.

૩. ધનને અમૃત સમાન સમજું તેનો સંચય કરે છે તે બતાવતી ગાથા લખો.

૪. જે પાવકમેહિં ધાણ મણૂસા, સમાયયંતિ અર્મણી ગછાય।

પછાય તે પાસ-પચાઈએ નરે, વેરાણુભદ્રા નરયં ઉવેંતિ ॥

૪. સાધુ તોના પર મનથી પણ દ્રેષ ન કરે? કયા સાધુ શીધતાથી મોક્ષને પ્રામ કરે છે?
૫. સાધુને અનેક પ્રકારના શબ્દ આદિ વિષય, પ્રતિકૂળપથી પીડા આપે છે તેના પર મનથી પણ દ્રેષ ન કરે.
- પ્રમાદ રહિત અને સ્વચ્છંદ ત્યાગ કરવાથી સાધુ શીધતાથી મોક્ષને પ્રામ કરે છે.
૬. કોણ પરિમિત સંસારવાળા થાય છે? શેમાં અનુરક્ત રહેવાનું છે? જીનવચનનું પાલન કેવી રીતે કર્તૃતું?
૭. જે જીવો કર્મભણી રહિત તેમ જ રાગ-દ્રેષ આદિ કલેશ રહિત હોય તે. જીનવચનમાં. ભાવપૂર્વક.
૮. ગર્ભમાં આવી જન્મ - મરણ કરે છે તે બતાવતી ગાથા લખો.
૯. ઉમ્મુચ પાસં ઈંદ્ર મચિયાએહિ, આરંભજીવી ઉભયાણપસ્સી ।
કામેસુ ગિદ્ધા ઇશ્યયં કરંતિ, સંસિદ્ધમાણા પુણારિંતિ ગજબં ॥
૧૦. જીવદ્યા કેવી છે?
૧૧. કરોડો પ્રકારે જીવોનું કલ્યાણ કરવાવાળી, નરક-તિર્યચ આદિ દુર્ગાતિને અને સંસારના દુઃખોને દૂર કરનારી સંસારરૂપી સમુદ્રથી તારનારી.
- (ખ) છ લેશ્યાના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
- (અ) મને ઓળખો હું કોણ?
૧. વિનયવંત - તેજો લેશ્યા ૨. રસનો લોલુપી - નીલ લેશ્યા ૩. પાપ કરવામાં સાછસિડ - કૃષ્ણ લેશ્યા
૪. થોડા બોલો - પંચ લેશ્યા ૫. અલ્પ રાગવાળો - શુક્લ લેશ્યા ૬. મિથ્યા વચન જોલનાર - કાપોત લેશ્યા
- (આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)
૧. લેશ્યા એટલે શું? કયા સૂર્યનો અધિકાર છે? તે અંગ છે કે ઉપાંગ?
૨. કષાય અને યોગની પ્રવૃત્તિથી ઉદ્ભવતા આત્માના શુભ-અશુભ પરિણામ. જેના દ્વારા આત્મા કર્મોથી લેપાય. ઉત્તારાધ્યયન સૂર્ય અધ્યયન ૩૪. એકપણ નહિ. મૂળ સૂર્ય છે.
૩. કાપોત લેશ્યાનો વર્ણ અને પંચ લેશ્યાનો સ્પર્શ લખો.
૪. કાપોત લેશ્યાનો વર્ણ - જેવા અળશીના ફૂલ, જેવી કોચલની પાંખ, જેવી પારેવાની ડોક કાંઈક ચાતી કાંઈ પીળો એ કરતા અનંતગુણો અધિક વર્ણ. પંચ લેશ્યાનો સ્પર્શ - જેવી બુર નામે વનસ્પતિ, જેવું માખણ, જેવા સરસવાળા ફૂલ, જેવું મખમલ એ કરતા અનંતગુણો અધિક પ્રશસ્ત લેશ્યાનો સ્પર્શ સુંવાળો જાણવો.
૫. દુર્ગાતિ અને સુગતિમાં કોણ જાય?
૬. કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત એ ગ્રણ અપ્રશસ્ત, અધર્મ લેશ્યા તેનાથી જીવ દુર્ગાતિએ જાય. તેજો, પંચ, શુક્લ એ ગ્રણ પ્રશસ્ત, ધર્મ લેશ્યા તેનાથી જીવ સુગતિએ જાય.
૭. અયોગી ગુણરૂપાનની અને બારમા દેવલોકના દેવમાં રહેતી લેશ્યાની રીતની વિધિ લખો.
૮. અયોગી ગુણરૂપાને લેશ્યા નથી. બારમા દેવલોકના દેવની જધન્ય - ૨૧ સાગર ઉત્કૃષ્ટ - ૨૨ સાગર.
૯. કૃષ્ણ લેશ્યાની ગંધ અને તેજો લેશ્યાનો રસ લખો.
૧૦. કૃષ્ણ લેશ્યાની ગંધ - જેવી ગાયના મડાની, ફૂતરાના મડાની, સર્પના મડાની એથી અનંતગુણી અધિક તેજો લેશ્યાનો રસ - જેવા પાકા આંબાનો રસ, જેવો પાકા કોઠાનો રસ, એથી અનંતગુણો અધિક કાંઈક ખાટો કાંઈક મીઠો.
- (દ) નીચેના જીવોને કેટલી લેશ્યા હોય? માત્ર સંખ્યા લખો. (૨)
૧. શિલાનો જીવ - ૨/૪ ૨. ખિસકોલી - ૬ ૩. કારેલા - ૩ ૪. હેમવયના મનુષ્ય - ૪
- (એ) અષ્ટ પ્રવચન માતાના આધારે જવાબ લખો. (૧૫)
- (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૩)
૧. રસ્તે ચાલતા કેટલા અને કયા વિષયોમાં ધ્યાન નથી દેવાનું?
૨. પ. શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ.
૩. સંસ્તારકનું માપ શું? પડિલેછણ ક્યારે કરવાનું હોય? પાત્રા કયા હોય? (૨x૫)
૪. ૨ || હાથ. પહેલા પ્રછરના પહેલા ચોથા ભાગે, ચોથા પ્રછરના છેલ્લા ચોથા ભાગે. કાષ, તુંબી કે માટીના.

૩. એષણા કેટલા પ્રકારની છે? કઈ કઈ? માત્ર નામ લખો.
૪. ગ્રણ. ગવૈધણૈધણા, ગ્રહણૈધણા, પરિભોગૈધણા.
૫. ક્ષેત્રથી ક્યાં ન પરઠે? કેવી રીતે પરઠે? પરઠીને આવ્યા પછી શું કરે? પરઠતા પહેલા કોની આજ્ઞા લે?
૬. વસ્તીને દુર્ગાથાય ત્યાં કે જહેર રસ્તા પર ન પરઠે. દીર્ઘિયાવહિયાનો કાઉર્સાળ્ય. શેકેન્ડ મહારાજની.
૭. કાયગુમિના દ્રવ્ય અને કાળથી, મન ગુમિના ક્ષેત્રથી, વચન ગુમિના ભાવથી બેદ લખો.
૮. દ્રવ્યથી શરીરની શુશ્રૂષા ન કરે અને કાળથી જવજીવ સુધી. ક્ષેત્રથી આખા લોકમાં. ભાવથી સાવદ્ય વચન ન બોલો.
૯. શેનું આતંબન લેવાનું છે? તે કઈ સમિતિનો બેદ છે? કયો માર્ગ છોડીને કયા માર્ગ જવાનું છે?
૧૦. જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રણ, દીર્ઘિયા સમિતિનો. કુમાર્ગ છોડીને સુમાર્ગ.

(આ) મને ઓળખો હું કોણો બેદ છું?

(૨)

	જવાબ
૧. રસ્તે ચાલતા ન બોલો.	બાધા સમિતિ
૨. સાવદ્યયોગાનું સેવન ન કરે.	કાય ગુમિ
૩. ભાવતી વસ્તુ વધુ ન બોગવે.	એષણા સમિતિ
૪. વસ્તુ જેમ તેમ ન રાખે.	આદાન બંડમતા નિઝ્ખેવણિયા સમિતિ

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કેશીકુમાર શ્રમણ કેવા હતા? (૩)
૨. દેવોથી પણ વધારે સ્વરૂપવાન, સમ્યજ્ઞાન–દર્શન–ચારિત્રણ ધારક, ૪ કધાયને જીતવાવાળા, ૫ સમિતિ, ૩ ગુમિ યુક્તા, ધોર પરિધિને જીતવાવાળા, કઠોર તપસ્વી.
૩. ચિત કોણ હતા? તે કેવા હતા? તેમણે કેશીકુમાર શ્રમણ પાસે શું લીધું? (૨×૭)
૪. મિત્ર જેવો સારથી. અનુષ્ઠાનિક સંપર્ક, રાજાના ધણા રાજ કાર્યમાં, ગુમ કાર્યમાં, નિર્ણય લેવાના કામો વગેરેમાં તેમની સલાહ લેવામાં આવતી હતી. ૧૨ પ્રત ધારણ કર્યા.
૫. શ્વેતવિડા નગરી કયા દેશમાં આવી હતી? તે દેશનું વર્ણન કરો. ત્યાંના રાજ કોણ હતા?
૬. કેકયાર્ધ દેશમાં. વૈભવશાળી મહેલોથી યુક્તા, કોઈપણ પ્રકારના ભય રહિત, સમૃદ્ધ, ધન–ધાન્યથી ભરપૂર, દરેક ગતુમાં ફળ–ફૂલથી યુક્તા, રમણીય, નંદનવન સમાન મનને પ્રસંગ કરવાવાળો અને ખૂબ મનોહર હતો. પરદેશી.
૭. જીવ કેવી ગતિવાળો છે? શાબ્દો કેવા છે? જીવમાં વજન કેમ નથી? હવાને જોઈ શકાય?
૮. અપ્રતિહિત, ૪૬, અગ્રાનુલઘૃતવના ગુણને કારણે. ના.
૯. મનુષ્યલોકની દુર્ગાધ કેટલા યોજન ઉછળે છે? દેવ શેમાં લીન અને શેમાં મૂર્ચિષ્ટ થાય છે?
૧૦. ૪૦૦–૫૦૦ યોજન. દેવ દેવલોકના નાટક વગેરે બોગમાં લીન અને દેવલોકના દિવ્ય કામભોગમાં મૂર્ચિષ્ટ થાય છે.
૧૧. ગાથાપતિ અને અધિકારી પરિષદ એટલે શું?
૧૨. ગાથાપતિ પરિષદમાં – અપરાધીને વૃક્ષ સાથે બાંધીને સળગાવી દેવામાં આવે છે.
૧૩. અધિકારી પરિષદમાં – અપરાધીને અતિ અમનોજ્ઞ ઓવી વાણીથી ઉપાલંબ આપવામાં આવે છે.
૧૪. છાંબદ્ધ કેટલી વસ્તુ જોઈ શકતા નથી? સૂર્યકાંતાએ પરદેશીને શું આપ્યું? શા માટે?
૧૫. ૧૦ વસ્તુ. લાડવામાં ઝેર કારણ કે પરદેશી સંવર્યુક્ત જીવન જીવતા હોય છે તેથી સૂર્યકાંતા રાણીની બોગ બોગવવાની ભાવનાઓ પૂર્ણ થતી અટકી જવાથી.

અથવા

પ્ર.૩ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૧૨)
૧. કો વિસમયોડત્ર પાણા નં. ૧૭૫ ગાથા ૨૭ ૨. છત્રત્રયં પાણા નં. ૧૭૮ ગાથા ૩૧
૩. ઉનિઝ તુંદું પાણા નં. ૧૮૧ ગાથા ૩૭
- (આ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૩)
૧. જ્ય હો શાદે જે ગાથામાં હોય તે ગાથા લખો. (૨)
૨. પાણા નં. ૧૭૮ ગાથા ૩૨ માત્ર ગાથા અર્થ નહિ. (૧)
૩. ભગવાનના શરીરની કાંતિ કોણા જેવી છે? વીજાતા ચામચો કોણા જેવા છે?
૪. સુવર્ણ જેવી. મોગરાના પુષ્પ જેવા શૈત.

(૧૫)

પ્ર.૧ (૬) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

જવાબ		જવાબ	
૧. પુંડરિયાણં	પુંડરિક કમળ સામાન	૨. જીવ જણી	જીવોને જણીને
૩. પક્ષતે	કછ્યા છે	૪. દુર્ઘટીને	ઉપર બેસીને
૫. વા	અથવા	૫. પાવયણં	પ્રવચન

(ગ) માત્ર સંખ્યા લખો.

જવાબ		જવાબ	
૧. આચાર પ્રકટ્ય	૨૮	૨. અશુભ લેશ્યા	૩
૩. વિરાધના	૩/૧૦	૪. પાપના પગથિયા	૪

(ધ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. ઔપપાત્રિક જીવો કયા હોય? તેઓ શેમાં ઉત્પણ થાય?
૨. દેવો અને નારકી. દેવો શર્યામાં અને નારકી કુંગીમાં.
૩. દુષ્પત્રિલેખન અને દુષ્પમાર્ગન એટલે શું?
૪. દુષ્પત્રિલેખન–આનસપૂર્વક, ઉત્તાવળથી, વિધિપૂર્વક ન જોતું. દુષ્પમાર્ગન–ઉત્તાવળમાં, વિધિ વિના, ઉપયોગાદીન દશામાં પૂંજું.
૫. પરલોક અને શ્રુતની આશાતના કેવી રીતે થાય?
૬. પરલોક – પુનર્જંભ ન માનવો, નરક આદિ ૪ ગતિને ન માનવા વગેરે. શ્રુતની આશાતના – આગમસૂનોને ન માને, મિથ્યા માને.
૭. ચૌવિહારમાં કયા આહારનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે?
૮. ૪ પ્રકારના આહારનો ત્યાગ – અખ, પાણી, મેવો અને મુખવાસ.
૯. સાધુને કુસાધુ શ્રદ્ધે તે મિથ્યાત્વ કેવી રીતે લાગે?
૧૦. જે પંચ મહાવ્રતના પાલક છે, પ સ્વમિત્ર અને ૩ ગુમિથી ચુક્ત છે તથા જેણી શ્રદ્ધા અને પ્રરૂપણા કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મની છે તેવા સાચા સાધુને કુસાધુ માનવા.

(૧૦)

પ્ર.૨ (ક) દશવૈકાલિક તથા ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.**(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.**

૧. બોર્યા પાના નં. ૨૦૧ ગાથા ૧૮
૨. કમ્માણં પાના નં. ૧૮૭ ગાથા ૭
૩. જ્યા પાના નં. ૨૦૮ ગાથા ૨૦
૪. આહર્ય પાના નં. ૧૮૮ ગાથા ૮
૫. તિરિં ચ પાના નં. ૧૮૮ ગાથા ૧૩
૬. તવો પાના નં. ૨૧૧ ગાથા ૨૭
૭. કં પાના નં. ૨૦૫ ગાથા ૭

(આ) નીચેના વાક્યો જે ગાથામાંથી લીધા હોય તે ગાથા લખો. અર્થ નહિ.

૧. સંયમમાં પરાજમ ફોર્વપણું ઘણું દુર્લભ છે.
૨. જીબુ – મરણ કરી રૂપર્શી લે છે.
૩. ત્યારે સાધુપણાને અંગીડાર કરે છે.
૪. ૮ પ્રકારની ભાષા બોલતા નથી.
૫. શીદી મોક્ષને પ્રામ થાય છે.
- પાના નં. ૧૮૮ ગાથા ૧૦
- પાના નં. ૧૮૫ ગાથા ૨
- પાના નં. ૨૦૮ ગાથા ૧૮
- પાના નં. ૨૦૪ ગાથા ૫
- પાના નં. ૨૧૨ ગાથા ૨૮

(૭૦)

(૪૦)

(૨૧)

(૧૦)

(દ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.

૧. ઠિચ્છા – રહીને ૨. આહુચ્ચા – કદાચિત્
 ૪. કડુંયં – કડવા ૫. ધૂણાઈ – નાશ કરે છે

(દ) નીચેના શબ્દોનું માગાધી લખો.

૧. તેવા પ્રકારના – તારિસિગર્સસ ૨. ભમવા છતા – આવદુ

(૬) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૩) ૩. સોહિં – શુદ્ધિને

૫. કલુસં – પાપને

(૨)

૩. પૂર્વભવે – પુત્રિં ૪. કરે – કાઢી

(૪)

જવાબ

૧. સાધુ શેમાં અનુરક્ત હોય છે? તેમણી મતિ કેવી હોય છે?

૨. કર્મરજનો નાશ કેવી રીતે કરે છે?

૩. શ્રવણ કરીને જીવ કર્યા ધર્મને અંગીકાર કરે છે?

૪. દેવલોકમાં દેવ કર્યાં સુધી રહે છે? ત્યાંથી સ્વાત્ને કર્યાં ઉત્પન્ન થાય છે? સેંકડો પૂર્વ વર્ષો સુધી/મનુષ્ય ચોનિ

(૮) દ્વારા અલ્પબહૃતવના આધારે જવાબ લખો.

(૩૦)

(અ) માત્ર અલ્પબહૃતવ લખો.

(૧૨)

૧. સુજાએના દેવ, હેમવયના મનુષ્ય, મધાના નારકી, સંમૂહીર્ભ મનુષ્ય, જળચર પુરુષ, જ્યોતિષ દેવ.

૭. સર્વથી થોડા હેમવયના મનુષ્ય, તેથી સુજાએના દેવ અસંખ્યાતગુણા, તેથી મધાના નારકી અસંખ્યાતગુણા, તેથી સંમૂહીર્ભ મનુષ્ય અસંખ્યાતગુણા, તેથી જળચર પુરુષ અસંખ્યાતગુણા, તેથી જ્યોતિષ દેવ સં.ગુણા.

૮. ઈશાન દેવ.ના દેવ, વાણિયંતર દેવી, પંચેન્દ્રિય અપર્યા.., બેઈ. પર્યા.., ર્થળચર નપું., સૂક્ષ્મ અપ્. અપર્યા.

૯. સર્વથી થોડા ઈશાન દેવલોકના દેવ, તેથી વાણિયંતર દેવી અસં.ગુણી, તેથી ર્થળચર નપું. સં.ગુણા, તેથી નેઈન્દ્રિય પર્યામ સં.ગુણા, તેથી પંચેન્દ્રિય અપર્યામ અસં.ગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ અપ્કાય અપર્યા. અસં. ગુણા.

૩. બાદર પૃથ્વીકાય અપર્યામ, બાદર તેઉકાય પર્યામ, સૂક્ષ્મ પૃથ્વીકાય પર્યામ, સૂક્ષ્મ નિગોં શરીર અપર્યામ ભવી જીવ, ચૌરેન્દ્રિય જીવ અપર્યામા.

૧૦. સર્વથી થોડા બાદર તેઉ પર્યા.., તેથી ચૌરે. જીવ અપર્યા. અસં.ગુણા, તેથી બાદર પૃથ્વી અપર્યા. અસં.

ગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ પૃથ્વી પર્યા. અસં.ગુણા, સૂક્ષ્મ નિગોં અપર્યા. અસં.ગુણા, તેથી ભવી જીવ અનંતગુણા

૪. અભવી જીવ, સમુચ્ચય બાદર જીવ, સૂક્ષ્મ વનસ્પતિ પર્યામ, અવિરતિ જીવ, સર્વ જીવ, સિદ્ધના જીવ.

૧૧. સર્વથી થોડા અભવી જીવ, તેથી સિદ્ધના જીવ અનંતગુણા, તેથી સમુચ્ચય બાદર જીવ અનંતગુણા, તેથી સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાય પર્યામ અસંખ્યાતગુણા, તેથી અવિરતિ જીવ વિશેખાધિક, તેથી સર્વ જીવ વિશેખાધિક.

(આ) નીચેના બોલનો બાસ્થિયો માત્ર સંખ્યામાં લખો. (કોઠો બનાવીને)

(૧૦)

૪.

બોલનું નામ	જીવના બેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
૧. દેવહુકુના જુગલિયા	૨	૨	૧૧	૭	૪
૨. ઊડતી માખી	૧	૧	૨	૪	૩
૩. ધૂમપ્રભાના નારકી	૨	૪	૧૧	૯	૨
૪. અવિરતિ જીવ	૧૪	૪	૧૩	૯	૭
૫. વિજયના દેવ	૨	૧	૧૧	૭	૧
૬. બેઈન્દ્રિય પર્યામા	૧	૧	૨	૩	૩
૭. બાદર જીવ	૧૨	૧૪	૧૫	૧૨	૭
૮. ભવનપતિ દેવ	૩	૪	૧૧	૯	૪
૯. સૂક્ષ્મ નિગોં અપર્યામા	૧	૧	૩	૩	૩
૧૦. સમ્યક્દુદ્ધિ પ્રતિપાતી	૧૪	૨	૧૩	૭	૭

(૯) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વિશેખાધિક એટલે શું?
૭. મૂળ સંખ્યા કરતા બમણાથી પણ ઓછા.
૨. ગર્ભજ મનુષ્યમાં કોણો સમાવેશ થાય છે?
૪. ગર્ભજ પુરુષ અને ગર્ભજ નપુંસક.
૩. પાંચમા અનુતાર વિમાનમાં કેટલા દેતો છે? શા માટે?
૭. સંખ્યાતા કારણ કે ૧ લાખ યોજનનું એટલે સંખ્યાતા યોજન વિસ્તારવાળું હોવાથી.
૪. અભવી જીવો કેટલામાં અનંતામાં છે? નિગોદ પર્યામાના શરીર કેટલા છે?
૭. ચોથા – જધન્ય યુક્તા અનંતા. અસંખ્યાતા.
૫. સ્કૂલમ વાઉકાય અપર્યામા અને સ્કૂલમ વાયુકાય પર્યામામાં વધારે કોણ અને ઓછું કોણ?
૭. સ્કૂલમ વાઉકાય અપર્યામા ઓછા અને સ્કૂલમ વાયુકાય પર્યામા વધારે.
૯. તિર્યચ પુરુષ વધારે કે તિર્યચ રહી વધારે? કેટલા?
૭. તિર્યચ રહી વધારે. ત્રણ ગણી ત્રણ.
૭. ઘનીકૃત લોક એટલે શું?
૭. ૧૪ રાજ્યાંક ઊંચો અને ૭ રાજુ પહોળા લોકને જો ચોરસ ઘન ડબ્બાના આકારનો બનાવવામાં આવે તો તે ૭ રાજુ લાંબો, ૭ રાજુ પહોળો અને ૭ રાજુ જડો બની જાય તેવો લોક.
૮. વાણવ્યાંતરના નગર કેટલા છે? કેટલા યોજના વિસ્તારવાળા છે?
૭. અસંખ્યાતા. સંખ્યાતા.

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. હરિકેશીબલ પૂર્વભવમાં કોણ હતા? તેમણે પૂર્વભવમાં કોણી પાસે દીક્ષા લીધી? દીક્ષા લીધા પછી શું કર્યું?
તેઓ ક્યાં ઉત્પદ્ધ થયા? (૩)
૭. સોમદાર પુરોહિત. શંખ મુનિ પાસે. જાતિ અને કુળનો સતત અહંકાર કરતો રહ્યો. જીવનના અંત સમય
સુધી આલોચના કરી નાહિ. સંયમ પાલનના બનો દેવ થયા.
૨. સાપની દશા જોઈને હરિકેશીએ શું વિચાર કર્યો? તેમને કયું જ્ઞાન થયું? તેમાં શું જોયું? (૨×૭)
૭. જીવ પોતાના સ્વભાવને કારણે જ દુઃખી થાય છે. હું પણ જો સ્વભાવ સુધારી લઇ તો બધા મારો સ્વીકાર
કરશે. હું પણ સૌનો પ્રિય થઈ જઈશ. જાતિસ્મરણ જ્ઞાન. પૂર્વભવમાં કરેલા રૂપમણને કારણે પોતે આ અવસ્થા
પામ્યા છે.
૩. હરિકેશી મુનિ દીક્ષા લઈને કઈ નગરીમાં કયા ઉદ્યાનમાં કયા વૃક્ષ નીચે કઈ તપસ્યા કરતા હતા?
૭. વારાણસી નગરી, તિંડુક વનમાં તિંડુક વૃક્ષ નીચે માસક્ષમણની તપસ્યા કરતા હતા.
૪. ઉતામ ક્ષોપ કયા નથી?
૭. જેણા જીવનમાં કોધ અને અભિમાન છે, હિસા અને અસત્ય છે, અદ્યાતાદાન અને પરિશ્રણ છે તે બ્રાહ્મણ
હોવા હતા પણ જાતિ અને વિદ્યાથી રહિત છે તે ઉતામ ક્ષોપ નથી.
૫. મુનિને મારનારની દશા યાક્ષે કેવી કરી?
૭. છાત્રોના માથા પીઠ તરફ નમી ગયા, છાથ પહોળા થઈ ગયા, ચેષ્ટા રહિત અને બેભાન થઈ ગયા, આંખો
ઉધાડી રહી ગઈકે ફાટી ગઈ, લોહીની ઉલ્લટી થવા લાગી, મોઢા ઉપર થઈ ગયા જીબ અને આંખો બહાર આવી
ગઈ.
૯. મનુષ્યની સુરક્ષા અને વ્યક્તિની ઊચતા – નીચતાનો આધાર શેનાથી છે?
૭. મનુષ્યની સુરક્ષા જ્ઞાન અને આચારથી છે. વ્યક્તિની ઊચતા – નીચતાનો આધાર જ્ઞાન – દર્શન – ચાન્દી

અને સંચાગ તપથી છે.

૭. શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કેવી રીતે કરવાનો છે?
૮. પૃથ્વી, પાણી, અશ્શિ, વાયુ, વનસ્પતિ અને ગ્રહ આ કુ પ્રકારના જીવોની હિંસા કરે નાહિં, જૂઠ બોલે નાહિં, ચોરી કરે નાહિં, પરિગ્રહ, સ્વા, માન, માયાના સ્વરૂપને જાણીને વિવેકથી છોડી સંચમભાં વિચરણ કરીને.
અથવા

પ્ર.૩ બક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી બાવાર્થ લખો.

(૧૨)

૧. ઈતિં પાના નં. ૨૨૮ ગાથા ૩૮
૨. વળતુરુંગ પાના નં. ૨૩૧ ગાથા ૪૨
૩. ઉદ્ભૂત પાના નં. ૨૩૨ ગાથા ૪૫

(આ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૩)

જવાબ

પ્રભુના નામના કીર્તનદૂપી જળથી

ઉદ્ય પામી રહેલા સૂર્યના કિરણોના અગ્રભાગ વડે
જે પુરુષના હૃદયમાં તમારા નામદૂપી નાગદમની રહેલી છે

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો અને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

અર્થ	પાઠ
૧. જ્તા બે	આપની સંયમયાત્રા જુખડુપ છે
૨. અનિયાણો	નિદાન રહિત છું
૩. ખમંતુ	ક્ષમા કરે

(૩)

(ખ) નીચેનામાં ત૨ દોષમાંથી ક્યો દોષ લાગે?

જવાબ	જવાબ
૧. ઠઢા મશકવી કરવી. વચનનો હાસ્ય દોષ	૨. મેલ ઉતારવો.
૩. અભિમાન કરવું.	૪. જિનાજ્ઞા સંબંધી શંડા કરવી.

(૨)

(ગ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. મૂળસૂરોમાં ધર્મકથા શેર્માં છે? આગમશૈલી શું છે? કાલિક કે ઉત્કાલિક? આગમની ભાષા કઈ છે? (૨×૪)
૭. ઉત્તરાધ્યયન સૂપ્ર. અધ્યયન. કાલિક. અર્ધમાગધી.
૨. પ્રતિપત્તિ અને દશા એટલે શું? તે ક્યા આગમમાં છે?
૭. પ્રતિપત્તિ – અપેક્ષા, માય્યતા. જીવાભિગમ સૂપ્ર. દશા – અવસ્થા. દશાશ્રુતસ્કંધ સૂપ્ર.
૩. બલબદ્ધના પુત્રનું વર્ણન ક્યા સૂપ્રમાં છે? તે કાલિક કે ઉત્કાલિક? તેના ર્ચયિતા ડોણા? અંગસૂપ્ર કેટલા?
૭. વાહ્નિકા સૂપ્ર. કાલિક. અજ્ઞાત નામના આચાર્ય. ૧૨.
૪. યૂપક એટલે શું? તે ક્યારે હોય છે? તેના અસજ્જાયનો કાળ કેટલો? ક્યા દિવસે?
૭. સૂર્યની સંદ્યાની પ્રભાનું અને ચંદ્રની પ્રભાનું એકી સાથે હોતું એટલે કે મિશ્રણ થતું. બાલ ચંદ્રની, શુક્લ પક્ષની રાત્રિની. એક પ્રછન્દની. એકમ, બીજ, ત્રીજની રાત્રિ અથવા કોઈ માત્ર બીજની રાત્રિની માને છે.
૮. સૂર્યગ્રહણ ક્યારે થાય? પૂર્ણ ગ્રહણની અસજ્જાયનો કાળ કેટલો?
૭. અમાસના દિવસે. ૧૯ પ્રછન્દ.
૯. મધ્યાહ્નનાની અસજ્જાય ક્યારે હોય અને કેટલા સમયની?
૭. સૂર્યોદયથી સૂર્યાસ્તના મધ્યભાગનો સમય. ૧ મુહૂર્તની.

(૫)

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂપ્રના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. બગવાને કઈ નગરીમાં ક્યારે દીક્ષા લીધી? દીક્ષા પછી બગવાને શું સંકલ્પ કર્યો?
૭. ક્ષત્રિયકુંડ નગરનાં. દીક્ષાનો અવસર જાણીને હેમંત ઋતુમાં કારતક વદ દશમના (શાક્ષીય માગશર વદ દશમ). હું આ હેમંત ઋતુમાં દેવદૂષ્ય વર્ણથી શરીર ઘંંકીશ નહિ.
૨. બગવાન શું જોવાની ઈરછા કરતા નહોતા?
૭. બગવાન આખ્યાચિકા (નાટક), ગીત, દંડયુદ્ધ અને મુદ્દિયુદ્ધ આદિ કુતૂહલ ઉત્પન્ન કરનાર પ્રવૃત્તિઓ જોવાની ઈરછા કરતા નહોતા.

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂપ્રના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. જ્ઞમ-મરણના પર્યાયવાચી નામ લખો.
૭. ઉપપાત, દ્રુવર્તન, ચ્યવન, ગર્ભવ્યુઙ્કાંતિ.
૨. કાયચ્છિથતિ અને ભવચ્છિથતિ ક્યા જીવોની હોય?
૭. કાયચ્છિથતિ – જે પ્રકારના જીવોની મળુષ્ય અને તિર્યંચ. ભવચ્છિથતિ – જે પ્રકારના જીવોની દેવ અને નારકી.

૩. વિકુર્વણા અને અર્થ શ્રુતધર્મ એટલે શું?
૪. વિકુર્વણા – વૈક્ષિક લભિ પ્રામ ગર્ભર્સ્થ જીવ બિજી બિજી શરીરોની રૂચના કરી શકે છે.
અર્થ શ્રુતધર્મ – સૂસોના અર્થનું અધ્યયન કરતું.
૫. ઉપમા અદૃઢાકાળના પ્રકાર કેટલા? કયા? માત્ર વ્યાખ્યા લખો.
૬. બે. પલ્યોપમ – પલ્ય એટલે પાલો. જેને એવા પાલાની ઉપમા આપવામાં આવી છે તે પલ્યોપમ.
સાગરોપમ – જેને સાગરની ઉપમા આપવામાં આવી છે.
૭. ધર્મના પ્રકાર કેટલા? કયા કયા? કયા બે રૂચાનોને જાણીને આત્મા કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મનું શ્રવણ કરે છે?
૮. બે. શ્રુતધર્મ અને ચારિત્રધર્મ. આરંભ અને પરિશ્રણ.

(૧૦)

૧. ધન્ય સાર્થવાહે કોને આમંત્રિત કર્યા હતા? કેટલા અને કયા પ્રકારનો આહાર કરાત્યો હતો?
૨. મિત્ર, ઝાતિજીનો અને ચારે પુત્રવધૂઓના માતા-પિતાને. અશાન, પાન, ખાદિમ અને સ્વાદિમ આ ચાર પ્રકારનો આહાર કરાત્યો હતો.
૩. ભોગવતીએ કમોદના દાણાનું શું કર્યું? તેને શું કામ સોંપ્યું?
૪. દાણાના ક્ષોતરા કાઢીને ગળી ગઈ. ઘરની અંદર દાસીનું કામ કરનારી અને રસોયાણીઝ્પે નિયુક્તા કરી જેમ કે – ખાંડનારી, કૂટનારી, રાંધનારી, પીરસનારી વગેરે.
૫. ઉજ્જિકા જેવાની સંસારમાં શું હાલત થાય છે?
૬. જે સાધુ – સાધ્યી દીક્ષા લઈને પ મહાપ્રતોનો ત્યાગ કરે છે તે આ ભવમાં ઘણા શ્રમણો, શ્રમણીઓ, શ્રાવકો, શ્રાવિકાઓ દ્વારા હિંણીય, નિંદનીય બને છે. અનંત સંસારમાં પરિભ્રમણ કરતા રહે છે.
૭. ભગવાન મહાવીર કયા નગરના કયા ઉદ્યાનમાં પદ્ધાર્ય? ત્યાંના રાજ કોણ? જનસમૂહ શેના માટે ગયો?
૮. રાજ્યગૃહ નગરના ગુણશીલ ઉદ્યાનમાં પદ્ધાર્ય. શ્રેણિક રાજ. ભગવાનની ધર્મદિશના સાંભળવા ગયા.
૯. પૂનમના ચંદ્ર કરતા એકમનો ચંદ્ર કેવો હોય છે? કઈ બાબતમાં?
૧૦. હીન. વર્ણ, સૌમ્યતા, સ્વિનાંધતા, કાંતિ, દીમિ, ધૂતિ, છાચા, પ્રભા, ઓજસ્, લેશ્યા અને મંડલ.

(૧૫)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદશાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. આનંદે વર્ત્ર અને મુખવાસની મર્યાદા કેટલી કરી?
૨. વર્ત્ર – એક ક્ષૌમયુગાલ (બે સૂત્રના વર્ત્રો) સિવાય બાકીના વર્ત્રોનો ત્યાગ કરું છું.
મુખવાસ – પ સુગંધી પદાર્થ (એલચી, લવિંગ, કપૂર, કંકોળ, જાયફળ) સિવાય બાકીના બધા પ્રકારના મુખવાસનો ત્યાગ કરું છું.
૩. આનંદ ગાથાપતિ કેવા હતા? (વ્યક્તિત્વ)
૪. ઘણા રાજ, ધનિક વગેરે સાર્થવાહોના ઘણા કાર્યોમાં તથા કુટુંબોમાં, ગૂઢ રહ્યોને ઊંલવામાં, જ્યાય કરવામાં વ્યવહારમાં પૂછવા યોગ્ય, સત્તાછ લેવા યોગ્ય હતા.
૫. આગારો કેટલા છે? તેમાંથી બીજો અને ચોથો બેદ અર્થ સાથે લખો.
૬. છ. (૨) ગણાભિયોગ – જનસમુદ્દર અથવા ગણતંત્ર શાસનના આગ્રહથી. (૪) દેવાભિયોગ – દેવની પરતંત્રતાથી.
૭. કોલ્લાઓ સંજિવેશનું વર્ણન કરો.
૮. વૈભવશાળી, નિરૂપદ્રવી અને સમૃદ્ધ હતું. ચિતને પ્રસ્તુત કરનારું, દર્શનીય, અભિરૂપ, આકર્ષક, યોગ્ય ગુણ સંપર્ક, મનમાં વર્સી જાય તેવું હતું.
૯. પ્રતિમા કેટલી છે? તેમાં કેટલા વર્ષ થાય? સાધના કરતા આનંદ શ્રાવકનું શરીર કેવું થઈ ગયું?
૧૦. ૧૧. અંદાજે સાડા પાંચ વર્ષ. શુષ્ણ અને કૃશ. તેમના શરીરની નસો દેખાવા લાગી.

(બ) અંતગડ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. અંતગડમાં કેટલા વર્ગ છે? કેટલામું સૂપ્ર છે? અંગ છે કે ઉપાંગ? પ્રથમ વર્ગમાં કેટલા અધ્યાયન છે? (૨×૨)
૨. આઠ વર્ગ. આઠમું અંગસૂપ્ર. અંગ સૂપ્ર. દશ.
૩. ગુણરતન સંવત્સર તપ કેટલા મહિના ચાલે? કુલ દિવસ કેટલા? તેમાં તપ અને પારણાના દિવસ કેટલા?
૪. ૧૯ મહિના. ૪૮૦ દિવસ. તપના – ૪૦૭ દિવસ અને પારણાના – ૭૩ દિવસ.
૫. ગૌતમ કુમારના લગ્ન કેટલી રાજકીયાઓ સાથે થયા? તેઓ કેટલી કળામાં પ્રવીણ બન્યા?
૬. આઠ. ૭૨ કળા.

(૫)

પ્ર.૫ અનુત્તરોવવાઈ સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જાલિ કુમારે પોતાની પત્નીને શું આપ્યું?
૨. પ્રત્યેક પત્નીને ૧-૧ કરોડ ચાંદી, ૧-૧ કરોડ સોનામહોર, ૧-૧ પ્રેષ્ય કરનારી દાસી આપી. તે સિવાય જીજું ધણું ધન-સોનું આપ્યું.
૩. જાલિ અણગાર પ્રકૃતિથી કેવા હતા?
૪. પ્રકૃતિથી ભદ્ર, વિનયી, શાંત, અલ્પ કખાચી, કોમળતા, નગતા વગેરે ગુણોથી ચુક્ત, ઈન્જિયોને વશમાં રાખનાર હતા.
૫. અનુત્તરોવવાઈ સૂશ્રણા વર્ગ કેટલા? પ્રથમ વર્ગના પાંચમા અધ્યાયનનું નામ શું?
૬. ગ્રણ. વારિધેણ કુમાર.

(૧૫)

પ્ર.૬ દશવૈકાલિક તથા પુચ્છિંસ્સુણં સૂશ્રણા આધારે નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. એમે એ પાના નં. ૭૨ ગાથા ૩
૨. તીસે સો પાના નં. ૭૯ ગાથા ૧૦
૩. ધૂપણે તિ પાના નં. ૭૯ ગાથા ૮
૪. સયં સહસ્રાણ પાના નં. ૮૫ ગાથા ૧૦
૫. ડિસ્ચિયાડિસ્ચિય પાના નં. ૮૨ ગાથા ૨૭

(૧૦)

પ્ર.૭ બગવતી સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. માતા અને પિતા તરફથી ગર્ભરસ્થ જીવને કયા કયા અંગ મળે છે?
૨. માતા તરફથી - માંસ, ચુધિર, મસ્તક. પિતા તરફથી - છાડ, છાડની મજાલ, કેશ-નખ-રોમ.
૩. ગર્ભમાં રહેતો જીવ કયા કારણથી દેવલોકમાં ઉત્પણ થાય?
૪. તથારૂપના સાધુ પાસે એક પણ ધર્મવચન સાંભળીને પરમ સંવેગની શ્રદ્ધા અને ધર્મ પર તીવ્ર પ્રેમ હોવાથી ધર્મ, પુણ્ય, સ્વર્ગ, મોક્ષનો અભિવાધી, શુદ્ધ ચિત્ત, મન, લેશ્યા, અધ્યાત્મસાયમાં કાળ કરે તો.
૫. જીવે પૂર્તભવમાં અશુભકર્મનો બંધ ન કર્યો હોય તો તે કેવો થાય છે?
૬. ઈષ્ટ, પ્રિય, વલ્લબ, સુસ્વરવાળો ચાવતું આદેય વચનવાળો અને સુખમાં જીવન વ્યતીત કરવાવાળો.
૭. કયા કર્મના વિજ્યથી કેવા સુખો મળે છે?
૮. મોહનીય કર્મ. આત્મિક સુખ.
૯. ગ્રણ માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી કોણા સુખ ઉત્ત્લંઘી જાય છે?
૧૦. અસુરકુમારના દેવનું.
૧૧. બ્રહ્મલોક દેવલોકના દેવોના સુખ કોણ ઉત્ત્લંઘી જાય છે?
૧૨. આઠ માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાવાળા સાધુ.
૧૩. નિર્મળ સંયમ પાળવાવાળો જીવ કેવો બને છે?
૧૪. શુદ્ધ, શુદ્ધતર પરિણામવાળા થઈ સિદ્ધ થાય છે ચાવતું સર્વ દુઃખોનો અંત કરે છે.

3

પ્ર.૮ પદ્ધતિના સૂચના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મનુષ્યનો સંજ્ઞાનો અભ્યંગહૃત્વ લખો.

(૨×૨)

૭. મનુષ્યમાં સૌથી થોડી ભર્યસંજ્ઞા, તેથી આહારસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી પરિગ્રહસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી મૈથુનસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી.

૨. આહાર સંજ્ઞાનું પહેલું, મૈથુન સંજ્ઞાનું બીજું, માન સંજ્ઞાનું ત્રીજું કારણ લખો. લોક સંજ્ઞા એટલે શું?

૭. પેટ ખાલી કરવાથી, વેદ મોહના દેયથી, શરીરે માટે. લોક સંજ્ઞા – અન્ય લોકોને દેખીને પોતે એવું કામ કરતું.

૩. પદ્ધતિના સૂચ અંગ છે કે ઉપાંગ? કેટલામું?

(૧×૫)

૭. ઉપાંગ. ચોથું.

૪. તિર્યચના જીવો ડેવી રીતે શ્વાસ લે છે? સંખ્યાતકાળની સ્થિતિવાળાના શ્વાસ ડેવી રીતે લે છે?

૭. વિમાગ્રાથી – અનિયતકાળથી. થોડ પ્રમાણે.

૮. જધન્ય ૩૦૦ દિવસે, ઉત્કૃષ્ટ ૪૮૫ દિવસે, લાંતક દેવતોકના દેવ જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સમયે શ્વાસ લે?

૭. ૧૧ મું દેવતોક. પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવો. જધન્ય ૧૦ પક્ષો અને ઉત્કૃષ્ટ ૧૪ પક્ષો લે.

૯. માનવિક પેદના એટલે શું? કયા જીવોને ન હોય?

૭. મનમાં થનારી પેદના. અસંજી જીવો એટલે પ સ્થાવર અને ૩ વિકલેન્ડ્રિયના જીવોને ન હોય.

૭. મૂળાના જીવને અભૂગમિયા અને નિદા દ્વારમાંથી કઈ કઈ પેદના હોય?

૭. ઔપશમિકી અને અનિદા પેદના હોય.

૮. વંશાના જીવને કઈ કઈ પેદના ન હોય?

૭. શીત પેદના, શીતોષ્ણ પેદના અને આભ્યુગમિકી પેદના ન હોય.

(૫)

પ્ર.૧૦ આગમ પરંપરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. છઠા પૂર્વનું નામ, પદ સંખ્યા, વત્સુ, ચુલવત્સુ, શાહી હસ્તિ, વિધય વર્ણન લખો.

(૩)

૭. સત્યપ્રવાદ પૂર્વ, ૧ કોડ ક લાખ, ૨, ૦, ૩૨, સત્ય સંયમનું વિવેચન.

(૧)

૨. આગમજ્ઞાનને પુસ્તકરૂપે કઈ વાચનામાં, કોના નેતૃત્વમાં કરવામાં આવ્યું?

૭. પાંચમી વલ્લાભી વાચનામાં પૂ. દેવદ્વિંગાણિ ક્ષમાશ્રમણના નેતૃત્વ કરવામાં આવ્યું.

૩. ફાંસમાં ઉકાને કયારે અને કોણે માની?

(૧)

૭. અગ્રિકણ જેવા પ્રકાશ સાથે પદ્ધતિ પડ્યા ત્યારે બાયોટ નામના વૈજ્ઞાનિક માની.

(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોનું માગદી લખીને ને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

(૫)

માગદી	પાઠ
૧. પોતે કર્માથી મુક્ત થયેલા	મુતાણં
૨. કપટના શલ્યથી	માચા સલ્લેણ
૩. અતિચારોનું	અઈચાર્સ્સ
૪. પાટિયું – પાટ આદિ	ફલગ
૫. પરિચય કરવો	સંથવો
	સામાચિકનો સાતમો પાઠ
	ચોથું શ્રમણસૂત્ર
	પાંચમું શ્રમણસૂત્ર
	નારમું પ્રત
	પ્રતિક્રમણનો પાંચમો પાઠ

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. સાતમા પ્રતમાં કેટલા બોલની મર્યાદા કરવાની છે? તેમાંથી પરિબોગના બોલ કેટલા? ક્યા ક્યા? (૪)
૭. ૨૯. ક. ૧. ઉલ્લંઘિયા વિહિં, ૭. વથ વિહિં, ૧૦. આભરણ વિહિં, ૨૨. વાછણ વિહિં, ૨૩. ઉવાણણ વિહિં, ૨૪. સયણ વિહિં.
૨. મુનિ જીવનના સેમ્પલનું પ્રત કર્યું? આ પ્રતમાં કેટલા નિયમો લેવામાં આવે છે? કેટલી કોટિ છે? અહોરાત્મિ એટલે શું? (૨)
૭. દશમું. ૧૪ નિયમ. દ્રવ્યાદિકની મર્યાદાની બહાર – ક, દ્રવ્યાદિકની મર્યાદાની અંદર – ૩. ૧ દિવસ ૧ રાત.
૩. સાવધયોગ કોને કહે છે? (૧)
૭. ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને.

(ગ) માત્ર સંખ્યા લખો.

(૩)

જવાબ	જવાબ
૧. બાધ્ય પરિગ્રહ	૬
૩. ઉતામ	૪
૫. પરિધ્ર	૨૨
૨. જ્ઞાનના અતિચાર	૧૪
૪. ધાતી કર્મ	૪
૬. શ્રાવકની પ્રતિમા	૧૧

(૫)

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. શિયાળા અને ઊનાળામાં ભગવાન શું કરતા હતા? (૨)
૭. શિયાળામાં છાયામાં બેસીને ધર્મધ્યાન કરતા હતા. ઊનાળામાં સૂર્યની સામે ઉત્કટ આસને જેસતા હતા અને આતાપના લેતા હતા.
૨. ભગવાને લાઠ દેશમાં કેટલો સમય વિચરણ કર્યું? કઈ ભૂમિમાં વિચર્યા? (૧.૫×૨)
૭. છ મહિના જેટલો સમય. લાઠ દેશની વજબૂભૂ અને શુબ્દબૂભૂ.
૩. ભગવાન ક્યા દોષોથી રહિત આહાર – પાણીની ગવેષણા કરતા હતા?
૭. ઉદ્ગામના, ઉત્પાદનના અને એખણાના.

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂસના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ત્રસ જીવ કેટલા પ્રકારના છે? ક્યા?
૭. ગ્રણ. તેજ્જ્વકાયિક, વાયુકાયિક, ઉદાર (રથૂલ) – ત્રસ પ્રાણી.
૨. પ્રયોગ પરિણાત અને વૃત્ત એટલે શું?
૭. પ્રયોગ પરિણાત – જીવના વ્યાપારથી બનેલા હોય તે. જેમ કે – ઘડો, જીવનું શરીર વગેરે. વૃત્ત – જે વિમાન ગોળાકારે છે. કમળની કર્ણિકાના આકારે છે.

૩. દેવો મેધ જેવી ગર્જના ક્યારે કરે?
૪. ૧. વૈઝીય રૂપ કરે ત્યારે, ૨. પરિચારણા કરે ત્યારે, ૩. તથાડુપના શ્રમણ-માહિતેને પોતાની ગાંધી, ધૂતિ, ચશ, શારીરિક બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ બતાવતા હોય ત્યારે.
૫. રસ્થવિર એટલે શું? તેમના માત્ર નામ લખો.
૬. દીર્ઘ દીક્ષાપર્યાયવાળા. સંયમમાં સ્થિર હોય અને જે સંયમથી ડગતાને સ્થિર કરે તે. જાતિ રસ્થવિર, શ્રુત રસ્થવિર, પર્યાય રસ્થવિર.
૭. ભગવાન મહાતીરના શિષ્યો કેવા હતા?
૮. જીન નાહિ પણ જીન સરીખા અર્થાત્ અસર્વજ્ઞ હોવા છતા સંપૂર્ણ સંશયોનું છેદન કરનારા તીર્થકર સમાન, સર્વ અક્ષાર સભ્યપાત, જીન ભગવાન સમાન અવિતથ વ્યાખ્યાન આપનાર હતા.

(૧૦)

પ્ર.૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂચના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રાજ્યગૃહ નગરમાં કયો ચોર રહેતો હતો? તેણે બાળકનું શું કર્યું?
૨. વિજય ચોર. ચોરે દેવદાના અલંકારો જોઈ, તેને ઉઠાવી લીધો. ઓફવાના કપડાથી છૂપાવી દીધો. પછી તૂટેલા કૂવા પાસે લાવીને બાળકને માર્ચી નાંખ્યો. તેના અલંકારો ઉતારીને તેના મૃતદેહને તૂટેલા કૂવામાં નાંખી દીધો.
૩. વિજય ચોર જેવી દશા કોણી થાય?
૪. જે સાધુ-સાધ્વી આચાર્ય, ઉપાધ્યાય પાસે મુંડિત થઈ, ગૃહત્યાગ કરી, સાધુત્વની દીક્ષા અંગીકાર કરીને વિપુલ ધન, મણિ, સોનું અને રણ આદિ વિપુલ વૈભવમાં લુદ્ધ થાય તો વિજય ચોર જેવી દશા થાય છે.
૫. ધર્મોપદેશ સાંભળી ધન્ય સાર્થવાહે શું કીદું? પછી તેમણે શું કર્યું?
૬. હે ભગવન्! હું નિર્ગિથ પ્રવચન પર શ્રદ્ધા કરું છું, પ્રતીતિ કરું છું, પાલન કરવા ઉદ્ઘાંબવંત થયો છું. પછી તેમણે દીક્ષા લઈ ધણા વર્ષો સુધી શ્રમણધર્મનું પાલન કર્યું. બોજનાના પ્રત્યાખ્યાન કરી રીતે માસાની સંલેખણા કરી.
૭. ઉદ્કહ્બાતા કઈ નગરીની વાત છે? ચૈત્યનું નામ શું? ત્યાંના યુવરાજ કોણ? ખાદી ક્યાં હતી?
૮. ચંપાનગરી. પૂર્ણભદ્ર. અદીનશાસ્ત્ર. ઈશાન ખૂસામાં.
૯. પ્રધાને રાજાને અભૂતપૂર્વ જીનવાણીની કઈ વાતો સમજાવી? તે સાંભળી જિતશાસ્ત્ર રાજાએ શું કર્યું?
૧૦. ચાર મહાપ્રત - પ્રતરૂપ ધર્મનું નિરૂપણ કરાયું. જીવ કેવી રીતે કર્મબંધ કરે છે? કેવી રીતે કર્મથી મુક્તા થવાય છે? વર્ગેરે વાતો વિગતથી સમજાવી. તે સાંભળી ૧૨ પ્રતરૂપ શ્રાવકધર્મનો રૂપીકાર કર્યો.

(૧૫)

(૧૦)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદશાંગ સૂચના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કામદેવે ક્યા તપથી આત્માને ભાવિત કર્યો?
૨. ઉપવાસ, છટઠ, અટઠમ, અટઠાઈ, અર્ધમાસક્ષમણ, માસક્ષમણ આદિ તપ દ્રાચા આત્માને ભાવિત કર્યો.
૩. દેવે કામદેવ શ્રાવકને શું કહ્યું?
૪. હે કામદેવ ! આપ ધન્ય છો, હે દેવાનુંપ્રિય ! આપ પુણ્યવાન છો, કૃતાર્થ છો, આપના શરીરના લક્ષણો શુભ છે, મળુંઘ્રયજ્ઞમ અને જીવન આપે સહણ કરેલ છે, આપ મહાન પુણ્યાત્મા છો. આપને નિર્ગિથ પ્રવચનમાં પૂર્ણ દઢતા, નિર્ણા, શ્રદ્ધા તથા કુચિ છે.
૫. દેવ રૂપી હાથીનું વર્ણન કરો.
૬. સાત અંગ જમીનને રૂપરૂપીતા હતા, આમ તે સાત અંગધારી હતો. તે નશાથી મદોભાત્રા અને શ્રાવણના વાદળની જેમ ગંભીર ગર્જના કરતો હતો. મન અને પવનની ગતિને જીતનાર શીધી ગતિ કરવાવાળો હતો.
૭. કામદેવે પોતાની સોનામહોર ક્યાં રોકેલી હતી?
૮. ક કરોડ સોનામહોર નિધાનમાં, ક કરોડ સોનામહોર વેપારમાં, ક કરોડ સોનામહોર ધરવાખરી, ધાન્ય આદિ રૂપે ખજાનારૂપે રોકેલી હતી.
૯. કામદેવ શ્રાવક આત્મારે ક્યાં છે? ત્યાંથી ક્યાં ઉત્પણ થશે? ક્યારે મોક્ષમાં જશે?

૭. પ્રથમ દેવતાને સૌધર્મ કટપણમાં સૌધર્માવિતંસાડ મહાવિમાનના ઉત્તરપૂર્વ દિશાબાગમાં અરૂણાબ વિમાનમાં.
ત્યાંથી ચ્યાતીને મહાવિદેહ કોપ્રમાં ઉત્પન્ન થશે અને ત્યાંથી સિદ્ધ, બુદ્ધ, મુક્ત થશે.

(બ) અંતગડ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. અનીકસેને દીક્ષા લીધા પછી તેમનું જીવન કેવું હતું? (૨x૨)

૨. દીક્ષા લીધા પછી તેમણે સામાચિકથી લઈ ૧૪ પૂર્વનું અધ્યાનન કર્યું. વીજું વર્ષ સુધી દીક્ષાનું પાલન કર્યું. અંત સમય શર્મણ્ય પર્વત પર એક માસની સંલેખના ઢારા સિદ્ધ-બુદ્ધ-મુક્ત થયા.

૩. બદ્ધિલપુર નગરનું વર્ણન કરો.

૪. બદ્ધિલપુર નગર નગરના બધા ગુણોથી ચુક્તા તેમ જ ધન-ધાન્યથી પરિપૂર્ણ હતું. તેના ઈશાનખૂણામાં નગરની બહાર શ્રીવન નામે ઉદ્ઘાન હતું. તે દર્શનીય અને મનોહર હતું.

૫. અનીકસેન કુમારના લઙ્ઘ કેટલી કંયાઓ સાથે થયા? તેમના માતા-પિતાનું નામ શું હતું? (૧)

૬. ત્રીજી. માતા - સુલભા, પિતા - નાગ ગાથાપતિ.

(૫)

પ્ર.૬ અનુતતોવવાઈ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધજ્ઞા અણગારના પગ તપથી કેવા થઈ ગયા હતા? (૨x૨)

૨. ઝૂકાયેલા વૃક્ષની છાલ હોય, લાકડાની પાદુકા હોય અથવા જીર્ણ થયેલ જૂતા હોય એવા સૂક્ષ્માઈ ગયા, માંસ રહિત થઈ ગયા.

૩. અનુતતોવવાઈ સૂર્યના ગ્રીજા વર્ગના પ થી ૮ અધ્યાયનાના નામ લખો.

૪. પ. રામપુર કુમાર, ક. ચંદ્ર કુમાર, ત્ર. પૃષ્ઠિમાતૃકા કુમાર, ચ. પેઠાલ કુમાર.

૫. ધજ્ઞા કુમાર ભગવાનના દર્શન કરવા કેવી રીતે ગયા? ભગવાને કોના તપના વખાણ કર્યા? (૧)

૬. જમાલિ કુમારની જેમ. ધજ્ઞા અણગારના.

(૧૫)

પ્ર.૭ દશપૈકાલિક સૂર્યના આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો. (૪)

૧. સે અગણિં વા ઈંગાલં વા મુખુરં વા અચિં વા જાલં વા અલાયં વા સુદુરાગણિં વા ઉક્ક વા ન ઊજિજાં।

૨. સે અપં વા બહું વા અણું વા થૂલં વા ચિતમાતં વા અચિતમાતં વા, નેવ સયં અદિષ્ણં ગિણિજાં નેવણેહિં અદિષ્ણં

૩. પ્રસ પ્રાણીના ઉત્પન્ન થવાના કેટલા પ્રકાર છે? મૂળ પાઠ અર્થ સાથે લખો. (૫)

૪. ૮ પ્રકારના. અડયા – ઈડામાંથી ઉત્પન્ન થનારા, પોયયા – પોતાજ, જરાઉયા – જરાયુ સહિત જંમનારા, રસયા-રસમાં ઉત્પન્ન થનારા, સંસેઈમા-પરસેવામાં ઉત્પન્ન થનારા, સંમુચિષ્મા-સંમૂચિષ્મ, ઊભિયા-જ્મીન ફોડીને ઉત્પન્ન થનારા, ઉવવાઈયા – ઉપપાત જંમવાળા દેવ અને નારકી.

(બ) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો. (૩)

જવાબ

૧. ન અઈવાયાવિજાં છણાવીશ નહિ

૨. તુચ્છટુંતં

જવાબ

સૂતેલા

૩. દંડાંસિ

દંડા પર

૪. વિલિહંતં

વિશેષ લખનારાને

૫. અણણં

બીજાને

૫. કટ્ઠેણ

લાકડીથી

(ક) નીચેના શાબ્દોનું માગધી લખો.

૧. રાખી દે – અવણિજાં ૨. બહારના પુદુગલોને – બાહીરં વા વિ પુંગાલં ૩. અનેક જીવયુક્ત છે – અણેગળુવા

(૧૦)

પ્ર.૮ ભગવતી સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મિશ્રકાળ એટલે શું?

૭. તે વિવક્ષિત જીવોના બૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાંથી એક જીવ પણ તેને બેગો થાય તો અનંત ભવોનો તે કાળ તે જીવની દસ્તિ તે ગતિનો મિશ્રકાળ છે.
૮. ચારિત્ર જીજા ભવમાં કેમ સાથે જતું નથી? તપ ઈછબવિક છે કે પરભવિક?
૯. ગ્રહણ કરેલું ચારિત્ર જીવતા સુધી જ હોય છે. વળી અહીં અટ્ય અંશે ચારિત્ર પાળવાથી દેવલોકમાં ઉત્પત્તિ થાય, ત્યારે વિરતિનો તદ્દન અભાવ હોવાથી ચારિત્રનો પણ અભાવ છે. તપ ઈછબવિક છે.
૩. ઈછબવિક-પરભવિક ક્યા સૂત્રનો અધિકાર છે? તે ડાલિક છે કે ઉડાલિક? અંગ છે કે ઉપાંગ?
૭. ભગવતી સૂત્ર - શતક ૧ : ઉદ્દેશ ૧. ડાલિક. અંગ.
૪. તિર્યાચમાં સંસાર સંસ્થાન કાળ કેટલા પ્રકારનો છે? ક્યા ક્યા? તેનો અટ્યબહૃત્વ લખો.
૭. બે પ્રકાર. અશૂન્યકાળ, મિશ્રકાળ. સહૃથી થોડો અશૂન્યકાળ, તેથી મિશ્રકાળ અનંતગુણો.
૮. સંસાર સંસ્થાનકાળના પ્રકાર લખો.
૯. ચાર, મૈરચિક સંસાર સંસ્થાનકાળ, તિર્યા સંસાર સંસ્થાનકાળ, મનુષ્ય સંસાર સંસ્થાનકાળ, દેવ સંસાર સંસ્થાનકાળ,

(૧૦)

પ્ર.૮ પશ્ચવણા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રૂપક રાશિમાં પહેલા ચાર બોલનો અટ્ય બહૃત્વ લખો.
૭. સર્વથી થોડા આયુષ્યના બંધક, તેથી અપર્યામા સંખ્યાતગુણા, તેથી સુમ સંખ્યાતગુણા, તેથી સમુદ્ધાત કરવાવાળા સંખ્યાતગુણા.
૮. સુમ જીવો અને જાગૃત જીવોના ઠગાલા કેટલા? કોણ વધારે કોણ ઓછા? તેનો અટ્ય બહૃત્વ લખો.
૯. ૪ ઠગાલા અને રૂપર ઠગાલા. સુમ ઓછા જાગૃત વધારે. સર્વથી થોડા સુમ તેથી જાગૃત સંખ્યાતગુણા.
૩. ચારે દેવ - દેવીમાંથી નીકળેલા ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય?
૭. ભવનપતિ, વાણિયંતર, જ્યોતિષી દેવમાંથી નીકળેલા ૧૦, વૈમાનિક દેવમાંથી નીકળેલા ૧૦૮.
- ભવનપતિ, વાણિયંતર, દેવીમાંથી નીકળેલા ૫, જ્યોતિષી, વૈમાનિક દેવીમાંથી નીકળેલા ૨૦.
૪. પાંચ સમય સુધી જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય? પ્રત્યેક બુદ્ધ, અધોદિશામાંથી ૩. કેટલા સિદ્ધ?
૭. જધન્ય - ૭૧ અને ઉત્કૃષ્ટ - ૭૨. પ્રત્યેક બુદ્ધ - ૧૦, અધોદિશામાંથી - ૦.
૫. ૩૩ બોલમાંથી ચોથા દેવલોકથી સાતમા દેવલોક સુધીનો અટ્ય બહૃત્વ લખો.
૭. સર્વથી થોડા સાતમા દેવલોકના દેવ, તેનાથી છટઠા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા, તેથી પાંચમા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા, તેથી ચોથા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા.

(૫)

પ્ર.૧૦ આગમ પરંપરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સમવાયાંગ સૂત્રમાં પાંચમા સૂત્ર સુધી ક્યા વિષયોનું સંકલન છે? રૂ મા સમવાયમાં શેનું વર્ણન છે?(૨)
૭. એકની સંખ્યાથી પાંચ સંખ્યા સંબંધી. ત્રણ છેદ સૂત્રના રૂ ઉદ્દેશનકાળ આદિ.
૨. જીજા ઉપાંગ સૂત્રનું નામ શું છે? શા માટે?
૭. રાયપસેણીય. એક જિજ્ઞાસુ રાજાના પ્રશ્નો સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
૩. પરદેશી રાજી ક્યા મતને માનવાવાળા હતા? આ સૂત્રમાં કેટલા પ્રશ્ન છે?
૭. અહીંયાવાદી. ૧૦.
૪. ઉપાંગ સૂત્રની ગાથા કેટલી? પાખંડીના મત કેટલા?
૭. ૨૦૭૮ ગાથા. ૩૬૩.

(૧×૩)

(૨૦)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખીને ને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

(૪)

	જવાબ	પાઠ
૧. સંસ્કૃત	પૂર્ણ શુદ્ધ છે	૫ મું શ્રમણસૂત્ર
૨. કુઈએ	અયળાચી ખાંસી-ઉધરસ ખાવાચી	૧ લું શ્રમણસૂત્ર
૩. પડિઝાછ	પાત્રા	૧૨ મું પ્રત/૫ મું શ્રમણસૂત્ર
૪. વઈકંતો	વ્યતીત થયો છે	પ્રતિક્રમણનો ૩ જો પાઠ

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. ડાલિક સૂસોનો સ્વાધ્યાય ક્યારે થાય? બીજું શ્રમણ સૂત્ર શેના વિષે છે?
૨. દિવસના પહેલા અને ચોથા પ્રછે અને રાત્રિના પહેલા અને ચોથા પ્રછે એમ ચાર પ્રછેમાં સ્વાધ્યાય થાય છે. ગોચરીના દોષથી નિવર્તાવાનું.
૩. તપના અતિચાર ક્યા પાઠમાં છે? તેમાં શેનો ત્યાગ કરવાનો છે?
૪. સંથારાના પાઠમાં. ૧૮ પાપ, ચાર આહાર અને શરીર એ ૨૩ નો ત્યાગ કરવાનો છે.
૫. તીર્થકરણી માતાને કેટલા સ્વાન આવે છે? તેમના ગુણ કેટલા છે?
૬. ૧૪ સ્પષ્ટ સ્વાન. જો તીર્થકરણો જીવ દેવલોકમાંથી આવે તો બાબ્રમા સ્વાનમાં માતાને દેવવિમાન દેખાય છે અને નરકમાંથી આવે તો ભવન દેખાય છે. ૧૨ ગુણ.

(ગ) બીજા કર્મગ્રંથના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. દશમા ગુણસ્થાને કેટલી પ્રકૃતિનો બંધ? ક્યા કર્મની કેટલી પ્રકૃતિ? કઈ કઈ? તેમાં પુણ્ય અને પાપની કઈ?
૨. ૧૭ પ્રકૃતિનો બંધ. પ જ્ઞાનાવરણીય (નામ લખવા), ૪ દર્શનાવરણીય (નામ લખવા), પ અંતરાય (નામ લખવા), ૧ વેદનીય તે શાતા વેદનીય, ૧ નામ તે યશોકીર્તિ નામ અને ૧ ગોત્ર તે ઊંચાગોત્ર. તેમાં પુણ્યની-૩ તે શાતા વેદનીય, યશોકીર્તિ નામ અને ઊંચાગોત્ર અને પાપની-૧૪ તે પ જ્ઞાનાવરણીય, ૪ દર્શનાવરણીય, પ અંતરાય.

(બ) નીચેની પ્રકૃતિનો બંધ ક્યાં સુધી? બંધ વિચ્છેદ ક્યારે?

(૫)

	બંધ	બંધ વિચ્છેદ
૧. નિદ્રા	આઠમા ગુણ.ના પહેલા ભાગ સુધી	આઠમા ગુણ.ના પહેલા ભાગના છેડે
૨. અપર્યામ નામ	પહેલા ગુણસ્થાન સુધી	પહેલા ગુણસ્થાનના છેડે
૩. દેવાનુપૂર્વી	આઠમા ગુણ.ના છટઠા ભાગ સુધી	આઠમા ગુણ.ના છટઠા ભાગના છેડે
૪. મતિ જ્ઞાનાવરણીય	દશમા ગુણસ્થાનસુધી	દશમા ગુણસ્થાનના છેડે
૫. જીનનામ	ચોથાથી આઠમા ગુણ.ના છટઠા ભાગ સુધી	આઠમા ગુણ.ના છટઠા ભાગના છેડે

(૫)

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જીવ હિંસા આદિ સાવદ્ય કાર્યક્રમ કરે છે?
૨. અનેક સંસારી જીવ આ જીવનને માટે, પ્રશંસાને માટે, માન – સંભાળ તથા પૂજા – પ્રતિષ્ઠા માટે, જંમ – મરણથી મુક્તા થવાના હેતુ માટે અને દુઃખથી મુક્તિ મેળવવા માટે.
૩. કર્મ શરીરને કોણ બાળી નાંખે છે?
૪. આત્માની સમાધિવાળો વીતરાગી પુરુષ.
૫. કષાયદ્રૂપ સંસારનું મૂળ સ્થાન શું છે?
૬. ગુણ અર્થાત્ પ ઈન્ડ્રિયના વિષય.

(૧૧×૩)

૪. તુમં ચેવ તં સલ્લમાહટુ, જેણ સ્ત્રીયા તેણ નો સિયા । અર્થ લખો.
 ૫. તે બોગોની ઈચ્છાડૃપ શલ્યનું સર્જન તમે પોતે કર્યું છે. જે બોગ-સામગ્રીથી તને જુખ પ્રામ થાય છે, તેનાથી નથી પણ થતું.

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. ચાર અંતક્ષિયા ડોણે કરી તેના નામ લખો.
 ૨. પહેલી અંતક્ષિયા - ભરત ચક્કા, બીજી અંતક્ષિયા - ગજસુકુમાલ મુનિ, તૃજી અંતક્ષિયા - સાનતકુમાર ચક્કા, ચોથી અંતક્ષિયા - મરુદેવી માતા.
 ૩. રાજકુમાર કંઈ છે? તેના નામ લખો.
 ૪. ૧. રાજની અતિયાત કથા, ૨. રાજની નિર્યાણ કથા, ૩. રાજની બલવાહન કથા, ૪. રાજની બંડાર કથા.
 ૫. ૪૫ લાખ યોજનાની કંઈ વસ્તુઓ છે?
 ૬. ૧. પ્રથમ નરકનો સીમંતક નામનો નરકાવાસ, ૨. સમયક્ષોત્ર એટલે કે અઠીદીપ, ૩. ઉદ્ધવ વિમાન એટલે કે સૌધર્મ દેવલોકનો પ્રથમ પ્રસ્તાર (પાથડો), ૪. ઈષ્ટત્પ્રાગભાર નામની પૃથ્વી.
 ૭. દેવને મનુષ્યલોકની ગંધ કેવી લાગે છે? શા માટે?
 ૮. પ્રતિકૂળ અને અમનોજ્ઞ કારણ કે મનુષ્યલોકની ગંધ પહેલા અને બીજા આરામાં ૪૦૦ યોજન અને બાકીના આરામાં ૫૦૦ યોજન સુધી આ પૃથ્વી પર ઉછણે છે.
 ૯. ચાર પ્રકારના જાતિ આશીર્વાદ-અર્ધભરત પ્રમાણ માત્ર, ૨. મેંટક જાતિ આશીર્વાદ-સંપૂર્ણ ભરતક્ષોત્ર પ્રમાણ માત્ર,
 ૩. ઉર્ગ જાતિ આશીર્વાદ - જંબૂદીપ પ્રમાણ માત્ર, ૪. મનુષ્ય જાતિ આશીર્વાદ - સમયક્ષોત્ર પ્રમાણ માત્ર,

(૧૦)

પ્ર.૪ ક્ષાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

૧. મલિલ ભગવતી કેટલા સાધુ-સાધીઓ સાથે ક્યાંથી, કેવી રીતે મોક્ષે ગયા?
 ૨. ૫૦૦ સાધુઓ અને ૫૦૦ સાધીઓ સાથે સમેત શિખર પર્વત પર એક માસના પાદપોપગમન અનશન સહિત ચાર અધાતી કર્મને ક્ષીણ કરીને સિદ્ધ થયા?
 ૩. ગણિમ, ધરિમ, પેય, પરિચ્છેદ વસ્તુમાં કોણો સમાવેશ થાય છે?
 ૪. ગણિમ - નાર્થિયેળ, સોપારી વગેરે ગણીને કય - વિક્ષય કરવા યોગ્ય વસ્તુ. ધરિમ - ધાન્ય વગેરે ગ્રાજવાથી તોળીને, જોળીને કય - વિક્ષય કરવા યોગ્ય વસ્તુ. પરિચ્છેદ - રતન - વસ્ત્ર વગેરે ગુણ પરીક્ષા કરીને કય - વિક્ષય કરવા યોગ્ય વસ્તુ.
 ૫. મલિલ ભગવતીના વિષયમાં શું અચ્છેંબન્યું? શા માટે?
 ૬. તીર્થકરનો ૪૦૮ ઋતીલિંગે થયો. મલિલ ભગવતીએ મહાબલના ભવમાં તીર્થકર નામ ગોત્રનો બંધ કરવા છતા પણ તપના વિષયમાં થોડી માયા કરી, તો ઋતીલિંગે ૪૦૮ થયો.
 ૭. મહાબલ મુનિ કાળ કરીને ક્યાં ઉપિક્ષ થયા? ત્યાં તેમનું આયુષ્ય કેટલું હતું? ત્યાંથી કોના ગર્ભમાં આવ્યા? પ્રભાવતી દેવીને શું દોછદ થયો?
 ૮. જ્યાંત નામના ગ્રીજા અનુત્તાર વિમાનમાં. ૩૨ સાગરોપમ. કુંભ રાજને ત્યાં પ્રભાવતી દેવીના ગર્ભમાં આવ્યા.
 ૯. જ્યાંત નામના ગ્રીજા અનુત્તાર વિમાનમાં. ૩૨ સાગરોપમ. કુંભ રાજને ત્યાં પ્રભાવતી દેવીના ગર્ભમાં આવ્યા.
 ૧૦. ચોક્ષા પરિપ્રાજિકા શેની જણકાર હતી? કોણી પાસે આવી? શેનો ઉપદેશ આપ્યો?
 ૧૧. ગ્રાગવેદ આદિ ચાર વેદોની જણકાર હતી. રાજકુમાર મલિલ પાસે આવી. દાનધર્મ, શૌચધર્મ, તીર્થસ્થાનનો ઉપદેશ આપ્યો - અમારા મનમાં જે કોઈપણ વસ્તુ અપવિત્ર થઈ જાય તેને જળથી અને માટીથી શુદ્ધ-પવિત્ર કરાય છે ચાવતું આ રૂનાન આદિ ધર્મનું પાલન કરવાથી અમે નિર્વિઘ્ને રવર્ગે જઈએ છીએ.

અથવા

પ્ર.૪ નિર્ણયાવલિકા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કાલકુમાર ક્યાં ઉત્પદ્ધ થયા? તેમનું ભવિષ્ય શું?
૨. ચોથી પંકપ્રભા પૃથ્વીના હેમાબ નામના નરકાવાસમાં જૈરચિક રૂપે. ત્યાંથી નીકળીને મહાવિદેછ ક્ષોત્રમાં આર્યકુટમાં જન્મ લેશે અને દફ્પતિદ્ધાની જેમ સિદ્ધ, બુદ્ધ, મુક્તા થશે યાવત् ચર્વ દુઃખોનો અંત કરશે.
૩. કોણિક રાજ પાસે કેટલું સૈન્ય હતું?
૪. ૩૩ હજાર હાથીઓ, ૩૩ હજાર રથો, ૩૩ હજાર ઘોડાઓ અને ૩૩ કરોડ પાયદળ.
૫. શ્રેણિકે પોતાના પુત્રનું નામ કોણિક શા માટે પાડ્યું?
૬. બાળકને એકાંત કિરડામાં ફેંકવાથી એની આંગળીનો અગ્રભાગ કુક્કુટ એટલે કે કૂક્કાની ચાંચથી ક્ષતિગ્રસ્ત થઈ ગયો હતો.
૭. કાલકુમાર અને રથમૂશાલ સંગ્રામ વિષે લખો.
૮. એક વખત કાલકુમાર ૩ હજાર હાથીઓ, ૩ હજાર રથો, ૩ હજાર ઘોડાઓ અને ૩ કરોડ મળુષ્યને લઈને ગરૂડ વ્યૂહમાં અગિયારમા ખંડ-અંશના ભાગીદાર કોણિક રાજની સાથે રથમૂશાલ સંગ્રામ કરવા પ્રવૃત્ત થયા.
૯. અભયકુમારના માતા-પિતા કોણ? તે કેવા હતા? રાજ્યધૂરા કેવી રીતે સંભાળતા હતા?
૧૦. માતા - નંદાદેવી, પિતા - શ્રેણિક રાજ. સુકોમળ અને રવરૂપવાન. શામ, દામ, દંડ અને બેદ નીતિમાં કુશળ રાજ્યધૂરા ધારણ કરવાવાળા હતા.

(૨૦)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદ્શાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ચૂલણીપિતાની ધન સંપત્તિનું વર્ણન કરો.
૨. ૮ કરોડનું ધન નિદાનના રૂપમાં, ૮ કરોડ વ્યાપારમાં તથા ૮ કરોડની ધરવખરી હતી. દશ હજાર ગાયોનું એક વજ એવા ૮ વજ હતા.
૩. બદ્રા સાર્થવાહીને પ્રતાંગ માટે ચૂલણીપિતાને શું કીધું?
૪. હે પુત્ર ! આવો કોઈ પુરુષ ન હતો યાવત્ તમારા નાના પુત્રને લાવીને માર્યો છે. આ તો કોઈ ઉપર્સર્ગ હતો એટલે જ તે આ ભયંકર દશ્ય જોયું છે અને તારા પ્રત - નિયમ - પૌખધ ખંડિત થયા છે. હે પુત્ર ! આ દોષ રથાનની આલોચના કરો અને તપ-પ્રાયશ્રિતા ર્વીકારો.
૫. ચૂલણીપિતા વર્તમાને ક્યાં છે? ભવિષ્ય શું?
૬. સૌધર્મ દેવતોકમાં વતંસક મહાવિમાનના ઈશાનકોણમાં રહેલા અનુણપ્રભ વિમાનમાં દેવરૂપે છે. દેવભવ પૂર્ણ કરી મહાવિદેછક્ષોત્રમાં જન્મ લઈ સિદ્ધ-બુદ્ધ-મુક્તા થશે.
૭. દેવે શ્રીજીવાર કોને મારવાની ધમકી આપીને શું કર્યું?
૮. નાના પુત્રને મારવાની ધમકી આપી તો પણ ચૂલણીપિતા નીડર રહ્યા તો દેવે નાના પુત્રને પણ મારીને ડિકળતા રક્તમાંથી એના શરીરનું સિંચન કર્યું.
૯. ચૂલણીપિતા કયા નગરમાં રહેતા હતા? તેમની પત્નીનું નામ શું? ત્યાં કયું દ્યાન હતું? ત્યાંના રાજ કોણ?
૧૦. વાણારસી નગરીમાં. શામા પત્ની. કોષ્ટક દ્યાન. જિતશક્તિ રાજ.

(બ) અંતગડ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. ગજસુકુમાર મુનિને જોઈને સોમિલને શું વિચાર આવ્યો?
૨. અરે ! આ તો પેલો નિર્લંઘ, શ્રી કાંતિ આદિથી પરિવર્જિત, મૃત્યુને ઈચ્છાવાળો ગજસુકુમાર છે. તે પુણ્યઠીન અને દુર્લક્ષણયુક્ત છે. મારી નિર્દોષ દીકરી સોમા, જે યુવાન છે, તેને વિના કારણે જ છોડીને આ સાધુ બની ગયો છે.
૩. દેવકીને અતિમુક્તાડ મુનિએ શું કહ્યું?
૪. હે દેવકી ! તું ૮ પુત્રોને જન્મ આપીશ. તારા બધા પુત્રોની આકૃતિ, વય અને કાંતિ આદિ સમાન હશે અને તે નલકુલેરની સમાન સુંદર હશે. આ ભરતક્ષોત્રમાં તારા સિવાય કોઈ માતા એવી નહિ હોય જે આવા સુંદર

પુરોને જન્મ દઈ શકે.

૩. ગજસુકુમાર મુનિએ દીક્ષા લઈને ભગવાનને શું કહ્યું?

૪. હે ભગવાન ! આપની આક્ષા હોય તો મારી ઈચ્છા છે કે મહાકાળ સ્મશાનમાં જઈ એક રાત્રિની મહાપ્રતિમા રવીકાર કરવા અર્થાત્ સંપૂર્ણ શીદ્ર ધ્યાનસ્થ થઈ ડિબા રહેવા માંગુ છું.

૫. દેવકીએ સ્વાર્થમાં શું જોયું ? ગજસુકુમાર નામ કેમ પડ્યું ? તે કઈ ગતિમાંથી આવ્યા હતા ?

૬. સિંહનું સ્વખા. આ બાળક ગજના તાળવા સમાન સુકોમળ છે. દેવલોકમાંથી.

૭. ઇ સહોદર ભાઈના શરીરની કાંતિ અને વાળ કેવા હતા ?

૮. શરીરની કાંતિ – નીલકમળ, બેંસના શર્દીગના આંતરિક ભાગ અને ગુલીના રંગની સમાન તથા અળશીના ફૂલની જેમ નીલા રંગવાળી હતી. વાળ – ફૂલોની જેમ કોમળ અને કુંડલીની સમાન વાંકડિયા અને અતિ સુંદર લાગતા હતા.

(૧૫)

પ્ર.૬ દશપૈકાલિક સ્વૂર્ણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. લગ્ન દયા પાના નં. ૮૨ ગાથા ૧૩

૨. જે ચાવિ મંદિરિ પાના નં. ૭૮ ગાથા ૨

૩. પેહેઈ હિયાણુ પાના નં. ૮૭ ગાથા ૨

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૬)

૧. ધર્મરૂપી વૃક્ષનું મૂળ શું છે ? તેનું ફળ શું છે ?

જવાબ

વિનય, મોક્ષ

૨. કેવા વચનો બોલનારા અવિનીત હોય છે ?

કઠોર તથા અહિતકારી

૩. શેનું અભિમાન કરનારને મોક્ષ મળતો નથી ?

બુદ્ધિ અને પ્રાદ્ધિ

૪. કઠોર વચનો કેવા છે ?

કાનમાં બાણની જેમ વાગનાર

૫. આહાર કોને ત્યાંથી લેવાનો છે ?

અજ્ઞાતકુળમાંથી

૬. સાધુપણું શેના પર અવલંબે છે ? શેમાં સમભાવ રાખવાનો છે ? ગુણો પર, રાગ-દ્રેષ્ટ

(૭)

પ્ર.૭ ભગવતી સ્વૂર્ણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પર દયા અને વ્યવહાર દયા એટલે શું ?

૨. પર દયા – તે બીજા જીવોની રક્ષા કરે. વ્યવહાર દયા – જેવી શ્રાવકને દયા પાળવા કઢી છે તે સાચવે તે, ઘરના અનેક કામકાજ કરતા જતના રાખવી તે.

૩. કઈ જાગરિક શ્રાવકને હોય ? તે લખો.

૪. સુદક્ષણ – સમ્યજ્ઞાન – દર્શન સહિત ધન-કુટુંબ આદિ તથા વિષય-કખાયને ખોટા જાણે છે, દેશથી નિવત્યા છે, ઉદ્દ્યભાવથી ઉદાસીનપણે રહે છે, ગ્રાણ મનોરથ ચિંતાપે છે.

૫. આત્મા શા માટે સદેહ પરિણામવાળો છે ? ચૈતન્ય એટલે શું ?

૬. તેનામાં સંકોચ – વિસ્તાર કરવાની શક્તિ છે. ચૈતન્ય એટલે જેને સંવેદના થાય તે આત્મા.

૭. કખાય આત્માના ગુણસ્થાન કેટલા છે ? પંચ પરમેષ્ઠિમાં કખાય આત્મા કોને હોય ?

૮. ૧ થી ૧૦ ગુણસ્થાન. આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સાધુ – સાધીને.

૯. એક જીવમાં એક છે, પણ સાત છે એટલે જીવ એક આત્મા છે શોષ સાત આત્મા તેની છે.

૧૦. આત્મા, પર્યાયો, દ્રવ્ય, પર્યાય.

(૧૦)

૧. સમુદ્ધાત એટલે શું? અહીં મુખ્યતાએ કઈ સમુદ્ધાતનું વર્ણન છે ?

- જ. આત્મપ્રેશોગાં વેદના આદિની પ્રબળતાથી વિશેખ પ્રકારનું સ્પંડન તે. મારણાંતિક અને કેવળ.
૨. જેનો ઉપપાત, સમુદ્ધાત અને સ્વર્થાન આખા લોકમાં હોય તેવા જીવના બેદ કેટલા? કયા કયા? બાદર તેઉકાયના અપર્યામાનો સ્વર્થાન અને સમુદ્ધાત લખો.
૩. ૧૦, ૫ સૂક્ષ્મ સ્થાવરના અપર્યામા અને પર્યામા. સ્વર્થાન – લોકના ધણા અસંખ્યાતમા ભાગમાં. સમુદ્ધાત – સંપૂર્ણ લોકમાં.
૩. શીત આદિ યોગિનો અલ્પ બહૃત્પ લખો.
૪. જર્વથી થોડા શીતોષ્ણ યોગિયા, તેથી ઉષ્ણ યોગિયા અસંખ્યાતગુણા, તેથી અયોગિયા અનંતગુણા, તેથી શીત યોગિયા અનંતગુણા.
૫. તીર્થકરની માતાને કઈ યોગિ હોય? તે કેવી હોય? સ્વીરતનને કઈ યોગિ હોય? શા માટે?
૬. કચણ – કાચબાને આકારે. કાચબાના પીઠની જેમ ઉપસેલી. શંખાવર્ત. તે યોગિવાળી જીને સંતાન ન થાય.
૭. ઉષ્ણ યોગિ, અચેત યોગિ, સંવુદા યોગિ. તેઉકાયમાં – ઉષ્ણ યોગિ, સચેત, અચેત, મિશ્ર, સંવુદા.

(૨૦)

પ્ર. ૧ (ક) નીચેના શબ્દોનું માગદી લખીને ને તે ક્યા પાઠમાં આવે છે?

માગદી	પાઠ
૧. અકરણીય	અકરણિજો
૨. ધર્મની આદિના કરનારા	આઈગરાણ
૩. જાણી જોઈને ઈરાદૂર્ભવક	આકૃષી
૪. પાપકર્મનો ઉપદેશ આપવાથી	પાપકર્મોવાસં

(૪)

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સમહિતી જીવોની જીવાયોનિ લખો.
 ૨. તર લાખ. બે લાખ બેઈન્ડ્રિય, બે લાખ તેઈન્ડ્રિય, બે લાખ ચૌરેન્ડ્રિય, ચાર લાખ નારકી, ચાર લાખ તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય, ચાર લાખ દેવતા, ચૌદ લાખ મનુષ્યની જતિ.
 ૩. શાતા ગૌરવ કોને કરે છે?
 ૪. સાર્કું આરોગ્ય કે શારીરિક સુખના સાધનો મળવાથી અભિમાન કરવું કે ન મળવા પર તેની ઈચ્છા કરવી.
 ૫. સાધુપણાની યાદ અપાવનાર શાદ કર્યા છે?
 ૬. સમણોડં, સંજ્ય, વિરસ, પડિછ્ય.

(ગ) બીજા કર્મગ્રંથના આધારે જવાબ લખો.

(૧૦)

- (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
૧. તેજમા ગુણસ્થાને કેટલી પ્રકૃતિનો ઉદ્ય? ક્યા કર્મની કેટલી પ્રકૃતિ?
 ૨. ૪૨. વેદનીય – ૧, આયુષ્ય – ૧, નામ – ૩૮, ગોત્ર – ૧.
 ૩. હાસ્યાદિ ખટકનો ઉદ્ય કેટલા ગુણસ્થાન સુધી? શા માટે?
 ૪. આઠમા. હાસ્યાદિષ્ટકના ઉદ્યનું કારણ સંકલિષ્ટ પરિણામ છે અને નવમે એકદમ વિશ્વાસ પરિણામ હોય છે.
 ૫. સિદ્ધાંતની કઈ અપેક્ષાઓ ઉદ્યાદિકારમાં બતાવી છે?
 ૬. વાટે વહેતા નારકીને બીજું ગુણસ્થાન હોય. એકેન્ડ્રિયને પહેલું ૪ ગુણસ્થાન છે

(બ) નીચેની પ્રકૃતિનો ઉદ્ય ક્યાં સુધી? ઉદ્ય વિરાસ્ત ક્યારે?

(૪)

ઉદ્ય	ઉદ્ય વિરાસ્ત
૧. નીચ ગોત્ર	૫ મા ગુણસ્થાન સુધી
૨. શુભ વિહાયોગતિ	૧૩ મા ગુણસ્થાન સુધી
૩. દેવાનુપૂર્વી	૪ થા ગુણસ્થાન સુધી
૪. પ્રચલા પ્રચલા	૯ ટ્રણ ગુણસ્થાન સુધી

(૫)

પ્ર. ૨ આચારાંગ સૂશ્ના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સંયમમાં કોણી ગતિને જોવાની છે?
 ૨. સંયમમાં સમ્યક્ પ્રગતિ કરનારા સાધકોની આરાધક ગતિ અને સંયમમાં પ્રગતિ ન કરનારા સાધકોની વિરાધક ગતિને જોવાની છે.
 ૩. કોણી સાથે યુક્ત કરવાનું છે? શેમાં અનાસક્ત રહેવાનું છે?
 ૪. કર્મશાગ્રુહો સાથે. ૭૦મ-મરણમાં.
 ૫. કર્મનો બંધ શેનાથી થાય છે?
 ૬. આત્મપરિણામોથી અને અધ્યાત્મસાચાયની મુખ્યતાથી.
 ૭. આણાએ મામગં ધર્મં | અર્થ લખો.

(૧૧x3)

જ. પ્રભુની આજ્ઞાનું પાલન કરવું એ જ મારો ધર્મ છે.

(૧૦)

પ્ર. ૩ ઠાણાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. આજ્ઞા વ્યવહાર અને આકાંત વાયુ એટલે શું?

૨. આજ્ઞા વ્યવહાર – ગીતાર્થ સાધુની આજ્ઞાથી કોઈ તત્ત્વ કે પ્રાયશ્રિતાનો નિર્ણય કરાય તે.

આકાંત વાયુ – જોરભેરથી જનીન પર પગ પણાડવાથી ઉત્પન્ન વાયુ.

૩. જીવ દુર્ગતિમાં કેટલા પ્રકારે જાય? કોઈપણ ગ્રણ કારણ લખો.

૪. પાંચ. હિંસાથી, અસત્ય ભાષણથી, ચોરીથી, કુશીલ સેવનથી, પરિગ્રહથી.

૫. કયા તીર્થકરે રાજ્ય ભોગવું નથી?

૬. વાસુપૂર્ણ સ્વામી, મલિનાથ સ્વામી, અચિન્નેમિ, પાર્શ્વનાથ સ્વામી, મહાવીર સ્વામી.

૭. જૂતા જુવો કેટલા પ્રકારે જાગે? ૧, ૪, ૫ પોઇન્ટ લખો.

૮. પાંચ. ૧. શબ્દથી-અવાજ ચાંબળવાથી, ૪. નિદ્રાક્ષયથી-નિદ્રા પૂરી થવાથી, ૫. સ્વખાદર્શનથી- સ્વખાન આવવાથી.

૯. દંડના કેટલા પ્રકાર છે? માત્ર નામ લખો.

૧૦. પાંચ. અર્થ દંડ, અનર્થ દંડ, હિંસા દંડ, અકર્માતૃ દંડ, દષ્ટ વિપર્યાસ દંડ.

(૧૦)

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. કોણ પૂજનીય બનતું નથી?

૨. જે સાધુ-સાધ્વી પ્રવર્ણિત થઈને પ ઇન્ડિયોના વિધયમાં આસક્ત થાય છે, તે ચતુર્ગતિરૂપ સંસારમાં પરિલભમણ કરે છે, દુઃખ પ્રામ કરે છે તેમ જ આ જીવમાં પૂજનીય બનતા નથી.

૩. ધન્ય સાર્થવાહે કયા ફળ ખાવાની ના પાડી? શા માટે? તે ફળ કેવા છે?

૪. નંદીફળ. તેના વૃક્ષ નીચે જેસવાથી તેમ જ તેના ફળ ખાવાથી અથવા તેની છાયામાં જેસવાથી જીવનનો અકાળે નાશ થઈ જશે. લીલા-કાળા વર્ણવાળા અને ઝેરયુક્ત છે.

૫. ધન્ય સાર્થવાહ કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? ત્યાંના રાજા કોણ હતા? ધન્ય સાર્થવાહ કેવા હતા?

૬. ચંપાનગરી. જિતશત્રુ. ધન્ય સાર્થવાહ અંગોપાંગથી પરિપૂર્ણ, ગુણસંપદ તથા અનેક લોકો માટે આદર્શભૂત હિતા.

૭. ધન્ય સાર્થવાહ દીક્ષા લીધા પછી અને અંત સમયે શું કર્યું? ક્યાં ઉત્પન્ન થયા?

૮. સામાચિકથી લઈને ૧૧ અંગોનું અદ્યયન. અંત સમયે એક માસની સંલેખના કરી, ૫૦ બજ્ઝના આછારનો અનશાન ઢ્રાચા ત્યાગ કરી દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયા.

૯. ચંપા નગરી, ધન્ય સાર્થવાહ, અહિશત્રા નગરી, ઘોખણાના સ્થાને શું સમજવાનું છે?

૧૦. મનુષ્ય ગતિ, ઓકાંત દયાળુ તીર્થકર ભગવાન, નિર્વાણ, તીર્થકર ભગવાનની મોક્ષમાર્ગની અણમોતા દેશના અથવા

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વિજ્ય ચોર કેટલા ચોરોનો અધિપતિ હતો? કોણી માટે શરણભૂત હતો?

૨. ૫૦૦. ઘણા ચોરો, દેશદ્રોહીઓ, વિશ્વાસધાતીઓ, અપરાધીઓ.

૩. સાધુઓ આછાર શા માટે કરવાનો છે?

૪. ગુરુની આજ્ઞાથી, આસક્તિથી નહિ, શરીરના વર્ણ, બળ કે ઝપણી વૃદ્ધિ માટે નહિ, પરંતુ સંસારને પાર કરવા અને મોક્ષ પ્રામ કરવાના ઉદ્દેશથી આછાર કરવાનો છે.

૫. ધન્ય સાર્થવાહ પૃથ્વી પર કેવી રીતે પડી ગયા?

૬. ધન્ય સાર્થવાહ કુછાંગથી છેદાયેલ ચંપક વૃક્ષની જેમ, મહોત્સવ પૂર્ણ થતા નિસ્તોજ બનેલા ઈંદ્રદિવજની જેમ

ધડામ દઈને પૃથ્વી પર પડી ગયા.

૪. ધન્ય સાર્થવાહ કઈ નગરીમાં રહેતા હતા? તેમને કેટલા પુત્ર અને પુત્રી હતા? પત્ની તથા પુત્રીનું નામ લખો.

૫. રાજગૃહી. પ પુત્રો અને એક પુત્રી હતા. ભદ્રા તથા સુંસુમા.

૬. ધન્ય સાર્થવાહ ચિલાત દાસપુત્રને ઘરમાંથી ડાઢી મૂક્યા પછી તે કેવો બની ગયો?

૭. સ્વચ્છંદી બની જુગારી, માંસભક્ષી, દાઢુકિયો વેશ્યાલંપટ બની ગયો.

(૧૦)

પ્ર. ૫ અંતગડ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દ્વારિકા નગરીના રાજ કોણ હતા? મહારાણીનું નામ શું હતું? નગરી કેટલી લાંબી-પછોળી હતી?

૨. કૃષ્ણ મહારાજા. પદ્માવતી. ૧૨ યોજન લાંબી, ૯ યોજન પછોળી.

૩. ભગવાનનો ઉપદેશ સાંભળીને પદ્માવતીએ કૃષ્ણ વાસુદેવને શું કીધું? શિબિકા કેટલા પુરુષે ઉપાડી?

૪. હે દેવાનુપ્રિય ! આપની આજ્ઞા હોય તો હું પ્રભુના સાંભિદ્યે દીક્ષા ગ્રહણ કરવા ઈરણું છું. ૧૦૦૦.

૫. કૃષ્ણ વાસુદેવનું મોત ક્યાં અને કેવી રીતે થયું?

૬. દીક્ષાણી સમુદ્ર તેટે જતા રસ્તામાં વિશ્વામ હેતુ કૌશાભ્રવન ઉદ્યાનમાં વિશ્વાળ વઠવૃક્ષ નીચે પૃથ્વી શિલાપટું પર પીતાંબર ઓઠીને સૂતા હતા, તે સમેયે મૃગના ભરમાં જરાકુમાર દ્વારા છોડાયેલા તીક્ષ્ણ તીરથી ડાબો પગ વીધાઈ ગયો.

૭. કૃષ્ણ વાસુદેવની ધર્મદલાલી કેવી હતી?

૮. દ્વારિકા નગરીના વિનાશની વાત સાંભળીને બીજાને પ્રવર્ણા લેવાની પ્રેરણા કરે છે. દીક્ષાતોના પરિવાર, વ્યવહારની વ્યવર્થા કરવાનું વચન આપે છે તેમ ૪ પોતાના પુત્ર, પુત્રી, પૌત્ર, પટરાણીને સંયમની સહર્ષ અનુમતિ આપે છે. આમ તેઓની ધર્મદલાલી વિશિષ્ટ હતી.

૯. કોણ બોલે છે? કોને કહે છે? : ૧) આર્તધ્યાન ન કરો.

૧. ભગવાન અરિષ્ણને કૃષ્ણ વાસુદેવને કહે છે.

૨) આપ સમીપે મુંડિત થઈ પ્રપ્રજિત થવા ઈરણું છું.

૩. પદ્માવતી રાણી ભગવાન અરિષ્ણને કહે છે.

અથવા

પ્ર. ૫ નિર્ણયાવલિકા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સોમિલ શ્રાવકના અધ્યયનમાં શેની મહત્ત્વા જતાવી છે? આપણા માટે એકાંતે શું હિતકારક છે?

૨. સમ્યાર્થશર્ણ, શ્રદ્ધા. સમ્યાર્થશર્ણ વિનાનું ચારિત્રાપાલન સફળ થતું નથી, આ વાત પર વિચાર કરી તેને આત્મસાત્ત કરી આપણું જીવન તે પ્રમાણે બનાવવા પ્રયત્ન કરીએ તે ૪ આપણા માટે એકાંતે હિતકારક છે.

૩. સોમિલની પ્રવર્ણા દુઃપ્રવર્ણા શા માટે છે?

૪. સોમિલે પહેલા પાર્શ્વનાથ ભગવાન પાસે ૧૨ પ્રત અંગીકાર કરેલ, પરંતુ પછી સત્સંગ ન મળતા અને મિથ્યાત્ત્વના પર્યાયો વધતા તાપસ પર્યાયનો સ્વીકાર કર્યો.

૫. સોમિલ બ્રાહ્મણ શેના જાણકાર હતા?

૬. ૪ વેદ, ઈતિહાસ, નિઘટું (કોશ) આદિ ખચાંગવિદ (ઇ અંગનો જાણકાર) હતો. તે ઉપરાંત અનેક શાલ્કોમાં નિપુણ હતો.

૭. તાપસની દીક્ષા લઈ સોમિલે શું અભિગ્રહ ધારણ કર્યો?

૮. જ્યાં સુધી જીતું ત્યાં સુધી નિરંતર છટ્ઠ-છટ્ઠ કરતો ચકવાત તપસ્યા કરીને, સૂર્યની સામે જે હાથ ઊંચા રાખીને આતપના બૂભિમાં આતાપના લઈશ.

૯. શ્રાવકના પ્રત ધારણ કરનારા ક્યાં જાય છે? સોમિલ શા માટે જ્યોતિષીમાં ઉત્પન્ન થયા?

૧૦. વૈમાનિક દેવની. પ્રતબંગ અને તાપસી દીક્ષા સ્વીકાર કરવાથી, આલોચના પ્રતિક્રમણ ન કરવાથી વિરાધક થઈ જ્યોતિષીમાં ઉત્પન્ન થયા.

પ્ર.૬ ઉત્તરાધ્યયન સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

૧. ધમ્મં પિ પાના નં. ૩૮ ગાથા ૨૦

૩. તૃષ્ણિંદ પાના નં. ૪૧ ગાથા ૨૮

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. શેનું વમન કરેલું છે?

૨. પાંચ ઈન્જિન્યોની પરિપૂર્ણતા શા માટે દુર્લભ છે?

૩. શું છોડીને અણગાર ધર્મ રસીકાર્યો છે?

૪. મોક્ષ કેવો છે?

૫. વર્તમાનમાં કયો માર્ગ ઉપલબ્ધ છે?

૬. અનંતડાળ ક્યાં પસાર કર્યો છે?

લગાતાર ૭/૮ ભવ કોણ કરે?

૭. કુસળો પાના નં. ૩૪ ગાથા ૨

(૯)

જવાબ

કામબોગ અને સાંસારિક પદાર્થ.

ઘણા જીવો વિકલાંગ જોવા મળે છે.

ધન, ક્રી વગેરેને છોડીને.

ઉપદ્રવચિત, કલ્યાણકારી, અનુતર.

ન્યાયપૂર્ણ નિર્વિકલ્પ મોક્ષ પ્રામ કરાવનાર માર્ગ.

વનસ્પતિકાર.

મનુષ્ય-તિર્યંચ.

(૧૦)

પ્ર. ૭ બગવતી સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વ્યાખ્યા લખો.

૪. હિયમાણ - જીવોની સંખ્યા ઘટે.

સોવચય-સાવચય - વૃષ્ટિ, હાનિ.

અવસ્થિત - જીવોની સંખ્યા ન ઘટે, ન વધે.

કઠ સંચય - એક સમયમાં એકસાથે જે જીવોથી સંખ્યાતા જીવો ઉત્પન્ન થાય છે.

૨. સિદ્ધને સંચય કેટલા? કયા કયા? વર્ધમાનની સ્થિતિ લખો.

૪. બે. કઠ સંચય, અવક્તાવ્ય સંચય. ૪. ૧ સમય ૬. ૮ સમય.

૩. ભવનપતિ દેવ અને સમડીની સાવચયની સ્થિતિ લખો.

૪. ભવનપતિ દેવ અને સમડીની - ૪. ૧ સમય ૬. આવલિકાના અસંખ્યાતમા ભાગની.

૫. સમુચ્ચય જીવમાં સોવચય આદિ કેટલા અને કયા ભાંગા લાભે? તે કેવા છે? આ ભાંગો કેટલા દંડકમાં હોય?

૭. એક. નિરૂપચય-નિરવચયા. તે શાશ્વત (સર્વાર્થ) છે. ૨૪.

૮. દેવમાં કેટલા સંચય લાગે? કયા કયા? હિયમાનની રિચિત્રતિ લખો.

૭. ૩. કઠ સંચય, અકઠ સંચય, અવક્તાવ્ય સંચય. ૭૮. ૧ સમય ૭૨. આવલિકાનો અસં.મો ભાગ.

(૧૦)

પ્ર. ૮ પદ્ધતિણા સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વિષય શક્તિ દ્વાર લખો.

૪. ઔદ્યારિક શરીરનો વિષય ૧૫ મા રૂચક દ્વીપ સુધી જવાનો. વૈક્લિય શરીરનો વિષય અસંખ્ય દ્વીપ સમુદ્ર સુધી જવાનો. આહારક શરીરનો વિષય ૧૫ મા અઠીદ્વીપ સમુદ્ર સુધી જવાનો. તૈજસ-કાર્મણ શરીરનો વિષય સર્વ લોકમાં જવાનો.

૨. કયા શરીરવાળા વિવિધદ્વિપ બનાવે? કેટલી દિશાનો આહાર કરે? પ્રયોજન શું છે? સ્વામી કોણ?

૪. વૈક્લિય. જ દિશાનો. વિવિધ દ્વિપ કરવાનું. નારકી, દેવ, વાયુકાય, તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય, મનુષ્ય.

૩. આહારક શરીરનો અંતર, સ્થિતિ, દ્વિત્યાર્થક અને સંરસથાન દ્વાર લખો.

૪. %. અંતર્મુહૂર્ત ૬. દેશે ઊણું અર્ધ પુરુષાલ પરાવર્તન અથવા બીજી રીતે હોય અથવા ન હોય. ૪. અંત. ૬. અંત.

૪. ૧-૨-૩ ૬. પૃથ્વે હજાર, ૧ સમયતુરંસ્થ.

૪. શરીર એટલે શું? કેટલા છે? કયા શરીરથી મોક્ષમાં જવાય? તેણી ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના કેટલી?
૫. જે ક્ષણે ક્ષણે ક્ષીણ થાય. જે આત્મપ્રદેશોને અવગાહીને રહે. પાંચ. ઔદારિક. ૧૦૦૦ ચોંન જાઝેરી.
૬. પ્રેદેશાર્થક દ્વાર લખો.
૭. સર્વથી થોડા આહારકના પ્રેદેશ, તેથી વૈકિયના પ્રેદેશ અસં.ગુણા, તેથી ઔદારિકના પ્રેદેશ અસં.ગુણા, તેથી તૈજસના પ્રેદેશ અનંતગુણા, તેથી કાર્મણના પ્રેદેશ અનંતગુણા.

(૧૦)

પ્ર. ૮ માર્ગણા સમજણ સહિત લખો.

૧. વચનયોગી તિર્યચમાં – ૧૩ બેઈન્ડ્રિય, તેઈન્ડ્રિય, ચૌચેન્ડ્રિય, પ અસંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય અને પ સંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિયના પર્યામા.
૨. અધોલોડ ગ્રસ ઔદારિકમાં – ૨૮ ૪૮ તિર્યચના બેદમાંથી ૨૨ એકેન્ડ્રિયના વર્જને ૨૫, ૨ સંજી મળુષ્યના ૧ સંમૂર્ચિષ્ઠ મળુષ્યના અપર્યામા.
૩. મિશ્ર દષ્ટિ ગર્ભજમાં – ૨૦ પ સંજી તિર્યચ પંચેન્ડ્રિય અને ૧૫ કર્મબૂભિ એ ૨૦ ના પર્યામા.
૪. બીધર્વતોડ દેવીમાં – ૯ પહેલું દેવલોક, બીજું દેવલોક, પહેલું કિલિધીક એ ગ્રણના અપર્યામા અને પર્યામા.
૫. કેવળીમાં – ૧૫ કર્મબૂભિના પર્યામા.

(૨૦)

પ્ર. ૧ (ક) નીચેના શાબ્દો કયા પાઠમાં આવે છે? શ્રુત્સ છે કે અશ્રુત્સ? અશ્રુત્સ હોય તે સુધારીને લખો. (૫)

અશ્રુત્સ	શ્રુત્સ	પાઠ
૧. નાયજ્ઞયણેહિ	✗	નાયજ્ઞયણેહિ
૨. અણુપાલિય	✗	અણુપાલિયં
૩. ડાયસંફાસં	✓	–
૪. સચિત વિહિં	✗	સચિત વિહિં
૫. દેવસિયસ	✗	દેવસિયસ્

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. સામાચિકમાં જોક્સ કરે તો કયો અતિચાર?
૨. શ્રાવકે બીજવાનું બોજન ર્થ્યું હોય તો કયો અતિચાર?
૩. નિગોદ તથા વાઉકાયની જીવાયોનિ કેટલી?
૪. ૩૩ બોલમાંથી છટ્ઠા બોલમાં હેય, ઝોય, ઉપાદેય કેટલા?
૫. જ્ઞાતાધર્મકથા અને આચારાંગ સૂત્રના અધ્યયન કેટલા?

જવાબ
વચ્ચે દુપણિણાણે/મોહરિએ
સચિતાછારે
૧૦ લાખ તથા ૭ લાખ
હેય – ૩, ઝોય – ૫, ઉપાદેય – ૩
૧૮ અને ૨૫

(ગ) જીજા કર્મગ્રંથના આધારે જવાબ લખો. (૧૦)

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. સતા અને સંક્રમણ સતા એટલે શું?
૨. સતા-આત્માની સાથે કર્માનુષા હોતું, કર્માની વિઘમાનતા. બંધાયેલું કર્મ નિર્જરા ન થાય ત્યાં સુધી આત્મા ની સાથે રહે છે, તેથી કર્મબંધથી કર્મ નિર્જરા સુધીની અવર્થથા.
- સંક્રમણ સતા-કર્મ જંધાયા પછી તેમાં કોઈપણ ફેરફાર થાય અને ફેરફાર થયેલું તે કર્મ આત્મા સાથે રહે.
૨. ૧૪૪ ની સતા કયા ગુણસ્થાને હોય? કેવી રીતે?
૩. ૮ થી ૧૧ ગુણસ્થાને. જેણે દેવાયુ બાંધ્યું હોય પણ અનંતાનુભંધીની વિસંયોજના ન કરી હોય તેવા જીવોને નરકાયુ, તિર્યાચાયુ વર્જને ૧૪૪ ની સતા.
૪. ચરમ શરીરીને ઓધે કેટલા કર્મ? કયા કર્મની કેટલી પ્રકૃતિની સતા? કઈ પ્રકૃતિ વર્જવાની?
૫. ૪ થી ૭ ગુણસ્થાન. આઠ કર્મની ૧૪૫. નરકાયુ, તિર્યાચાયુ અને મનુષ્યાયુ વર્જને.

(બ) નીચેની પ્રકૃતિનો સતા કયાં સુધી? સતા વિરાસત કયારે? (૪)

સતા		સતા વિરાસત
૧. સંજીવતન માયા	૯ મા ગુણસ્થાનના	૯ મા ભાગના છેકે
૨. બાદર	૧૪ મા ગુણસ્થાનના ચરમ સમય સુધી	૧૪ મા ગુણસ્થાનના અંતે
૩. હાદ્ય	૯ મા ગુણસ્થાનના	૯ મા ગુણસ્થાનના છેકે
૪. પ્રચલા	૧૨ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમય સુધી	૧૨ મા ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ સમયના અંતે

(૫)

પ્ર. ૨ સૂર્યાંગાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નરક વિભક્તિ , , તથા થી વિરત થવાની પ્રેરણા આપી છે. (૨)
૨. મૃધાવાદ, અદતાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ.
૩. સાતમી નરકનું નામ, ગોત્ર અને નરકાવાસાની સંખ્યા લખો. (૧.૫×૨)
૪. માધવતી, મહાતમ : પ્રભા, પાંચ.

૩. વૈતરણી નાઈનું પાણી કેવું છે? તેની જલધારા કેવી છે?

૪. લોહી જેવું ખાનું અને ગરમ પાણી સતત વહે છે. તેની જલધારા અસ્થાની જેમ અત્યંત તીક્ષ્ણ.

(૧૦)

પ્ર. ૩ નાણાંગ સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રમાણના પહેલા ચાર પ્રકાર લખો.

૨. મધ્ય પ્રમાણ, નિદ્રા પ્રમાણ, શાંદાંડ ધિન્દ્રિય વિધય પ્રમાણ, હોઘાંડ કખાય પ્રમાણ.

૩. તથાજ્ઞાન પ્રશ્ન તથા સ્વખાનાનિક પ્રતિક્રિયા એટલે શું?

૪. તથાજ્ઞાન પ્રશ્ન – પોતાને જ્ઞાન હોવા છતા અન્યની જ્ઞાનવૃદ્ધિ માટે પૂછતા પ્રશ્ન.

સ્વખાનાનિક પ્રતિક્રિયા – દુઃસ્વાન આદિ જોયા પછી પ્રથમ શ્રમણસૂરથી કરવામાં આવતું પ્રતિક્રિયા.

૫. આત્મવાન કોને કહેવાય?

૬. જે વ્યક્તિ પોતાના આત્મભાવમાં સ્થિર થવા હોય અથવા આત્મભાવમાં સ્થિર થવા માટે પુરુષાર્થશીલ હોય, આત્મ સાધના જ જેનું મુખ્ય ધ્યેય હોય તેવા આત્માર્થી સાધક.

૭. સાધુ આછાર શેની પુષ્ટિ માટે નથી કરતા? કોઈપણ ત્રણ કરણ લખો.

૮. શરીરાદિની. ૧. જીવર આદિ આભિસ્મક રોગ આવે. ૨. દેવ, મળુષ્ય, તિર્યચ્યકૃત ઉપસર્ગ આવે. ૩. બ્રહ્માર્થ ની સુરક્ષા માટે – ચિકિત્સારૂપે. ૪. પ્રાણીઓની દયા માટે. ૫. તપની વૃદ્ધિ માટે. ૬. સંથારો કરવા માટે.

૯. આકાશ કોને સ્થાન આપે છે? તે કેવું છે? આકાશને પહેલું સ્થાન શા માટે?

૧૦. સર્વ દ્રવ્યને. તે સ્વયં વિશાળ અને સ્વપ્રતિષ્ઠિત છે. તેનો કોઈ આધાર નથી માટે.

(૧૦)

પ્ર. ૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પુંડરિક અધ્યયન દ્વાર શેનું દિગ્દર્શન કરાયું છે? આત્મ પરિણામો કેવા ચાખવા જોઈએ?

૨. આછાર આસજીતા, બોગ આસજીતના દુષ્ટણ અને પિરજીતના સહણતાનું.

૩. કંડરિક રાજાના શરીરમાં બળતરા કેમ થવા લાગી?

૪. ગરિષ્ઠ બોજનના આહારથી, અતિજી ગરણ કરવાથી, તે આછાર પરચા નાહિ, મધ્યરાત્રિએ તેમના શરીર માં વિપુલ, અસહ્ય, કર્કશ વેદના ઉત્પન્ન થઈ. તેમનું શરીર પિતાજીવરથી વ્યામ થઈ ગયું.

૫. રોગથી ઘેરાયેલું કંડરિક મુનિનું શરીર જોઈ પુંડરિકે શું કહ્યું?

૬. હે ભગવન्! હું આપની સમાચારીને અનુકૂળ ઔખધ-લેખજ તેમ જ યોગ્ય આછાર-પાણીથી કંડરિક અણગારની ચિકિત્સા કરાવવા ઈચ્છું છું, તેથી હે ભગવન्! આપ મારી ચાનશાળામાં પદારો.

૭. મહાપદ્રાજા, કંડરિક, પુંડરિક કાળ કરીને ક્યાં ગયા? મહાપદ્રાજાની રાણીનું નામ શું હતું?

૮. મહાપદ્રાજા – મોક્ષમાં, કંડરિક – સાતમી નરકમાં, પુંડરિક – સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમાં, પક્ષાવતી.

૯. પુંડરિકે કયો ધર્મ અંગીકાર કર્યો? તેમણે શું અભિગ્રહ ધારણ કર્યો?

૧૦. ચાતુર્યામ. હું સ્થાપિત ભગવંને વંદન – નમસ્કાર કરી, તેમની પાસેથી ચાતુર્યામ ધર્મ અંગીકાર કર્યા પછી જ આછાર વાપરીશ.

અથવા

પ્ર. ૪ પુણ્યકા સૂરના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સંસારી જીવો દુઃખી કેમ થાય છે?

૨. અપ્રાપ્ય વસ્તુઓની અને સંયોગોની ઈચ્છા કરીને, વસ્તુની પ્રાપ્તિ પુણ્યને આધીન છે અને સુખની પ્રાપ્તિ વ્યક્તિની સમજણને આધીન છે, પરંતુ વ્યક્તિ આ વાસ્તવિકતાને સમજુ કે રતીકારી શક્તી નથી.

૩. સોમાના લઙ્ઘ કોની સાથે થશે? તે કેટલા પુણ્યની માતા બનશે? તેને શું વિચાર આવશે?

૪. રાખ્યકૂટ. ૩૨. જે વંદ્યા છે, બાળકોને જન્મ નથી આપતી તે ઝીઓ પુણ્યવાન છે. કોઈપણ જાતની રોકટોક વગર ભરસ તૈયાર થઈને પતિ સાથે બોગવી શકે છે, હું તો અધિય અને પુણ્યછીન છું.

૩. સુભદ્રાએ સાધીજી પાસે કયો ધર્મ અંગીડાર કર્યો? એક દિવસ મધ્યરાત્રિએ તેણે શું વિચાર્યું?
૪. શ્રાવકધર્મ. હું બદ્ર સાર્થવાહની સાથે વિપુલ લોગ ભોગવવા છતા મને એકપણ સંતાનની પ્રાપ્તિ નથી થઈ,
તો હવે મારે સુપ્રતા આર્યાજી પાસે દીક્ષા જ ગ્રહણ કરી લેવી જોઈએ.
૫. સોમા દીક્ષા લઈ કેટલો અભ્યાસ કર્શે? કેટલા વર્ષ સંયમનું પાલન કરી જ્યાં ઉત્પજ થશે? કેટલી રિસ્ટિતિ?
૬. સામાયિક આદિ ૧૧ અંગોનો. ઘણા વર્ધો સુધી. દેવેન્દ્ર, દેવરાજ શક્ના સામાનિક દેવરૂપે. ૨ સાગરોપમ.
૭. બહુપુરુષિકાના અધ્યાયન પરથી શું શિક્ષા લેવી જોઈએ?
૮. મંત્ર, તંત્ર આદિ પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ સાધુના આચારથી વિપરીત છે. વીતરાગ ભગવાનના સાધુ-સાધીજી
કેવળ આત્મકલ્યાણના માર્ગનો તથા તપ-ત્યાગનો ઉપદેશ આપી શકે છે, તેઓ અન્ય લૌકિક પ્રવૃત્તિમાં
રસ લઈ શક્તા નથી.

(૫)

પ્ર. ૫ અંતગડ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. જે નથી જાણતો તે જાણું છું તેનો અર્થ શું? (૨×૨)
૨. જીવ કયા કર્મોને કારણે નરક, તિર્યચ, મનુષ્ય અને દેવગતિમાં ઉત્પજ થાય છે? તે હું નથી જાણતો, પણ
એથું હું અવક્ષ્ય જાણું છું કે જીવ પોતાના કર્તેલા કર્માનુસાર વિવિધ ગતિ-યોનિઓમાં ઉત્પજ થાય છે.
૩. અતિમુક્તે ગૌતમ સ્વામીને ગોચરી માટે શું કહું? અતિમુક્ત અણગારે પાણીનું ખાબોચિયું જોઈ શું કર્યું?
૪. આપ મારી સાથે પદ્ધારો. હું આપને ભિક્ષા (ગોચરી) અપાવું. ખાબોચિયાની ભીની માટીની પાળ બાંધી
અને પોતાના પાત્રને પાણીમાં તરતું મૂકીને કીડા કરવા લાગ્યા.
૫. અતિમુક્ત અણગારે કેટલા વર્ષ સંયમનું પાલન કર્યું? તેઓ કાળ કરીને જ્યાં ગયા? (૧)
૬. ઘણા વર્ધો સુધી. મોક્ષમાં.

(૫)

પ્ર. ૬ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. નૌકા વણિકોએ કેવા અશ્વને જોયા? (૨×૨)
૨. વિવિધરંગી ગતિ કરવામાં કુશળ, પ્રશિક્ષણ અનુસાર ચાલનારા, વિનીત, ગુણવાન, સહનશીલ એવા
ઉતામ જાતિના અશ્વને જોયા.
૩. આડીર્ણ અધ્યાયનનો સારાંશ લખો.
૪. ઈન્ડ્રિયોના વિષયનું આકર્ષણ તથા ભોગવટો ધોર પીડા અને દુઃખનું કારણ બને છે. ઈન્ડ્રિયોના વિષયોનો
ત્યાગ સુખ તથા પરંપરાએ મોક્ષને પ્રાપ્ત કરવે છે. માટે ભોગ કરતા ત્યાગ એકાંતે શૈયર્સ્કર છે.
૫. શ્રોત્રેન્ડ્રિયને સુખપ્રાપ્ત વસ્તુઓ કઈ કઈ છે? (૧)
૬. બંબાઓ, વીણાઓ વગેરે.

૮

પ્ર. ૭ ઉત્તાધ્યાયન સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

- (અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૯)
૧. અભિમુઠિયં પાના નં. ૪૦ ગાથા – ૫
૨. સાલ્લં કામા પાના નં. ૪૯ ગાથા – ૨૯
૩. સંસયં પાના નં. ૫૩ ગાથા – ૫૩
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૯)

જવાબ

૧. દોરી અને મૂઠ શેની છે?
૨. ભવભ્રમણથી કેવી રીતે છૂટાય છે?
૩. દુર્જ્ય એટલે શું?
૪. લોભ વડે શું બને છે?
- ઈચ્ચિયા સમિતિઝપ દોરી અને દીરજૃપી મૂઠ
બાધ સંગ્રામથી દૂર થઈને અથવા કર્મ સંગ્રામથી મુક્ત થઈને
ખૂનખાર સંગ્રામમાં ૧૦ લાખ યોજ્દાઓને એકલો જીતી લે
આ લોક અને પરલોક ભયરૂપ

પ. મુજિત્રથાનને કોણ કેવી રીતે પ્રામ કરશે?
ક. મનુષ્યની ઈચ્છા કેવી છે?

નાગ રાજ્યિ, કર્મરાજ્યિ રહિત થઈને
આકાશની જેમ અનંત

(૧૦)

પ્ર. ૮ ભગવતી સૂરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. લવણ સમૃદ્ધ પોતાની મર્યાદા કેમ લોપતો નથી?
૨. જંબૂદૂપમાં તીર્થકર છે, કેવળી છે, અક્ષવતી છે, બળદેવ છે, વાસુદેવ છે, સાધુ-સાધી છે, શ્રાવક-શ્રાવિકા છે, સમ્યક દાખિ છે. એ બધાના પુણ્ય પ્રભાવથી.
૩. મોટા કળશો કેટલા છે? નાના કળશો કેટલા છે? કળશોના કેટલા ભાગ છે? કયા કયા?
૪. ચાર. ૭૮૮૪. ગ્રણ ભાગ. ઉપરના ભાગમાં પાણી, નીચેના ભાગમાં વાયુ, વચ્ચેના ભાગમાં વાયુ અને પાણી
૫. લવણ સમૃદ્ધ અને જંબૂદૂપની પરિધિ કેટલી છે?
૬. ૧૫ લાખ ૮૧ હજાર ૧૩૮ ચોજનથી કંઈક ઓછી અને ૩ લાખ ૧૫ હજાર ૨૨૩ ચોજન ૩ કોસ ૧૨૮ ધનુષ
૧૩॥ અંગુલ ઝાંઝેરી.
૭. ૧, ૩ ઢીપના નામ અને ૮, ૧૫ સમુદ્રના નામ લખો.
૮. ૧ - જંબૂદૂપ, ૩ - પુષ્કરવરદૂપ, ૮ - અનુણ સમૃદ્ધ, ૧૫ - કુચક સમૃદ્ધ.
૯. ઢીપને કેટલા દરવાજા છે? તેની ફરતે શું છે? જગતિ કોને છે? વનખંડ કેટલા છે?
૧૦. ચાર. પદ્મવર પેટિકા. જંબૂદૂપને. ને - ને એક બણાર અને એક અંદર.

(૧૦)

પ્ર. ૯ પક્ષવણા સૂરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રવિષ્ટ દ્વાર લખો.
૨. જે ઈન્ડ્રિયોને વિષે અભિમુખ (સામા) પુદ્ગાલો આવીને પ્રવેશ કરે, તેને પ્રવિષ્ટ (પ્રાપ્યકારી) કહીએ. પાંચ ઈન્ડ્રિયોમાં ચક્ષુઈન્ડ્રિય વિના ચાર ઈન્ડ્રિય પ્રવિષ્ટ છે, ચક્ષુઈન્ડ્રિય અપ્રવિષ્ટ (અપ્રાપ્યકારી) છે.
૩. કયા જીવો ચરમ નિર્જરાના પુદ્ગાલોને જાણે છે અને કયા જીવો નથી જાણતા?
૪. મનુષ્ય અને વૈમાનિક જાણે છે. મનુષ્યમાં સંઝીભૂત અને ઉપયોગયુક્ત હોય તે જાણે છે અને વૈમાનિકમાં અમારી સમ્યકદાખિ પરંપર ઉપક્ષક પર્યામા ઉપયોગયુક્ત. ૨૨ દંડકના જીવ જાણતા નથી.
૫. ધ્રાણેન્ડ્રિયનો પ્રદેશ, અવગાઠ, પૃથુત્વ અને સંસ્થાન દ્વાર લખો.
૬. અનંત પ્રદેશ, અસંખ્યાત આકાશ પ્રદેશ, જધન્ય ઉત્કૃષ્ટ અંગુલના અસંખ્યાતમા ભાગનું, ધમણ જેતું,
૭. મર્યાદા, ઈયળ, નાગકુમાર, વીંછીનો રૂપર્ણનેન્ડ્રિયનો ઉત્કૃષ્ટ વિષય લખો.
૮. ૪૦૦ ધનુષ, ૮૦૦ ધનુષ, ૮ ચોજન, ૩૨૦૦ ધનુષ.
૯. પર્યામાના કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા? તેમાંથી કોણ નથી જાણતા, નથી દેખતા છતા આહાર કરે છે?
૧૦. બે. ઉપયોગયુક્ત અને ઉપયોગ રહિત. ઉપયોગ રહિત.

(૧૦)

પ્ર. ૧૦ માર્ગણા સમજણ સહિત લખો.

૧. કર્મભૂમિના મનુષ્યમાં - ૪૫ ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યોમાં સંઝીના અપર્યામા અને પર્યામા, ૧૫ સંમૂર્ચ્છિમ મનુષ્યના અપર્યામા.
૨. ઊર્ધ્વતોક એકાંત નાપુંસકમાં - ૩૫ ૪૮ તિર્યંચમાંથી ૧૦ સંઝી, બાદર તેઓકાયના ર ઓમ ર બેદ વર્જને.
૩. શુકલલેશી વચ્ચનયોગી - ૪૨ ૫ સંઝી તિર્યંચ પંચેન્ડ્રિયના પર્યામા, ૧૫ કર્મભૂમિના પર્યામા, ૬ થી ૧૨ દૈવતોક, ગ્રીજા કિલિવધીક, ૮ ગ્રેવેયક, ૫ અનુતાર વિમાન એ રૂ ના પર્યામા.
૪. અધોતોક અભાષકમાં - ૭૦ ૭ નારકીના અપર્યા., ૩૫ તિર્યંચના તે ૪૮ માંથી ૧૩ વચ્ચનયોગીના વર્જને ૩ મનુના તે સંઝી મનુના અપર્યા. અને પર્યા., ૧ સંમૂ. મનુ. અપર્યા., ૨૫ ભવનપતિના અપર્યા.
૫. અધોતોક એકાંત નાપુંસકમાં - ૫૩ ૧૪ નારકીના, ૧૦ સંઝીના વર્જને ૩૮ તિર્યંચના, ૧ સંમૂ.મનુ.અપર્યા.

4

(૧૫)

પ્ર. ૧ (ક) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખી ક્યા પાઠમાં આવે છે?

અર્થ	પાઠ
૧. પાયપુષ્ટણેણાં	રજેછરણ – ગુણાથી
૨. ઓહાસણાભિકનાએ	વિશીષ વસ્તુ માગીને બિક્ષા લેવા વડે
૩. મયટ્રાણેહિ	મણના સ્થાનથી
૪. અણુપાલિયં	પાલન કરેલ
૫. નેઆઉં	ન્યાયયુક્ત છે

(ખ) જીજા શ્રમણસૂસુના આધારે જવાબ લખો.

(3)

જવાબ
૧. સચેત પાણીવાળા હાથ હોય અને બિક્ષા લીધી હોય
૨. દૂધ ઢોળાતું હોય અને બિક્ષા લીધી હોય
૩. અચેત છે કે સચેત એવી શંકાવાળો આહાર લીધો હોય

(ગ) નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. ભર્દબાહુએ શેમાં પ્રતિક્રમણના પર્યાયવાચી શબ્દોનું કથન કર્યું છે? પહેલા ગ્રણના નામ લખો. (૨×૩)

૭. આવશ્યક નિર્યુક્તિમાં. ૧. પ્રતિક્રમણ, ૨. પ્રતિચરણ, ૩. પરિછરણ.

૮. અવશ્યકરણીય અને પરિછરણ એટલે શું?

૯. અવશ્યકરણીય – મુમુક્ષુ સાધકો દ્વારા અવશ્ય આચરણીય હોવાથી અવશ્યકરણીય.

પરિછરણ – સર્વ પ્રકારના અશુલ યોગોનો, દુર્યોનનો, દુરાચરણનો ત્યાગ કરવો તે પરિછરણ કહેવાય છે.

૩. પ્રત્યાખ્યાનનો સાચો અધિકારી કોણ છે? અનુયોગમાં તેના માટે ક્યો શાંદ છે?

૭. જે સાધક કાયોત્સર્વ કરી વિશેષ ચિત્તશુદ્ધિ, એકાગ્રતા અને આત્મબળ પ્રામ કરે છે તે તે ૭ પ્રત્યાખ્યાનનો સાચો અધિકારી છે. અનુયોગમાં તેના માટે ગુણધારણા શાંદ છે.

૪. કાયોત્સર્વનું બીજું નામ શું છે?

૯. પ્રણ ચિહ્નિત્વા.

(૧)

પ્ર. ૨ સૂચાડાંગ સૂશ્નના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. જગતની ઉત્પત્તિ માટેની અન્ય દાર્શનિકોની માન્યતામાંથી પહેલી ચાર લખો.

૭. ૧. આ લોક દેવકૃત છે. ૨. આ લોક પ્રભકૃત છે. ૩. ઈશ્વરકૃત છે. ૪. રૂપયંભૂત – વિષ્ણુકૃત છે.

૨. ક્ષણિકવાદ કઈ કઈ ધાતુને માને છે?

૪. પૃથ્વી, પાણી, અસ્ત્ર, વાયુ,

૩. શાસ્ત્રાક્રોણી શેની શિક્ષા આપી છે અને અનુકૂળ ઉપસર્ગમાં સાવધાની માટે શું કહ્યું છે?

૭. સાવધાનીની હિતશિક્ષા આપી છે અને અનુકૂળ ઉપસર્ગમાં સાવધાની માટે સર્વ સંગ મહાસ્વરંજું ૪ કારણ છે, તેમ સમજુને તું તારા માર્ગમાં સ્થિર થઈ જા.

૪. આજીવક મત કોણો છે? તેમાં આત્માની કઈ અવસ્થાનો રૂપીકરણ કર્યો છે?

૭. ગોશાલકનો. ૧. કર્મબંધ ચુક્તા આત્માની અશ્વરૂપ અવસ્થા. ૨. કર્મ મુક્તા આત્માની શ્વરૂપ અવસ્થા.

૩. શ્વરૂપ થયેલા આત્મા પુનઃજીવન ધારણ કરે, અવતરણ ધારણ કરે.

૮. કયા દાર્શનિકો શરીર અને આત્માને એક % માને છે? સમજાવો.

૭. તરીકે તત્ત્વશરીરવાદ. જે જીવ છે તે ૭ શરીર છે અને શરીર છે તે ૭ જીવ છે. તેઓના મતે શરીર અને આત્મા એક છે, અભિજ્ઞ છે, શરીરના નાશ સાથે આત્માનો નાશ થઈ જાય છે, તેથી પુણ્ય-પાપ કે તેના

કણ સ્વરૂપ સ્વર્ગ – નરક જેતું કાંઈ જ નથી.

(૧૦)

પ્ર. ૩ ઠાણાંગ સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ભયરસ્થાન કેટલા છે? કયા કર્મના ઉદ્યે? સાતમો અને પાંચમો અર્થ સાચે લખો.
૨. સાત. ભય મોહનીય કર્મના ઉદ્યે. ૩. આલોક ભય–અપકીર્તિનો ભય. ૫. વેદના ભય–રોગ, પીડાનો ભય.
૨. ચોથા અને સાતમા કુલકરના સમયમાં નાના અને મોટા અપરાધ માટે – હકાર નીતિ, મોટા અપરાધ માટે – મકાર નીતિ.
૩. ચોથા કુલકરના સમયમાં નાના અપરાધ માટે – હકાર નીતિ, મોટા અપરાધ માટે – ધિક્કાર નીતિ.
૩. નય કેટલા છે? તેમાંથી બીજો નય કયો છે? સમજાવો.
૪. સાત. સંગ્રહ નય – વસ્તુના સામાન્ય ધર્મને રીતાર્થ જેમ કે એંગે આચા. આત્મા એક છે. સર્વ જીવોના ચૈતન્ય સ્વરૂપની સમનાતના કારણે આત્મા એક છે. સંગ્રહ નય પણ પ્રણે કાળ અને ચારે નિષ્ઠોપને જાણે છે.
૫. શ્રેણી એટલે શું? પહેલી જે શ્રેણીના નામ લખો. સાત પંચનિઃદ્વિય રત્નોમાં તિર્યાચના કયા?
૬. આકાશ પ્રેદેશની પંક્તિઓ. ૧. ગ્રાજુ આચાતા – સીધી અને લાંઝી શ્રેણી. ૨. એકતો વજા – એક દિશામાં વજ શ્રેણી. અથવા રત્ન અને હસ્તિ રત્ન.
૭. સાત. હેમવત ક્ષોપ, હિરણ્યવત ક્ષોપ, હરિવાસ ક્ષોપ, રમ્યક્રવાસ ક્ષોપ.

(૧૫)

પ્ર. ૪ (૬) ભગવતી સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. હસ્તિનાપુર નગરનું વર્ણન કરો.
૨. હસ્તિનાપુર નગરની બહાર ઉત્તરપૂર્વ દિશામાં નંદનવન સમાન સહસ્રામ નામનું એક ઉદ્ઘાન હતું. તે ઉદ્ઘાન સર્વ ગતુથોના પુષ્પ અને ફળાથી સમૃદ્ધ હતું. તેની છાયા સુખકારક અને શીતળ હતી.
૩. ભગવાનની વાણી સાંભળી શિવરાજિંશે શું કર્યું?
૪. તાપસ દીક્ષાનો ત્યાગ કરી, સ્વયંભેવ પંચમુષ્ઠિ લોચ કરી, પ્રભુ સમીપે શ્રમણ દીક્ષા અંગીકાર કરી ૧૧ અંગનું અધ્યયન કર્યું. અનેક વર્ષો ચુધી તેમણે શ્રમણ પર્યાયનું પાલન કરી, સર્વ કર્મોનો ક્ષય કરી મોક્ષ ગતિને પામ્યા.
૫. શિવરાજિંશે કયું જ્ઞાન ઉત્પજ્ઞ થયું? શા માટે?
૬. વિલંગજ્ઞાન. નિરંતર છટ્ઠની તપસ્યાપૂર્વક દિક્ષાક્રવાલ તપ કરતા, આતપના લેતા, પ્રકૃતિની ભદ્રતા વિનીતતા આદિ ગુણોને કારણે કોઈક દિવસે તદાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી.
૭. છટ્ઠના પ્રત્યેક પારણામાં શિવરાજિ શું કરતા હતા?
૮. ક્રમશા: એક એક દિશાનું પૂજન કરીને તે તે દિશાના દેવની આજ્ઞા લઈને તે દિશામાંથી કંદમૂળ આદિ ગ્રહણ કરીને તેઓ આહાર કરતા.
૯. શિવરાજિંશે પતની અને પુત્રનું નામ શું હતું? તેમનો પુત્ર શું કરતો હતો?
૧૦. ધારણિ, શિવબદ્ર કુમાર, તેઓ રાજ્ય, રાષ્ટ્ર અને સૌન્યાદિની સારી રીતે દેખરેખ કરતા હતા.

(ખ) જ્ઞાતાર્મકથા સૂર્યના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૫)

૧. જીવ કેવી રીતે લઘુત્વને પ્રામ કરે છે?
૨. પ્રાણાત્મિક વિરમણથી મિથ્યાદર્શન શાલ્ય વિરમણ પર્યતના અર્થાત્ અઠાર પાપના ત્યાગથી જીવ ક્રમશા: આઠ કર્મ પ્રકૃતિઓનો ક્ષય કરીને ઉપર આકાશતલની તરફ ઉઠીને લોકાગ્ર ભાગમાં સ્થિત થઈ જાય છે.
૩. માટીના લેપથી ભારે અને હળવા તુંબડાની શું દશા થાય છે? તે જીવ પર સમજાવો.
૪. માટીના લેપથી ભારે તુંબડું પાણીના તળિયે બેસી જાય છે, તેમ આસવ દ્વારા ઉપાર્જિત કર્માંથી ભારે થયેલો જીવ અધોગતિમાં ચાલ્યો જાય છે. માટીના લેપથી મુક્તા થઈ જતા હળવું થઈને પાણી ઉપર તરવા લાગે છે,

તેમ કર્મથી વિમુક્તા જીવ લોકના અગ્રભાગમાં બિરજમાન થઈ જાય છે.

૩. આ અધ્યયનનું નામ તુંબ શા માટે છે?

(૧)

૪. વિષયની સ્પષ્ટતા માટે તુંબડાનું ઉદાહરણ હોવાથી.

(૫)

પ્ર. ૫ નિર્ચિયાવલિકા (વૃષ્ણિદશા) સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. વૃષ્ણિદશામાં ડોનું વર્ણન છે? તે અંગ છે કે ઉપાંગ?

૨. વૃષ્ણિતંશીય બાર રાજકુમારોનું ઉપાંગ.

૩. વીરાંગદ મુનિએ કેટલા અંગ સૂશ્રણો અભ્યાસ કર્યો? કેટલા વર્ષ સંયમ પાડ્યો?

૪. સામાચિકથી લઈ ૧૧ અંગ સૂશ્રોણો. ૪૫ વર્ષ.

૫. નિર્ધદ્જકુમારણા લગ્ન કેટલી કન્યાઓ સાથે થયા? તેમણે ભગવાન પાસે શું અંગીકાર કર્યું?

૬. ૫૦ કન્યાઓ સાથે. પહેલા શ્રાવક્ણા પર પ્રત, પછી સંયમ.

૭. નિર્ધદ્જ અણગાર કાળ કરીને કયાં ગયા? ત્યાં તેમણી સ્થિતિ કેટલી?

૮. સર્વાર્થસિદ્ધ મહાવિમાનમાં. ૩૩ સાગરોપમ.

૯. જંબૂદૂલીપણા ક્ષોત્રમાં નામનું નગર હતું

૧૦. ભરત, રોહીતક.

(૧૫)

પ્ર. ૬ ઉત્તાચાધ્યયન સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો.

(૬)

૧. પુરોહિયં તં પાના નં. ૪૧ ગાથા – ૧૧/પાના નં. ૫૧ ગાથા – ૩૭

૨. અભભાધ્યંમિ પાના નં. ૪૫ ગાથા – ૨૧

૩. મરિછિસિ રાય પાના નં. ૫૨ ગાથા – ૪૦

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૭)

૧. મનુષ્યનું જીવન કેવું છે? શેનાથી બરેલું છે?

જવાબ

ક્ષણિક, વિધનોથી

૨. કર્મબંધના કારણ કયા છે?

આત્માના આંતરિક રાગાદિ દોષો, શુભાશુભ પરિણામો

૩. કયો પુરુષ પ્રશંસાને પાત્ર નથી?

વમન કરેલી સંપત્તિનો ઉપભોગ કરે તે

૪. છાત્માઓ કયા ભયથી ઉદ્ઘિન થયા?

૪૦મ અને મૃત્યુના ભયથી

૫. આયુષ્ય બળને કોણ ક્ષીણ કરી રહ્યું છે?

રાત્રિ - દિવસ

૬. કામભોગથી નિવૃતા ન થનારો જીવ શેની આગમાં બળો છે?

અતૃપ્રિણી

શેને માટે બટકતો રહે છે?

વિષયસુખ

પ્ર. ૭ પક્ષવણા સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

(૨૦)

(અ) દ્રવ્યેન્દ્રિયના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. એક જીવ અને અનેક જીવ અપેક્ષાએ માંકડ, મોગરાણા ફૂલ, ગર્દેયાણી ભૂત – ભવિષ્ય – વર્તમાનની

દ્રવ્યેન્દ્રિય લખો.

(૮)

૨. એક જીવ અપેક્ષા

ભૂત

વર્તમાન

ભવિષ્ય

માંકડ

અનંત

૪

૯૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

મોગરાણા ફૂલ

અનંત

૧

૯૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

ગર્દેયા

અનંત

૪

૯૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા	જૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
માંડ	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
મોગરાના ફૂલ	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત
ગધૈયા	અનંત	અસંખ્યાત	અનંત

૨. રથાવર અને અડાયમાં કેટલી અને કઈ કઈ દ્રવ્યેન્દ્રિય હોય ? (૨x૨)

૪. રથાવર - એક રૂપર્ણેન્દ્રિય, અડાયમાં - ન હોય

૩. નારકીનો જીવ ૮, ૧૭ દ્રવ્યેન્દ્રિય કેવી રીતે કરશે?

૪. નારકી મૃત્યુ પામી મનુષ્ય ભવ પ્રામ કરીને સિદ્ધ થાય એટલે ૮, નારકી મૃત્યુ પામી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય
અથવા મનુષ્ય ભવ કરીને ત્યારપછી બીજો મનુષ્ય ભવ પ્રામ કરીને સિદ્ધ થાય એટલે $8 + 8 = 16$

(ન) ભાવેન્દ્રિયના આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. એક જીવ અને અનેક જીવ અપેક્ષાએ વંટોળિયો, તીડ, હાથી, મહાશુકની ભૂત - ભવિષ્ય - વર્તમાનની ભાવેન્દ્રિય લખો. (૮)

૪. એક જીવ અપેક્ષા	જૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
વંટોળિયો	અનંત	૧	૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
તીડ	અનંત	૪	૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
હાથી	અનંત	૫	૫, ૭, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત
મહાશુક	અનંત	૫	૫, ૧૦, સંખ્યાત, અસંખ્યાત, અનંત

અનેક જીવ અપેક્ષા

ભૂત	વર્તમાન	ભવિષ્ય
વંટોળિયો	અનંત	અસંખ્યાત
તીડ	અનંત	અસંખ્યાત
હાથી	અનંત	અસંખ્યાત
મહાશુક	અનંત	અસંખ્યાત

૨. પાંચ અનુત્તર વિમાનના જીવો કેટલી ભાવેન્દ્રિય કરશે ? શા માટે ? (૨)

૪. ચાર અનુત્તર વિમાનના દેવોનું ભવભ્રમણ સંખ્યાતકાળનું જ હોય છે, પરંતુ તે દેવોની સંખ્યા અસંખ્યાત
હોવાથી તે દેવોને ભવિષ્યકાલીન ભાવેન્દ્રિય અસંખ્યાત થશે.

સર્વર્થિસિદ્ધ વિમાનના દેવો એક મનુષ્યનો ભવ પ્રામ કરીને સિદ્ધ થવાના છે. તે દેવો સંખ્યાત હોવાથી
સંખ્યાત ભાવેન્દ્રિય થશે.

(૧૦)

પ્ર. ૮ માર્ગણા સમજુણા સહિત લખો.

જવાબ

૧. વચનયોગી દેવતાઓમાં - ૮૮ ૨૫ ભવનપતિ, ૨૯ વાણિયંતર, ૧૦ જ્યોતિષી, ૩૮ વૈમાનિકના પર્યામા

૨. મરવાવાળા ગર્ભજ જીવોમાં - ૧૨૯ ૧૦ સંઝી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧૦૧ સંઝી મનુષ્ય પર્યામા, ૧૫
કર્મભૂગિના અપર્યામા.

૩. કિયાવાદી અશાખતમાં - ૧૩૭ ૯ નરકના અપર્યામા, ૫ સંઝી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયના અપર્યામા, ૧૫
કર્મભૂગિ + ૩૦ અકર્મભૂગિ એ ૪૫ ના અપર્યામા, ૮૧ દેવના અપર્યામા તે ૮૮ દેવમાંથી ૧૫ પરમાધારી +
૩ કિલિષી એ ૧૮ ના અપર્યામા વર્જી.

૪. સંઝી એડાંત મિથ્યાતીમાં - ૧૪૮ સાતમી નરકનો અપર્યા, ૧૧૨ મનુષ્યના તે ૫૭ અંતરદીપના
અપર્યામા અને પર્યામા, ૩૯ દેવના ૧૫ પરમાધારી + ૩ કિલિષી એ ૧૮ ના અપર્યામા અને પર્યામા.

૫. ધાતકીખંડ પ્રત્યેક શરીરીમાં - ૮૮ ૪૪ તિર્યચના તે ૪૮ બેદમાંથી ૨ સૂક્ષ્મ + ૨ સાધારણ વનસ્પતિ
વર્જને, ૫૪ મનુષ્યના તે ૧૮ ક્ષેત્રના ૧ સંમૂહિર્ભ મનુષ્ય, ૨ સંઝીના મળીને $18 \times 3 = 54$.

(૨૦)

(૧૦)

પ્ર. ૧ (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. પ્રતની અપેક્ષાએ મરણના કેટલા પ્રકાર છે? કયા કયા?
૨. ગ્રણ. બાલ મરણ, બાલ પંડિત મરણ, પંડિત મરણ.
૩. કાલ પ્રતિલેખના એટલે શું?
૪. પ્રતિલેખના એટલે જોવું. પ્રતિક્રમણ પછી આગમની મૂળ ગાથાઓનો સ્વાધ્યાય કરતા પહેલા આકાશ આદિ સંબંધી કોઈ અસજ્જાય નથી ને? એટલે કે આ કાળ સ્વાધ્યાય માટે યોગ્ય છે કે નહિ તે જોવું.
૫. ખામણા એટલે શું? તે કોણે કોણે કરવાના હોય?
૬. ક્ષમાપના. હૃદયને વિશ્વુદ્ધ કરે તે, જિનાજ્ઞા વિપરીત થયેલ આચરણની અને અરિછંત આદિ પ્રત્યે થયેલ અવિનય, આશાતનાની આલોચના કરવી. તે અરિછંત, સિદ્ધ, કેવળી, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુ-સાધ્વી, શ્રાવકને કરવાના છે.
૭. પડિક્કમિં, પ્રાયશ્રિતા, ધૂપવિહિં, મણુવચ્ચાણં કયા પાઠમાં આવે છે? શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ?

પડિક્કમિં	શુદ્ધ	શુદ્ધ	પાઠ
પ્રાયશ્રિતા	અશુદ્ધ	પાયચિંતા	સામાયિકના ત્રીજા પાઠમાં આલોચના સૂર્ય પહેલા શ્રેમણસૂર્યમાં
ધૂપવિહિં	અશુદ્ધ	ધૂપવિહિં	સામાયિકના ચોથા પાઠમાં તરસ ઉત્તરી સૂર્ય સાતમા પ્રતમાં
મણુવચ્ચાણં	અશુદ્ધ	મણુવચ્ચાણં	પ્રતિક્રમણના બીજા પાઠમાં

૮. ચિંતન કરવા માટે, મનોક્ષા, કપટથી કરેતી, અનાચારને વિષે – આ ચારના મૂળ પાઠ લખો.
૯. ચિંતવનાર્થ, મણુભં, માયાએ, અણાયારે.

(ખ) માર્ગા પ્રમાણે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સામાયિકના લક્ષણો કેટલા છે? કયા કયા?
૨. સામાયિકના લક્ષણોમાં સમતા જ મુખ્ય છે અને સમતા ભાવ એ આત્માના પરિણામરૂપ હોવાથી અન્ય લોકો જાણી શકતા નથી, માટે આચાર્યોએ સામાયિકના ૪ લક્ષણો બતાવ્યા છે – ૧) સર્વ જીવો પ્રત્યે સમભાવ ૨) પાંચે ઈન્જિન્યોનો સંયમ ૩) મૈત્રી આદિ ૪ ભાવના ૫) આર્ત-રૌદ્રધ્યાનનો ત્યાગ કરી ધર્મધ્યાનનું ચિંતન કરવું.
૩. સામાયિકના પ્રકાર કેટલા છે? કયા કયા? શ્રુત સામાયિક કોણે કહે છે?
૪. ગ્રણ. ૧) સમ્યક્લવ સામાયિક, ૨) શ્રુત સમાયિક, ૩) ચારિત્ર સામાયિક. ચારિત્ર સામાયિકના બે બેદ – (૧) આગાર સામાયિક-ગૃહસ્થોની સામાયિક્સ અને (૨) અણગાર સામાયિક-સાધુઓની સામાયિક. શ્રુત સામાયિક – કેવળી પ્રરૂપિત આગમોનું અધ્યયન કરવું, શ્રુતજ્ઞાનને પ્રામ કરવું તે શ્રુત સામાયિક છે. આચરણની શુદ્ધિ માટે, ચારિત્રના પાલન માટે શ્રુતજ્ઞાન જરૂરી છે, સમભાવની સિદ્ધિમાં શ્રુતજ્ઞાન સાધનભૂત છે, તેથી શ્રુતને પણ સામાયિક કહે છે.
૫. સામાયિકમાં ઇ આવશ્યકનો સમાવેશ કેવી રીતે થાય છે?
૬. (૧) કરેભિ સામાઈયંમાં સામાયિક આવશ્યક (૨) ભંતેમાં ચતુર્વિંશતિ જ્તાવ (૩) તરસ ભંતેમાં ગુરુવંદના (૪) પડિક્કમાભિમાં પ્રતિક્રમણ (૫) અપ્પાણં વોસિચાભિમાં કાયોત્સર્વ (૬) સાવળ્યં જોગં પચ્યકણાભિમાં પ્રત્યાખ્યાન આવશ્યક.
૭. વંદના અને ચઉવીસત્યોથી શું લાભ થાય છે?
૮. વંદના કરવાથી સાધકના અહંકારનો નાશ થાય છે, નભતા જેવા આત્મગુણો પ્રગટ થાય છે, નીચગોત્ર કર્મ

જાશ પામે છે, જિંચગોગ કર્મનો બંધ થાય છે, સૌભાગ્ય અને આજ્ઞાહણની પ્રાપ્તિ થાય છે.
ચર્ચિતસત્યોથી એટલેકે ૨૪ તીર્થકરોની સ્તુતિકે ભક્તિ કરવાથી દર્શન વિશુદ્ધિ થાય છે, મિથ્યાત્વ મોછનીય
કર્મનો જાશ થાય છે, સમયર્થન પ્રગટ થાય છે, સમયર્થન પ્રગટ થયું હોય તે વિશુદ્ધ, નિર્મળ થાય છે.

(૨૦)

પ્ર. ૨ (ક) ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. આચાર કેટલા છે? કયા કયા? એમાંથી આચાર્યએ કેટલાનું પાલન કરવાનું છે?
૨. પાંચ. જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચાર્ચિતાચાર, તપાચાર, વીર્યાચાર. આચાર્ય આ પાંચે આચાર્દ્રપ ચાર્ચિતનું
પાલન દફતાથી કરતા હોય.
૩. અર્થ લખો : પ્રયોગમતિ સંપદા, બીજું સૂક્ષ્મ, દૃચક પ્રેદેશ, પ્રાગ્ભાર ગતિ.
૪. પ્રયોગમતિ સંપદા : વાદ કૌશાલ્ય. શાસ્ત્રાર્થના અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ સમયના જણકાર હોય.
બીજું સૂક્ષ્મ : રાજગરાના બીજું, ખસાખસના દાણા વગેરે સૂક્ષ્મ બીજું.
દૃચક પ્રેદેશ : દ્રવ્યોના મધ્યબાગના આઠ પ્રેદેશને દૃચક પ્રેદેશ કહે છે.
પ્રાગ્ભાર ગતિ : નૌકામાં ભરેલા ભારથી નીચેની તરફ ગતિ થાય તેમ બીજા દ્રવ્યના ભારથી જે ગતિ થાય.
૫. સાધકે નિરોગી રહેવા શું કરવું જોઈએ?
૬. આહાર, પાણીમાં નિયમિતતા અને સંયમ રાખવો. બેસવાની, સૂવાની, ચાલવાની આદિ શારીરિક પ્રવૃત્તિ
વિપેકપૂર્વક કરવી, મળ-મૂસ આદિ કુદરતી હાજરોને રોકવી નાઈ, પાંચે ઈન્ડ્રિયોના વિષયોમાંથી કોઈપણ
વિષયમાં અંધ થવું નાઈ.
૭. વિગાર કેટલા છે? કયા કયા?
૮. નવ. દૂધ, દહી, નવનીત, ધી, તેલ, ગોળ, મધ, મધ્ય, માંસ.
૯. મહાવીર ર્વામીના તીર્થમાં કેટલી ઋતીઓએ તીર્થકર નામ કર્મનો બંધ કર્યો? તે આવતી ચોવીસીમાં કેટલામાં
અને કયા તીર્થકર થશે?
૧૦. બે. સુલસા – દઢ શ્રદ્ધાશીલ સુલસા આગામી ચોવીસીમાં નિર્મભ નામના સોળમા તીર્થકર થશે.
રેવતી – રેવતી શ્રાવિકા આગામી ચોવીસીમાં ચિત્રગુમ નામના સતતમા તીર્થકર થશે.

(ખ) સૂધ્યગડાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

૧. સુશીલ કોને રહેવાય? કુશીલતાનું પરિણામ શું છે?
૨. ઐનો શીલ, આચાર, વિચાર પ્રશંસનીય, અનુમોદનીય, અહિંસા, સંયમ અને તપને અનુરૂપ છે તે સુશીલ
કુશીલતાના પરિણામ – દુષ્કર્મનો બંધ થાય, ભવભ્રમણ વધારે, જન્મ-જરા-મृત્યુના અનંત દુઃખોને બોગવે
અજ્ઞાનતાનું પોષણ કરીને ભ્રાંતિથી ભવિષ્યને અંધકારમય બનાવે છે.
૩. વીર્યાના કેટલા બેદ અને કયા કયા?
૪. પાંચ. મનોવીર્ય, વચનવીર્ય, કાયવીર્ય, ઈન્ડ્રિયવીર્ય, આધ્યાત્મિક વીર્ય.
૫. કેટલા કારણે જીવો દુઃખ બોગવી રહ્યા છે? બીજું કારણ લખો.
૬. ચાર કારણે. વિષયજ્ઞ સુખ કે બોગ અન્ય જીવોની હિંસા વિના મળતું નથી. હિંસા અને બોગ એક
સિક્કાની બે બાજુ છે. પરિણામે બોગની ઈચ્છા રાખનાર સંસારીઓ દુઃખથી મુક્તા થઈ શકતા નથી.
૭. સાધુ બીજા મહાપ્રતનું પાલન કરવા ભાષાસમિતિપૂર્વક હિત-મિત અને પરિમિત ભાષાનો પ્રયોગ કરે. સાધુ
હુંમેશાં સત્ય અને વ્યવહાર ભાષા બોલે. ગમે તે પરિસ્થિતિમાં અસત્ય કે મિશ્ર ભાષા ન બોલે.

પ્ર. ૩ (ક) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૨૦)

(૧૦)

૧. ઉપાસક દશાંગ શું છે? એમાં કોણી ચર્ચા છે?
૨. સાતમું અંગસૂત્ર છે. આ એક માત્ર એવું સૂત્ર છે જેમાં સંપૂર્ણ રીતે શ્રમણોપાસક અથવા શ્રાવક જીવનની

થર્ચા છે. ભગવાન મહાવીર સ્વામીના સમડાતીન આનંદ, કામદેવ, ચુલણીપિતા આદિ ૧૦ મુખ્ય શ્રાવકોના જીવનનું તાદ્શ ચિત્ર આપેલું છે.

૨. શ્રમણોપાસક કોને કહેવાય ?

૪. શ્રમણ+ઉપાસક. ઉપ=પાસે. નજીક રહીને ઉપાસના કરનારા અર્થાત્ જે શ્રમણોના સાંબિદ્યમાં રહીને તેમની પર્યુપાસના કરે. તેઓ શ્રમણ પાસેથી સદ્ગ્નાન તથા પ્રત ધારણ કરે છે. તેમના મહાપ્રત જીવનથી પ્રેરિત થઈને ઉપાસનાના માર્ગ આજુઠ થાય છે તેને શ્રમણોપાસક કહેવાય છે.

૩. અવધિજ્ઞાન કોને થયું હતું? તેમના અવધિજ્ઞાનનો વિષય શું હતો?

૫. આનંદ અને મહાશતક શ્રાવકને. આનંદ શ્રાવક – ઉર્ધ્વ દિશામાં સૌધર્મ દેવલોક સુધી, અધો દિશામાં પ્રથમ નરકના લોલુપ નામના નરકાવાસ સુધી. ઊત્તર દિશામાં હિમવાન પર્વત સુધી અને શેષ ત્રણ દિશામાં લવણ સમુદ્રમાં ૫૦૦-૫૦૦ યોજન સુધી જાણતા હતા.

મહાશતક શ્રાવક – ઉર્ધ્વ દિશામાં સૌધર્મ દેવલોક સુધી, અધો દિશામાં પ્રથમ નરકના લોલુપ નામના નરકાવાસ સુધી. ઊત્તર દિશામાં હિમવાન પર્વત સુધી અને શેષ ત્રણ દિશામાં લવણ સમુદ્રમાં ૧૦૦૦ યોજન સુધી જાણતા હતા.

૬. સુરાદેવ અને સક્કાલ પુત્રની સંપત્તિ કેટલી હતી? જેમને ઉપર્સર્ગ નહોતા આત્મા તેઓ કયા ગામના હતા? જેઓ દેવઙૃત ઉપર્સર્ગથી ચલિત થયા તેમનું ગોધન કેટલું હતું?

૭. સુરાદેવ - ૧૮ કોડ સુવર્ણમુદ્રા, સક્કાલ પુત્ર - ૩ કોડ સુવર્ણમુદ્રા. આનંદ શ્રાવક-વાણિજ્ય, નંદિનીપિયા સાતિશીપિયા - શ્રાવકસ્તી નગરી. ચુલણીપિતા - ૮ ગોકુળ, સુરાદેવ અને ચુલણશતક - ૯ ગોકુળ, સુરાદેવ ૧ ગોકુળ.

(ખ) વિપાક સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રઝોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. જૈનદર્શનનો મુખ્ય સિદ્ધાંત કયો છે? તેનું કયા આગમમાં ઉદાહરણ સહિત પ્રતિપાદન થયું છે? એમાં કેટલા રૂંધ અને અધ્યયન છે? શા માટે?

૨. કર્મસિદ્ધાંત. વિપાક સૂશ્રમાં. બે રૂંધ, બંનેમાં ૧૦ - ૧૦ અધ્યયન. જીવના શુભ અને અશુભ કર્મોને કારણે બે વિભાગમાં વિભક્ત કરેલ છે. જે દુઃખવિપાક અને સુખવિપાક તરીકે ઓળખાય છે.

૩. દિવ્ય કેટલા છે? કયા કયા? તે કયારે પ્રગટ થાય છે?

૪. પાંચ. સુવર્ણવૃષ્ટિ, પુષ્પવૃષ્ટિ, ધવા, દેવદુંદુભિ, અહોદાનં - મહાદાનની આકાશમાં દિવ્યવાણી. જ્યારે કોઈ શુદ્ધ દ્રવ્ય દાનમાં આપે છે અને લેનાર પણ શુદ્ધ હોય ત્યારે આ પાંચ દિવ્ય પ્રગટ થાય છે.

૫. સુબાહુ કુમારને સમ્યક્દર્શનની પ્રાપ્તિ કયારે અને શા માટે થઈ?

૬. સુબાહુ કુમારે પૂર્વે સુમુખ ગાથાપતિના ભવગમાં સુદૂતા અણગાર જ્યારે એમના ઘરે પદ્ધાર્યા ત્યારે અત્યંત પ્રસાક્ષતાપૂર્વક એમનો સત્કાર કરીને એમને પોતાના રસોઈગૃહમા લઈ ગયા. ત્યાં તેઓએ મહાતપસ્વી સુદૂતા અણગારને મન-વચન-કાચાથી કિકરણ શુદ્ધિથી સ્વાભવિક ઉદારતા, સરળતા અને નિર્દોષતાથી આહારદાન કર્યું માટે તેમને સમ્યક્દર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ.

૭. સુબાહુ કુમારના મનમાં શું સંડર્પ ઉઠ્યો?

૮. તે ક્ષેત્ર ધન્ય છે જ્યાં ભગવાન વિચરી રહ્યા છે, તે ભવ્ય જીવો ધન્ય છે કે જે ભગવાનની પાસે સંયમ અથવા શ્રાવકપ્રત સ્વીકાર કરી રહ્યા છે. તે રાજી, ઈશ્વર આદિ પણ ધન્ય છે કે જેઓ પ્રબુ મહાવીરની ધર્મદિશના સાંભળે છે. જો પ્રબુ મહાવીર સ્વામી અનુકૂળે વિચરતા વિચરતા અહીં પદ્ધારે તો હું અવક્ષ્ય સંયમ ગ્રહણ કરીશ.

૯. સુજાત કુમાર અને સુવાસવ કુમાર કઈ નગરીના હતા? ભદ્રનંદી કુમાર અને ધનપતિ કુમારના માતા-પિતા નું નામ શું હતું?

૧૦. સુજાત કુમાર - વીરપુર અને સુવાસવ કુમાર - વિશ્વપુર. ભદ્રનંદી કુમારના માતાનું નામ - સરસ્વતી દેવી, પિતાનું નામ - ધનપતિ કુમારના માતાનું નામ - શ્રીદેવી, પિતાનું નામ - વૈશ્રમણ રાજ.

પ્ર. ૪ ઉત્તરાધ્યયન સૂશ્રણા આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો.

૧. સોરિયં પાના નં. ૪૭ ગાથા – ૧

૨. અહાં પાના નં. ૪૮ ગાથા – ૮

૩. ગિરિં પાના નં. ૫૨ ગાથા – ૩૩

૪. એવં પાના નં. ૫૫ ગાથા – ૫૧

(બ) નીચેની ગાથાઓ માત્ર ભાવાર્થ લખો.

૧. તર્સ્સ ભજીત સિવા નામ, તીસે પુતો મહાયસો | ભગવં અરિટ્ઠનેમિ તિ, લોગનાહે દમીસરે ||

૨. પાના નં. ૪૭ ગાથા – ૪ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૩. નાણેણં, દંસણેણં ચ, ચચિતેણ તહેવ ચ | ખનીએ મુતીએ, વડુમાણો ભવાહિ ચ ||

૪. પાના નં. ૫૧ ગાથા – ૨૭ નો માત્ર ભાવાર્થ.

૫. ડ્રાં તવં ચચિતાણં, જ્યા દોણિ વિ કેવલી, સત્ત્વં કર્મં ખવિતાણં, સિદ્ધિં પતા અણુતરં ||

૬. પાના નં. ૫૫ ગાથા – ૫૦ નો માત્ર ભાવાર્થ.

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક જ શાઢમાં લખો.

૧. બાવીસમા તીર્થકરનું નામ?

જવાબ

અરિષ્ઠનેમિ

૨. બાવીસમા તીર્થકરની માતાનું નામ?

શિવાદેવી

૩. બાવીસમા તીર્થકરનો વર્ણ?

જ્યામ

૪. બાવીસમા તીર્થકરનું ગોત્ર?

ગૌતમ

૫. બાવીસમા તીર્થકરના પિતાનું નામ?

સમુદ્રવિજ્ય રાજ

૬. બાવીસમા તીર્થકરના લક્ષ્ણા?

૧૦૦૮

૭. શ્રી દૃષ્ણ સાથેનો સંબંધ?

પિત્રાઈ ભાઈ

૮. રાજેમતીના પિતાનું નામ?

બોગરાજ ઉગ્રસેન

૯. કયા પર્વતની ગુફામાં રોકાયા?

રૈવતક પર્વત

૧૦. ત્યાં કોણ હતું?

રથનેમિ

૧૧. કયો સાપ અસ્ત્રિમાં પડતું પસંદ કરે છે?

અગંધન કુળ

૧૨. કયો જન્મ મળવો દુર્લભ છે?

મનુષ્ય જન્મ

પ્ર. ૫ (ક) ભગવતી સૂશ્રણા આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ભવિય દ્રવ્યદૈવ કોને કહેવાય?

૨. ભવિષ્યકાળમાં જે દેવપર્યાયને પ્રામ કરવાના છે પરંતુ વર્તમાનમાં દેવના ગુણોથી શૂન્ય હોય તે. આ ભવ પૂર્ણ કરીને જે દેવગતિમાં ઉત્પણ થવાના છે તેવા સંઝી મનુષ્ય અને સંઝી તિર્યાચ પંચેન્દ્રિય.

૩. કાલ નિધિ અને મહાકાલ નિધિમાં શું હોય?

૪. કાલ નિધિ – અષાંગ નિભિતાના ઈતિહાસ તથા કુંબકારના શિલ્પ શાલીની જાણકારી.

મહાકાલ નિધિ – બધી જતના ધાતુના વાસણો તથા સોકડ ધન.

૫. દેવાધિદેવના ચ થી ૧૨ ગુણો લખો.

૬. ચ–અનંત જ્ઞાન અતિશય, ૧૦–અનંત અર્ચા પૂજા અતિશય, ૧૧–અનંત વચન અતિશય, ૧૨–અનંત અપાચાગમ અતિશય તે સર્વ દોષરહિતપણું.

૭. જુગલિયા મરીને કેટલા અને કયા કયા પ્રકારના દેવ થઈ શકે? તે દેવની વ્યાખ્યા લખો.

૮. જુગલિયા મરીને એક ભાવ દેવ. વર્તમાને જે દેવગતિ આદિ નામ કર્મનો અનુભવ કરી રહ્યા છે. ચારે જતિના

દેવલોકની દિવ્યતાને અનુભવે છે.

પ. પાણી અને પરમાધામીના નીડળ્યા કેટલા પ્રકારના દેવ થઈ શકે? નરદેવ અને ધર્મદિવની સંચિઠણા લખો.

દેવાધિદેવ અને સર્વાર્થચિદ્ધના ભાવદેવનું આંતરું લજો.

૭. પાણીના અને પરમાધામીના ભવિય દ્રવ્યદેવ અને ધર્મદિવ થઈ શકે. નરદેવની સંચિઠણા – ૪. ૭૦૦ વર્ષ,

૬. ૮૪ લાખ પૂર્વની. ધર્મદિવની પરિણામ આશી ૪. ૧ સમય પ્રવર્તન આશી અંત. ૬. દેશે ઉણા પૂર્વકોડ વર્ષની. દેવાધિદેવ અને ભાવદેવનું આંતરું ન હો

પ્ર. ૪ (ખ) નીચેના જીવોની માર્ગણા લખો.

(૧૦)

જવાબ

૧. એકાંત નાપુંસકવેદમાં – ૧૫૩ – ૧૪ બેદ નારકીના, ૩૮ તિર્યંચના (૧૦ સંજીના વર્જ.), ૧૦૧ સંમૂચીંમ મનુષ્યના અપર્યામા.

૨. નોગર્ભજ એકાંત ભિષ્યાદષ્ટિ બાદરમાં – ૧૫૮ – સાતમી નરકનો અપર્યામો, ૨૦ તિર્યંચના (૧૦ સૂક્ષ્મ ઓકે., પર્યામા, ૩ વિકલેન્દ્રિય, ૫ અસંજી તિર્યંચ પંચે.ના અપર્યા. વર્જને), ૧૦૧ સંમૂચીંમ મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલિવધીક ૧૮ ના અપર્યામા અને પર્યામા એ ૩૯.

૩. શ્રીવેદ અવધિદર્શનમાં – ૧૫૩ – ૫ સંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના પર્યામા, ૧૫ કર્મબૂગના અપર્યામા અને પર્યામા એ ૩૦, ૧૪ જાતિની દેવીના અપર્યામા અને પર્યામા એ ૧૨૮.

૪. એકાંત ભિષ્યાત્ત્વી તિર્યંચમાં – ૩૦ – ૨૨ ઓકેન્દ્રિય, ૩ વિકલેન્દ્રિય, ૫ અસંજી તિર્યંચ પંચે.ના અપર્યામા.

૫. ઉદ્વર્તોક પ્રત્યેક શરીરીમાં – ૧૧૮ – ૪૨ તિર્યંચના (૪૮ માંથી ૪ સાધારણ અને ૨ બાદર તેઓકાય એ છ વર્જ), ૭૯ વૈમાનિકના.

૬. અધોલોક અવધિદર્શનમાં – ૭૧ – ૧૪ બેદ નારકીના, ૫ સંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના પર્યા., ૨ સંજી મનુ.ના અપર્યામા-પર્યામા, ૫૦ દેવના ૧૦ ભવપતિ-૧૫ પરમાધામી એ ર૧ ના અપર્યામા-પર્યામા એ ૫૦.

૭. કૃષણાલેશી સમ્યાદષ્ટિમાં – ૧૮૫ – ૫ નરકના ૫,૭ નરકના અપર્યા.-૫,૭,૭ નરકના પર્યામા, ૧૮ તિર્યંચના ૩ વિકલે., ૫ અસંજી તિર્યંચ પંચે.ના અપર્યા., ૫ સંજી તિર્યંચ પંચે.ના અપર્યામા અને પર્યામા એ ૧૮, ૮૦ મનુ.ના ૧૫ કર્મબૂગ અને ૩૦ અકર્મબૂગ એ ૪૫ ના અપર્યા.-પર્યા., ૭૨ દેવના ૧૦ ભવપતિ-૭૯ વાણવ્યંતરના ના અપર્યા.-પર્યા.

૮. એકાંત ભિષ્યાત્ત્વી અભાષકમાં – ૧૮૮ – ૧ સાતમી નરકનો અપર્યા., ૨૨ ઓકેન્દ્રિયના, ૧૫૭ મનુષ્યના ૧૦૧ સંમૂચીંમ મનુષ્યના અપર્યામા-૫૭ અંતર્દીપના મનુષ્યના અપર્યામા, ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલિવધીક ૧૮ ના અપર્યામા.

૯. વચનયોગી ગ્રણ શરીરીમાં – ૨૦૦ – ૭ નરકના પર્યામા, ૮ તિર્યંચના ૩ વિકલેન્દ્રિય, ૫ અસંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના પર્યામા, ૮૯ જુગલિયાના પર્યામા, ૮૮ દેવના પર્યામા.

૧૦. તિર્યંલોક પર્યામ પ્રત્યેક શરીરમાં – ૧૫૮ – ૨૨ તિર્યંચના ૨૪ પર્યામામાંથી સાધારણ અને સૂક્ષ્મના પર્યામા એ વર્જને, ૧૦૧ સંજી મનુ.ના પર્યામા, ૩૯ દેવના ૨૭ વાણવ્યંતર અને ૧૦ જ્યોતિષી ૩૯ ના પર્યામા.

જ્યા જિનેન્દ્ર